

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ
ХІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ
ГАЛУЗЕВОЇ КОМУНІКАЦІЇ, ПЕРЕКЛАДУ ТА ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ
В СУСПІЛЬСТВІ»

Харків 30 квітня 2024 року

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Гуманітарний факультет

Кафедра філології, перекладу та стратегічних комунікацій

МАТЕРІАЛИ

**ХІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПРОБЛЕМИ ГАЛУЗЕВОЇ КОМУНІКАЦІЇ, ПЕРЕКЛАДУ
ТА ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СУСПІЛЬСТВІ»**

30 квітня 2024 року

Харків 2024

NATIONAL ACADEMY OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

School of the Humanities

Department of Philology, Translation and Strategic Communication

**XI INTERNATIONAL CONFERENCE
«PROBLEMS OF PROFESSIONAL COMMUNICATION,
TRANSLATION AND INTEGRATION PROCESSES IN SOCIETY»**

April 30, 2024

Kharkiv 2024

УДК 81'26:347. 78.034

М 33

Матеріали XI Міжнародної наукової конференції «Проблеми галузевої комунікації, перекладу та інтеграційні процеси в суспільстві». Харків: Національна академія Національної гвардії України, 2024. 116 с.

Оргкомітет конференції

Голова оргкомітету:

Олександр ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ, заступник начальника Національної академії Національної гвардії України по роботі з особовим складом, доктор філософії, полковник

Члени оргкомітету:

Сергій ЩЕНКО, начальник гуманітарного факультету, кандидат педагогічних наук, полковник

Андрій ДОРОФЄЄВ, заступник начальника гуманітарного факультету з навчальної роботи, начальник навчальної частини гуманітарного факультету, підполковник

Ірина ЛИСИЧКИНА, завідувач кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій, кандидат філологічних наук, доцент

Людмила ПЕЛЕПЕЙЧЕНКО, професор кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій, доктор філологічних наук, професор

Поліна ТКАЧ, професор кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій, кандидат філологічних наук, доцент

Лілія ДОРОШИНА, доцент кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій, кандидат філологічних наук, доцент

Юлія ЄРОХІНА, інженер кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій

Редакційна колегія:

Поліна ТКАЧ, професор кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій, кандидат філологічних наук, доцент

Лілія ДОРОШИНА, доцент кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій, кандидат філологічних наук, доцент

До збірки ввійшли матеріали XI Міжнародної наукової конференції «Проблеми галузевої комунікації, перекладу та інтеграційні процеси в суспільстві» (30 квітня 2024 року), присвяченої питанням стратегічних комунікацій та міжнародного співробітництва в діяльності сектору безпеки і оборони України, актуальним проблемам сучасної філології, перекладознавства та теорії комунікації, інноваційним методикам навчання в проєкції на комунікативну освіту та підготовку перекладачів тощо. Тези доповідей покликані сприяти підвищенню наукового та методологічного рівня досліджень у галузі філології та галузевої комунікації.

ICT IN TRANSLATION: MAIN ASPECTS AND CHALLENGES

Anna AGEICHEVA

National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic» (Poltava, Ukraine)

Globalization has a tremendous impact on all knowledge areas and human activity types. It makes our life easier, but in many cases, complicates it as well. The ICT development contributes to more active international cultural contacts, intensification in all communication areas. Technological advances also stimulate the translation industry development. The growth of the computer technology capabilities and the transnational corporations number growth, the increasing products focus on consumers at the same time in a number of countries creates the preconditions for a large volume of technical documentation development, which must be translated into a significant number of languages and requires regular updates, adaptation, improvement, and localization. In these conditions, the issue of ICT usage in translation efficiency and quality becomes especially relevant.

The translators faced new tasks:

- large texts translation in a short time and without compromising the quality of translation;
- providing the Customer with a set of services for the translated documentation preparation for printing (formatting and layout of the text, including illustrations, diagrams);
- organization of effective and coordinated work of a specialists team involved in translation (translators, editors, specialists with subject area knowledge, quality specialists), planning and coordination of all work processes, project management;
- terminological and stylistic uniformity of all translated materials, as well as ensuring quality control at all translation stages and material preparation for printing.

Nevertheless, the information technology development has transformed the conditions the translator's work so much that the information volume processed during translation process, the aforementioned technical difficulties of the texts (terminology, the subject area specificity), the forced versatility of activities, the tendency to increase the translation speed put the modern translator in difficult conditions.

Today, computer technology helps to facilitate human life in many areas of its activities. It optimizes our work, helping to reduce both physical and intellectual costs.

There are software products and online services that belong to the field of so-called machine translation. These are all kinds of programs or websites that to some extent provide machine translation services. At machine translation the following forms of computer and the human-translator interaction are possible:

- with post-editing (the source text is translated by the machine, and the human-translator edits the received result);
- with pre-editing (first, the person formatting the text for further processing by the machine. At the same time, it simplifies the text as much as possible, replacing complex words with synonyms and eliminating possible ambiguous readings);
- with inter-editing (the source text is translated by the machine, but at the same time the human-translator interferes in its work and solves difficult cases);
- mixed systems.

Machine translation cannot consider context and decide how to deal with uncertain situations. While a professional translator can analyze the context and use his experience. The translation industry around the world has grown several times over the past decade. The nature of the translator's work and the requirements have changed. First of all, the changes concerned the written translation of scientific and technical documentation. A competent translator, unlike a machine-translator, is guided by a large number of criteria when choosing a foreign language equivalent. These include not only the meaning of each word and the meaning of the grammatical constructions used, but also the concept of the value, novelty of the information offered, the possibility of compressing information, using standard formulas, clichés. A professional translator can, depending on the audience of listeners or readers to whom the translation is intended, make corrections, clarifications, substitutions in the translation text, and also maintains a style of presentation defined for a particular genre, builds equivalents of terms that are not in dictionaries.

ТІКТОК ЯК ІННОВАЦІЙНА МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Галина БЕЗБАВНА

Національна академія Національної гвардії України (Харків, Україна)

Стрімкі зміни суспільних векторів формування міжнародного статусу України потребують кардинальних трансформацій всіх сфер життєдіяльності, де інновації в освіті не лише є механізмом розвитку

країни, зміцненням її суверенітету, а й забезпеченням конкурентоспроможності у сучасному турбулентному світі. Таким чином, проблема інноваційності набуває все більшої актуальності, оскільки вона є інструментом динамічного розвитку, що дає змогу освіті вийти на якісно новий рівень.

Інтернет та сфера інформаційно-комунікаційних технологій є актуальними напрямками досліджень різних науковців та пов'язується з нагромадженням не лише інформації, а й з появою мовних одиниць та понять, утворених у межах популярної системи міжособового спілкування, джерелом яких є різні сфери життя і діяльності людини [1, с. 17].

Розвиток освіти в наші дні органічно пов'язаний із підвищенням рівня її інформаційного потенціалу. Ця характерна риса багато в чому визначає як напрямок еволюції самої освіти, так і майбутнє всього суспільства. Для успішного орієнтування у світовому інформаційному просторі необхідне оволодіння учнями інформаційної культури. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальному процесі є невід'ємним, оскільки значно підвищується ефективність засвоєння матеріалу [3, с. 13].

Застосування ІКТ дає можливість у будь-який момент використовувати мовний матеріал, що відноситься до різних розділів мови, проводити поглиблене структурування матеріалу, розташовувати його в будь-якій прийнятній формі, використовувати колір, анімацію, графічні та звукові можливості.

Використовуючи інформаційні ресурси мережі Інтернет, можна, інтегруючи їх у навчальний процес, ефективніше вирішувати цілу низку дидактичних завдань: формувати навички та вміння читання, удосконалювати вміння сприйняття іншомовного мовлення на слух, удосконалювати вміння монологічного та діалогічного висловлювання, вдосконалювати вміння писемного мовлення.

Однак, вибираючи освітні ІКТ інструменти, вони повинні відповідати таким принципам:

- бути доступним для будь-якого індивіда;
- дозволяти учню розпочинати, зупиняти, відновлювати навчальний процес у будь-який зручний час та у доступному йому темпі;
- легко трансформуватися під впливом зовнішніх умов;
- заповнювати дефіцит найрізноманітніших знань та умінь у тих, хто залучений до цієї освітньої системи.

Перераховуючи ІКТ засоби навчання, які найбільше відповідають вищезазначеним принципам, – це електронні бібліотеки, онлайн словники,

чати, підкасти, освітні програми.

Мікронавчання – сучасний тренд. Коли говоримо про формат навчання через соцмережі, то ми отримуємо знання невеликими порціями. По-перше, процес триває кілька хвилин чи навіть менше хвилини. По-друге, учні навчаються у власному темпі, за власним розкладом гнучкість і це ідеально поєднується з соціальними медіа. Серед інших переваг такого навчання: швидкість та доступність. Новітні дослідження підтверджують краще запам'ятовування інформації через такий підхід. Переваги мікронавчання сміливо можна використовувати, щоб доповнити більш традиційні методи навчання.

Сьогодні вже не нікого здивуєш, що іноземну мову можна вчити за допомогою соцмереж, як Facebook, Instagram, або Telegram. Не пасе задніх і доволі молода мережа TikTok, що буквально заповонила підлітків останнім часом.

TikTok – це пізнавальний ресурс з точки зору прослуховування природного мовлення та акцентів, не кажучи вже про граматику та лексику, що використовуються у відео.

Алгоритми TikTok працюють таким чином, що в рекомендації користувачу трапляються відео за тематикою, які він більше за все переглядає. Тому виконавши декілька простих кроків можна зробити так, що коли учні у вільний час переглядають рекомендації їм траплялися пізнавальні відео, як на задану тематику.

Ще кращим варіантом буде, якщо підібрані відео відповідатимуть не лише тематиці матеріалу, що вивчається, а й особовим інтересам учнів, що стимулюватиме у них бажання не пропускати відео, а дивитись його до кінця, пізнаючи цікаву для них інформацію одночасно з практикою іноземної мови.

Для впровадження цієї методики пропонуємо наступний алгоритм:

Крок перший – знайомство. На занятті, учнів знайомлять з TikTok як з інструментом для вивчення мови, переглянувши декілька відео-роликів.

Крок другий – налаштування алгоритму. Після опанування базових навичок роботи з сервісом, наступним кроком стане створення ядра, яке включатиме відео із заданої тематики для алгоритмів TikTok.

Для того, щоб учням траплялися необхідні відео, необхідно заздалегідь заготовити перелік відео, або створити власноруч, із зазначенням відповідних хештегів. Після чого надіслати його учням, щоб вони їх переглянули та вподобали. Таким чином TikTok й надалі буде підбирати схожі відео. А для оновлення «ядра» необхідно лише буде надіслати перелік відео з нової тематики.

Крок третій – практична підготовка. Через те, що учні доволі багато часу проводять у TikTok, з деяким інтервалом їм будуть траплятися відео необхідної тематики, завдяки чому вони зможуть згадувати засвоєний матеріал.

Таким чином, навчання за допомогою сучасних комп'ютерних технологій несе в собі величезний мотиваційний потенціал, дозволяє робити заняття більш емоційно та інформаційно насиченими.

TikTok представляє новий технологічний продукт має величезний потенціал для сучасних цифрових громадян з його популярністю серед молодого покоління. Тому сучасні викладачі іноземних мов повинні вернути увагу на потенційне використання TikTok

Література

1. Дзюбіна О. І. Особливості утворення та функціонування семантичних неологізмів англійської мови в сфері інтернет-комунікації. *Записки з романо-германської філології*. 2014. Вип. 2. С. 18–23.
2. Павленко В. В., Бірук Н. П. Формування пізнавального інтересу учнів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців у контексті євроінтеграційних процесів*: матер. Всеукраїнської Інтернет-конференції. 2022. С. 49–55.
3. Швачич Г. Г., Толстой В. В., Петрчук Л. М., Іващенко Ю. С., Гуляєва О. А., Соболенко О. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: навч. посібник. Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с.

СТВОРЕННЯ ВЛАСНОГО ШІ АСИСТЕНТА ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ОРГАНІЗАЦІЇ ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ

Максим БІЛАН

Леся ГРЕБЕНЮК

*Військовий інститут Київського національного університету
імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

У сучасному світі, де міжнародні комунікації відіграють ключову роль у багатьох сферах діяльності, процес перекладу з однієї мови на іншу набуває зростаючої важливості. Ефективне керування перекладацьким процесом може стати викликом для установ та організацій, оскільки вимагає великих зусиль та ефективної координації. У зв'язку з цим, створення власних навчених генеративних трансформаторів (generative pre-

trained transformers, GPTs) стає потенційним рішенням, яке може сприяти оптимізації цього процесу та підвищенню продуктивності перекладацької діяльності.

Початок функціонування власних навчених генеративних трансформаторів (GPTs) означає відкриття нових можливостей у сфері штучного інтелекту. Ці персоналізовані моделі або ШІ асистенти відкривають широкі перспективи для застосування штучного інтелекту в різних галузях, зокрема у перекладі, генерації тексту, аналізі даних та інших. ШІ асистент дозволяє користувачам створювати, налаштовувати та використовувати спроможності штучного інтелекту для різноманітних завдань [1, с. 6]. Етап запуску ШІ асистентів відзначає початок нової ери у розвитку штучного інтелекту, де користувачі мають можливість створювати власні інтелектуальні рішення без значних зусиль у програмуванні, що відкриває шлях до широкого застосування цієї технології у різних сферах життя [2, с. 11].

ШІ асистент у контексті організації процесу письмового перекладу може бути розглянутий як інтелектуальна система, яка використовується для автоматизації та оптимізації різних аспектів цього процесу. Серед основних функцій такого асистента можуть бути вибір перекладачів для конкретних завдань, контроль якості виконаних робіт, розподіл завдань між перекладачами, а також збір та аналіз даних про попередні переклади та багато інших.

У лінгвістичному науково-дослідному управлінні Військового інституту КНУ імені Тараса Шевченка вже доволі довгий час створюється єдине спеціалізоване онлайн середовище перекладацького процесу. Це середовище складається з онлайн системи управління перекладацьким процесом, веб-орієнтованої системи автоматизації перекладу та онлайн банків даних термінології. Поряд з цим, управлінням була розроблена та впроваджена стандартизована операційна процедура (СОП) з виконання письмових перекладів. СОП складається з 9 етапів в яких сформульовані функції та процеси здійснення письмового перекладу.

Створення ШІ асистента для оптимізації перекладацького процесу в лінгвістичному науково-дослідному управлінні відкриває перспективи для підвищення ефективності дослідницької роботи. Цей асистент може забезпечити вчасне виконання завдань з перекладу, допомагати у керуванні термінами та розподілі ресурсів між перекладачами, а також здійснювати автоматичний аналіз та категоризацію текстів для підготовки до перекладу. Використання методів машинного навчання дозволить ШІ асистентові адаптуватися до специфічних потреб управління проєктами,

враховуючи контекст та особливості конкретних тематик перекладів. Такий асистент сприятиме зростанню продуктивності, раціональному використанню ресурсів та покращенню результатів у лінгвістичних наукових дослідженнях.

Узагальнюючи, слід зазначити, що створення власного ШІ асистента для оптимізації процесу організації перекладацького процесу може бути складним, але водночас вартою уваги ініціативою. Ефективно налаштований ШІ асистент може значно полегшити організацію перекладацьких процесів, зменшити час, витрачений на виконання завдань, покращити якість перекладів та забезпечити більш ефективне використання ресурсів організації.

У цілому, можемо стверджувати, що початок створення ШІ асистентів відкриває нову епоху в оптимізації процесів перекладацької діяльності. Ці асистенти пропонують нові можливості для підвищення продуктивності, покращення якості перекладу, зменшення навантаження на перекладачів та оптимізації ресурсів. Вони впроваджують сучасні технології штучного інтелекту та машинного навчання для автоматизації рутинних завдань, аналізу тексту та надання підтримки у вирішенні складних завдань. Завдяки цьому, перекладачі можуть зосередитися на більш творчій та стратегічній роботі, що сприятиме подальшому розвитку сфери лінгвістики загалом, та перекладу зокрема.

Література

1. Yonadav Shavit, & Sandhini Agarwal, & Miles (2023) Practices for Governing Agentic AI Systems. URL: <https://openai.com/research/practices-for-governing-agentic-ai-systems>
2. H. Khlaaf (2023) Toward Comprehensive Risk Assessments and Assurance of AI-Based Systems. *Trail of Bits*.

ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ СЕРЕДОВИЩ

Оксана БОГДАНОВА

*Навчальний центр імені Василя Вишиваного Національної гвардії України
(Золочів, Україна)*

Нормативно-правовими актами (Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти (затв. наказом МОН від 08.09.2020 р. № 1115); Про річні національні програми під егідою Комісії Україна – НАТО : Указ Президента України від 24.02.2021 р. № 72; Центр

воєнної політики та політики безпеки. Перехід на стандарти НАТО Національної гвардії України. 2020) передбачено впровадження у процес підготовки майбутніх офіцерів НГУ новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та науково-методичних досягнень з метою створення нової системи підвищення рівня підготовки курсантів відповідно до практик у державах – членах НАТО, а також створення можливостей та умов для вивчення іноземних мов особовим складом НГУ [3].

Відсутність стандартів та вимог до систем дистанційного навчання в системі освіти спонукає переважну більшість навчальних закладів здійснювати вибір між існуючим програмним забезпеченням за такими основними критеріями: надійність в обслуговуванні та безпека; сумісність; зручність у користуванні та адмініструванні; модульність; забезпеченість доступу; вартість програмного забезпечення, супроводу та апаратної частини [2].

Створення віртуальних навчальних середовищ (ВНС) – важливий інструмент здійснення ефективної комунікації для всіх учасників навчального процесу. Схеми побудови віртуального навчального простору здійснюються за допомогою інтернет-сервісів.

Відповідний рівень сформованості КС ІМПС означає здатність отримувати необхідну інформацію за фахом з іноземних джерел (під час читання та слухання) та формулювати свої думки, здійснюючи усні й письмові повідомлення ІМ, і відправляти необхідну інформацію за фахом (під час говоріння та письма) з дотриманням граматичних правил цієї ІМ, вживаючи необхідний запас відповідних лексичних одиниць (на рівні, що свідчив би про сформованість мовної компетенції) у зв'язній і логічній формі (на рівні, що свідчив би про сформованість дискурсної компетенції), користуючись доцільними вербальними та невербальними комунікаційними стратегіями (на рівні, що свідчив би про сформованість стратегічної компетенції) та дотримуючись звичаїв, правил, переконань і принципів певного суспільства носіїв цієї ІМ (на рівні, що свідчив би про сформованість соціокультурної компетенції) [1, с. 150].

На підставі цього була розроблена «Модель формування компетентності спілкування іноземною мовою». Існування залежності рівня сформованості компетентності спілкування іноземною мовою здобувачів вищої освіти НА НГУ від використання віртуального навчального середовища в освітньому процесі було повністю підтверджено результатами експериментального дослідження.

Література

1. Арістова Н. О. Формування мотивації вивчення іноземної мови у студентів вищих навчальних закладів : монографія. К.: ТОВ «ГЛІФМЕДІЯ», 2015. 240 с.
2. Бегека Д.А. Підготовка майбутніх магістрів іноземної філології до формування фахової комунікативної компетентності студентів педагогічного університету : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. / Київ, 2015. 18 с.
3. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти (затв. наказом МОН від 08.09.2020 р. № 1115).

ПОБУДУВАННЯ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ КУРСАНТІВ ВВНЗ – ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Інна ВАНОВСЬКА

*Військовий інститут Київського національного університету
імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

У структурі формування комунікативної культури, як у складній багаторівневій та багатоплановій системі, виділяються такі взаємопов'язані компоненти, як зміст та організаційно-діяльні блоки. Усі вони вимагають системного та конкретного опису.

Зміст виховного процесу останніми роками швидко і радикально змінювалося. Взятий курс на демократизацію та гуманізацію в основу виховання ставить такі ідеї: реалізм цілей виховання (різносторонній розвиток людини, що спирається на її здібності та обдарування); спільна діяльність суб'єктів виховання; особистісна спрямованість виховання (в центрі виховної роботи повинні стояти не програми, не заходи, не форми та методи, а людина як найвища мета); добровільність; колективістська спрямованість (ставлення до колективу не як суто дисциплінарного засобу, що пригнічує особистість, а як до духовного та морального) [3, с. 223].

Зміст формування комунікативної культури, що визначається його метою та завданнями, обумовлюється особливостями, динамікою та рівнем розвитку суспільства, станом його економічної, соціально-політичної, духовної та інших сфер життя, а також проблемами формування особистості майбутнього офіцера та тенденціями розвитку цього процесу.

З урахуванням зазначених факторів у змісті комунікативної культури виділяємо такі взаємопов'язані та взаємозумовлені напрямки діяльності.

1. Соціально-педагогічний компонент (домінуючий) орієнтує на розвиток наукових позицій що до основних соціально-культурних, історичних, моральних, політичних, військових та інших проблем; облік та формування найважливіших духовно-моральних, емоційно-вольових, професійно-діяльних якостей майбутнього офіцера. 2. Соціально-культурний компонент змісту включає такі аспекти, як оптимізація та організації виховання культури у курсантів на основі використання засобів соціально-культурної діяльності, створення педагогічних умов для його ефективного проведення, а також спрямований на активну та компетентну участь у проведенні заходів щодо формування гідного іміджу військових вишів. 3. Технологічний компонент соціально-культурної діяльності у цій моделі представлений як сукупність форм, методів і методики організації роботи з курсантами військових вузів з урахуванням особистості майбутнього офіцера [1, с. 92].

Умовою успішного входження до соціально-культурної діяльності має стати формування у людей активного, зацікавленого ставлення до духовного багатства свого народу, уміння та навички творчої діяльності та взаємодії зі світом. Педагогічна парадигма соціально-культурної діяльності визначає її наступність та інтегруючий характер по відношенню до різних галузей наукового знання. Інтегративність і наступність властиві як галузевим об'єктам культури та дозвілля, так і системі професійної підготовки військових фахівців. Обґрунтування мети виховання неможливе без урахування особливостей соціально-педагогічної ситуації, яка її викликає. Метою моделі формування комунікативної культури майбутнього офіцера у військовому виші засобами соціокультурної діяльності є підготовка компетентного військового спеціаліста, який володіє навичками комунікативної культури.

Виділяємо фундаментальні принципи: гуманізацію змісту комунікативної культури, диференцирований підхід, систематичність, доступність, науковість, діяльнісний підхід, цілеспрямованість, наступність. До складу структурного блоку моделі входять керівництво, викладачі, офіцери стройових підрозділів, курсанти військового вишу, педагогічні умови, у яких функціонує модель. Основну структуру моделі утворюють зв'язки та відносини, взаємодії офіцерського складу з курсантами [2, с. 63].

Засобами формування організаційної культури майбутнього офіцера у військовому виші можуть стати живе слово, кіно, спорт, самодіяльність, мистецтво, література, які мають величезні можливості впливу на людей, на їхні думки, переконання, вчинки, на розвиток їх інтересів і смаків,

ділових, моральних і фізичних якостей. Кожен із зазначених виразних засобів має свої психологічні та педагогічні аспекти впливу, які взаємопов'язані та взаємозумовлені між собою. Ефективність форм роботи з використанням засобів соціально-культурної діяльності (масові, групові, індивідуальні) залежить від конкретних цілей та умов організації процесу соціокультурної діяльності.

Література

1. Зубенко Т.В. Теорія та практика організації міжкультурної комунікації у вищому навчальному закладі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Збірник наукових праць*. Випуск 24 (1630): Філологічні науки. Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2008. С. 90–95.
2. Клименко М.В. Когнітивний підхід до навчання спілкування англійською мовою. *Англійська мова та література*. 2017. № 7–8. С. 63.
3. Стойко С.В. Реалізація комунікативного підходу в навчанні іноземних мов. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Чернігів: ЧДПУ, 2011. Вип. 85 (Серія: Педагогічні науки). С. 220–223.

ENHANCING COMMUNICATIVE EDUCATION AND TRAINING FOR TRANSLATORS THROUGH ELEARNING

Tanja GEISS

NATO DEEP eAcademy (Oberammergau, Germany)

In today's globalized world, the demand for professional translation services has reached unforeseen levels. From multinational corporations at a civilian and military level to individuals seeking access to diverse cultural and linguistic content, there is a need for skilled translators who can facilitate effective communication. However, the traditional approaches to translator education and training often fall short in adequately preparing individuals for the multidimensional challenges of the profession. This gap demonstrates the necessity for innovative solutions that not only address linguistic competence but also cultivate a comprehensive set of communicative skills essential for successful translation. Therefore, the integration of eLearning methodologies is a promising strategy to enhance communicative education and training for translators.

At the core of effective translation lies the ability to navigate the

complexities of cross-cultural communication. Beyond linguistic proficiency, translators must possess a deep understanding of cultural nuances, socio-political contexts, and communicative norms to convey meaning accurately and appropriately across languages. Traditionally, such competencies have been imparted through classroom-based instruction, supplemented by theoretical readings and occasional practical exercises. However, the static nature of traditional learning environments often fails to capture the dynamic and interactive nature of real-world translation scenarios.

Enter eLearning – a paradigm-shifting approach to education that harnesses the power of digital technologies to create engaging and immersive learning experiences. By leveraging eLearning platforms, translators can access a diverse array of resources, tools, and interactive modules designed to enhance their communicative skills. From multimedia presentations exploring cultural nuances to virtual classrooms facilitating real-time collaboration with peers and instructors, eLearning offers a dynamic and flexible environment conducive to experiential learning.

One of the key advantages of eLearning in translator education is its ability to cater to the individual learning needs and preferences of students. Unlike traditional classroom settings, where instruction is often delivered in a one-size-fits-all manner, eLearning allows for personalized learning paths tailored to each student's proficiency level, interests, and goals. Through diagnostic assessments, adaptive learning algorithms, and self-paced modules, translators can embark on a journey of continuous improvement, targeting areas of weakness while building upon their existing strengths.

Moreover, the asynchronous nature of eLearning enables translators to access educational content anytime, anywhere, making it particularly suitable for busy professionals juggling multiple commitments. This accessibility extends beyond geographical boundaries, allowing translators from diverse linguistic and cultural backgrounds to participate in global learning communities and exchange ideas with peers from around the world.

Another notable advantage of eLearning in translator education is its scalability and cost-effectiveness. Unlike traditional classroom-based programs, which are often constrained by physical infrastructure and instructor availability, eLearning courses can accommodate a virtually unlimited number of students without compromising the quality of instruction. This scalability not only reduces the logistical challenges associated with accommodating large cohorts of learners but also lowers the overall cost of education, making it more accessible to aspiring translators from diverse socio-economic backgrounds.

Furthermore, eLearning offers opportunities for continuous assessment

and feedback, allowing instructors to monitor students' progress in real-time and provide timely interventions when needed.

In conclusion, the integration of eLearning methodologies holds immense potential for enhancing communicative education and training for translators. By leveraging digital technologies to create engaging, interactive, and personalized learning experiences, eLearning empowers translators to develop the comprehensive set of communicative skills required for success in the translation profession. From cultural sensitivity and intercultural competence to technical proficiency and collaborative teamwork, eLearning equips translators with the tools and resources they need to thrive in an increasingly interconnected and multilingual world.

References

1. Schatz, S.; Vogel-Walcutt, J. (2019) *Modernizing Learning: Building the Future Learning Ecosystem*.
2. NATO Training Group (2023) *The NATO Advanced Distributed Learning Handbook*.
3. *The Power of Digital Resources: Using Online Tools for Language Teaching*. URL: <https://www.howtolearnlanguage.info/teach-languages-online/materials-and-methods/online-tools> (accessed: 15:04.2023).
4. *Unlocking the Power of eLearning: Important Benefits for English Learners*. URL: <https://promova.com/blog/important-benefits-of-elearning-english> (accessed: 15:04.2023).

AVIATION ENGLISH LANGUAGE: PHONETIC REQUIREMENTS FOR PILOTS

Maryna HLUKHOVSKA

Ivan Kozhedub National Air Force University (Kharkiv, Ukraine)

The requirements for phonetics in Aviation English are aimed at ensuring stability and accuracy in communication, which is crucial for the safety and efficiency of flights [1]. Pilots should pay attention to learning and refining these skills throughout their professional careers. Study of international standards and procedures is important for pilots to understand and adhere to international standards and procedures that regulate aviation communication. This includes using standard expressions in interactions with controllers and other services [2]. Clear and intelligible pronunciation is key to effective communication between a crew and air traffic controllers. The main phonetic

requirements include [3;4]:

- *international phonetic alphabet (IPA)*. Pilots should be proficient in the International Phonetic Alphabet for clear and unambiguous transmission of letters and numbers. Using IPA helps avoid misunderstandings due to possible differences in pronunciation;

- *clear pronunciation*. Pilots must be proficient in the standard phonetics of the English language, including the correct usage of phonemes, intonation and acoustic sound transmission. Pilots must be able to articulate letters and numbers clearly and intelligibly, as they are often used in crucial instructions and reports. It is important for pilots to have clear and accurate pronunciation of English sounds to avoid speculation and misunderstandings, especially in conditions of rapid information exchange during flights. Learning the correct pronunciation of specific terms and phrases used in aviation communication is crucial for effective communication. This includes, for example, instructions for flight control and ground movements. Pilots should maintain an optimal speech speed to avoid misunderstandings and ensure effective communication. Speaking too quickly can lead to information loss or misinterpretation of instructions [2];

- *adaptation to different accents*. As aviation communication involves representatives from different countries, pilots should be ready to adapt to different accents and pronunciation of their interlocutors. Pilots should avoid a strong accent and develop clear articulation, contributing to the accuracy and understandability of speech. Knowing how to pronounce words and phrases in stressful conditions or poor audio conditions is also a critical element. Noises, equipment failures or other unpredictable situations may occur during flight.;

- *effective use of commands and phrases*. Pilots should use standard phrases and commands defined by ICAO international standards for easy recognition and understanding by other participants in aviation processes [5; 6];

- *reduction of speech noise*. Pilots should avoid unnecessary speech noise and excessive phonetic features that may complicate the understanding of instructions or messages. The ability to pronounce words and phrases effectively in noisy and stressful conditions is critical for ensuring clear and intelligible communication during extreme situations;

- *effective use of radio communication*. Pilots must be able to effectively use radio communication systems, including the microphone and headphones, to ensure clear information transmission [4];

- *use of standard phrases, abbreviations and specific phrases*. Pilots should be familiar with standard phrases and abbreviations used in aviation communication. This includes not only terminology but also procedures and

instructions that can be expressed in short phrases. Correct pronunciation of phrasology and instructions is essential to avoid misunderstandings during conversations with controllers and other pilots. Pilots should maintain controlled intonation and speech rhythm [4; 5].

Ensuring a high level of phonetic competence is a crucial element of flight safety, as accurate perception and transmission of information are key to successful aviation communication. By considering these phonetic requirements, pilots can provide reliable and clear communication throughout their flights. It is essential for the safety and efficiency of aviation operations.

References

1. McEntire, J. (2014). *English for Aviation: A Comprehensive Guide for Pilots and Air Traffic Controllers*. McGraw-Hill Education. 46 p.
2. Hancock, M. (2003). *English Pronunciation in Use*. Cambridge University Press. P. 200.
3. McBride, J. (2013). *Communication in Aviation: An Introduction to Radiotelephony*. Wiley. 346 p.
4. Civil Aviation Authority (CAA). (2020). *Radiotelephony Manual: A Guide for Aircraft Operators*. Ed. 23. 365 p.
5. ICAO. URL: https://icao4u.com/?gclid=CjwKCAiAs6-sBhBmEiwA1Nl8sx7F0ADPGvo6heLmM-0c-NNTb8dkOuQ6yMXcNFU8iWukZeQ2tpzeDRoCUicQAvD_BwE
6. ICAO. URL: https://www.icao.int/Meetings/anconf12/Document%20Archive/AN10_V2_con s%5B1%5D.pdf

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВКУ ВІЙСЬКОВИХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Олександра ГЛУЩЕНКО

*Військовий інститут Київського національного університету
імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

Сучасний світ безперервно розвивається і постійно ставить перед системою освіти нові виклики та завдання. Це стосується і сфери підготовки військових перекладачів у ВВНЗ, де традиційні методи навчання вже не завжди дають змогу сформувати у майбутніх офіцерів-філологів необхідні компетенції. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» одним із основних завдань вищих навчальних закладів є «забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності». Тобто, провадження наукової,

науково-технічної та інноваційної діяльності є обов'язковим, оскільки така мистецька діяльність є невід'ємною складовою освітньої діяльності та провадиться з метою поглиблення професійних компетентностей. У зв'язку з цим все більшого значення набувають відповідні методики навчання у ВВНЗ, які роблять акцент на активній участі курсантів у навчальному процесі, розвитку їхніх комунікативних навичок та критичного мислення, реалізації власних здібностей і талантів, а також вмінні самоорганізовуватися в сучасних умовах [1; 2].

Серед інноваційних методик навчання, які можуть бути ефективно використані у підготовці військових перекладачів, можна виділити наступні:

1. Проєктно-орієнтоване навчання:

Цей метод передбачає роботу курсантів над реальними проєктами, що відповідає потребам сучасного ринку перекладацьких послуг. Наприклад, створення тимчасового творчого колективу для виконання письмового перекладу в САТ-системі, оскільки в процесі роботи над проєктом курсанти вчаться не лише перекладати тексти, але й аналізувати інформацію, планувати свою роботу, співпрацювати з іншими людьми, а також презентувати результати своєї роботи.

2. Використання онлайн-ресурсів:

Сучасні онлайн-платформи та інструменти дають можливість курсантам вчитися в будь-який час і в будь-якому місці. Крім того, використання онлайн словників, глосаріїв, граматичних довідників, машинного перекладу, штучного інтелекту та інших ресурсів значно економить час та допомагає знайти правильні відповідники певних термінів. Це може бути корисно для розвитку таких навичок, як самостійне навчання, тайм-менеджмент та самоорганізація.

3. Рольові та імітаційні ігри:

Створення штучного середовища, розіграш ділових зустрічей, прес-конференцій або переговорів дають можливість курсантам вжитися в роль перекладача і відчути відповідальність за свою роботу. Ці методи дозволяють курсантам практикувати свої навички послідовного або синхронного перекладу, а також відпрацювати навички спілкування в різних ситуаціях, що може бути корисно для розвитку їхньої комунікативної компетенції. Курсанти вчаться швидко та правильно оцінювати ситуацію, працювати в умовах тиску, зберігати спокій та концентрацію.

4. Case-study:

Цей метод передбачає аналіз реальних та можливих кейсів, що дає

можливість курсантам навчитися приймати рішення самостійно в складних або екстрених ситуаціях, а також розвинути свої аналітичні та критичні навички. Участь курсантів у таких формах кооперації формує сучасний професійний кадровий потенціал.

5. VR-технології:

VR-технології дають можливість створити віртуальну кімнату для переговорів, прес-конференцію, судове засідання або екскурсію. У таких віртуальних середовищах курсанти чують текст мовою оригіналу і послідовно або синхронно перекладають його іншою мовою. Це може бути корисно для розвитку їхньої впевненості в собі та подолання мовного бар'єру [4; 5].

Використання інноваційних методик робить процес навчання більш цікавим і захоплюючим, дає можливість курсантам не лише отримати теоретичні знання, але й навчитися застосовувати їх на практиці, краще засвоювати матеріал та практикувати свої навички в реальних ситуаціях. Ці методики допомагають курсантам стати більш компетентними перекладачами та підвищують ефективність комунікативної освіти. Інноваційні методики навчання можуть бути корисним інструментом у підготовці перекладачів тільки тоді, коли ці методики правильно організовані й проведені, відповідають рівню знань курсантів, а також використовуються в комплексі з іншими методами навчання [3].

Література

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII: станом на 24.03.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 29.03.2024).
2. Авраменко, О. М. (2018). Інноваційні методи навчання у вищій школі: теорія та практика: монографія. Київ: Видавничий дім «Академія».
3. Бондаренко, Н. В. (2017). Інноваційні методи навчання у підготовці фахівців з перекладу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ: Київський національний лінгвістичний університет.
4. Гончаренко, С. У. (2019). Інноваційні методики навчання в контексті компетентнісного підходу: монографія. Харків: Вид-во «Ранок».
5. Ahaslides. URL: <https://ahaslides.com/uk/blog/15-innovative-teaching-methods/?safesearch=moderate&setlang=en-ID&ssp=1>

THE EFFECTIVENESS OF USING EXPERIENTIAL LEARNING FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT IN A SECOND LANGUAGE

Aura CODREANU

*Regional Department of Defense Resources Management Studies (DRESMARA)
/ "Carol I" National Defense University (Romania)*

The current article focuses on discussing the value-adding impact of using experiential learning as a formal means of contributing to professional development of workforce who needs to use a second language as a means of communication. It drives upon the major theories and models in the field of experiential learning, while differentiating between experiential learning and learning from experience.

Learning from experience does not require mediation in real life, but it is in fact life itself. The high level of independence specific to this type of learning allows it to be associated with the concept of 'lifelong learning'. In this case, the use of writing and methods of visualizing this experience allows reflection and learning based on it. There are, however, voices that argue that individual perceptions play an important role in how the knowledge gained from this type of experience is internalized: "We internalise knowledge about the world in terms of how we see the world. But if the way we see the world is ... prone to fragility, then how do we know that what we "perceive" is nothing but a reflection of our own fragility?" (Moon, 204:106).

On the other hand, experiential learning (EL) takes place in formal, academic contexts. According to Moon (Moon: 2004, 74-105), the main feature of experiential learning is the presence of a minimum level of mediation/intervention on the part of the instructor/teacher as a result of the construction of the actual experience based on elementary rules. Mediation also involves the use of observation and reflection to make the transition from concrete, specific to abstract. Learning is the result of the learner's behaviour, not the teacher's. Action learning or experiential learning starts from the premise that the student is an active participant and not a passive observer. This type of learning requires living, participating, taking ownership and following through with continuous practice and experimentation both in everyday life and in contexts associated with formal learning.

Another aspect discussed concerns some of the most common challenges and opportunities raised by resorting to professional development in a second language when using experiential learning. In this respect it is worth noting that experiential learning facilitates greater individual involvement on the part of

learners/students. At the same time, it helps the learning process to proceed at a much faster pace than traditional learning based on lectures, seminars, compulsory readings, and thus contributes to better memorization and reproduction of information and knowledge. The foundations of experiential learning are interdisciplinarity and constructivist learning. Therefore, reducing the level of compartmentalisation between disciplines, a specific aspect of real life, facilitates this type of learning. The results obtained by participants in EL events vary and have a high level of unpredictability because each participant in this type of learning contributes with his/her own baggage of knowledge, skills. Experiential learning involves methods of education through exposure to direct, unmediated experiences that require the involvement of physical, psychological, emotional and social aspects. They are carried out outside the traditional learning environment (i.e. field trips, field research, etc.) and are followed by reflection to develop new skills, attitudes and cognitive approaches. Therefore, the main role lies with the participant and his/her decision to take ownership of the learning process. The challenges posed by the EL relate to the extent to which there is a "negotiation" of the analytic programme from the perspective of the needs of the participants, the ethical dimension of the emotional depth to which the participants are exposed, the difficulty of structuring the EI at an organisational level due to the willingness of potential participants to engage in such a process, the impression of loss of control and the apparent lack of organisation of the process, the time required for the facilitator to prepare and process such an experience. Thus, EL makes much greater demands on facilitation skills and patience and involves more than one response that can be accepted as correct.

All of the above considered, the underlying goal of this article is to identify a number of basic requirements that both facilitators of and participants in experiential learning in a second language need to meet in order to make professional development worthwhile.

References

1. Beard Colin (2022) *Experiential Learning Design. Theoretical Foundations and Effective Principles*, Taylor&Francis, 2022.
2. Bruner, Jerome S. (1966) *Toward a Theory of Instruction*, Harvard University Press, Cambridge, MA.
3. Coulson, Debra & Marina Harvey (2013) *Scaffolding student reflection for experience-based learning: a framework*, Teaching in Higher Education, 18:4, 401-413. DOI: 10.1080/13562517.2012.752726.
4. Dale, Edgar (1969) *Audio-Visual Methods in Teaching*, 3rd ed., Holt,

Rinehart & Winston, New York.

5. Kolb, D. (1984) *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*, Prentice-Hall.

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОГО АСПЕКТУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ

Інна ГОЛОПИЧ

Харківський національний університет внутрішніх справ (Харків, Україна)

Відомо, що здатність особистості до виконання певного виду професійної діяльності, зокрема й службової діяльності, виражається в знаннях, уміннях, навичках, морально-етичних цінностях, особистісно-професійних якостях фахівця.

Ключові компетентності дільничного офіцера поліції – це загальні здібності й уміння (інформаційні, когнітивні, комунікативні, психологічні, соціально-особистісні), завдяки яким він усвідомлює ситуацію, має змогу досягати успіху в особистісному й професійному житті, набувати соціальної самостійності та забезпечувати ефективну професійну й міжособистісну взаємодію. Кваліфікацію дільничного офіцера поліції характеризують ключові компетентності, як-от: здатність відповідально ставитися до службової діяльності; дотримуватися професійної етики; запобігати конфліктним ситуаціям і знаходити шляхи їх розв'язання; виявляти адаптивність і стресостійкість; самостійно приймати рішення та діяти в нестандартних ситуаціях; планувати службову діяльність; виокремлювати головне в службовій діяльності й досягати поставленої мети.

Досить важливим у діяльності дільничного офіцера поліції є комунікативний аспект, який виявляється у встановленні й підтримці контактів із працівниками різних служб органів внутрішніх справ, іншими правоохоронними органами й установами (з метою виконання спільних завдань щодо профілактики правопорушень, розкриття злочинів, розшуку злочинців, охороні і схоронності матеріальних цінностей у державному секторі й колективному господарстві), з людьми, що проживають на довіреній йому ділянці, у завоюванні їхньої поваги, довіри й авторитету (незалежно від їхнього правового й соціального статусу), коли:

1) приймає громадян, їхні заяви й пропозиції щодо боротьби зі злочинністю й профілактики правопорушень;

2) здійснює у межах наданих йому прав допомогу народним депутатам, представникам інших служб і суспільних об'єднань у здійсненні їхньої законної діяльності;

3) здійснює адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі;

4) одержує інформацію від заявника, очевидця, потерпілого, що забезпечує успіх в оперативній службовій діяльності.

До цього аспекту належать безпосередньо комунікативні якості – професійна спостережливість, здатність тривалий час концентрувати увагу, незважаючи на виснаженість та сторонні подразники; лідируючий стиль поведінки; почуття суперництва, некомфортність, вміння донести до слухача свої думки й наміри, здатність швидко знайти потрібний тон, доцільну форму спілкування залежно від психологічного стану та індивідуальних особливостей співрозмовника, вміння погоджувати свої дії з діями інших осіб.

Комунікативний аспект діяльності дільничного офіцера поліції підсилюють такі якості, як: привітність, доброзичливість, товариськість, тактовність, вміння приваблювати співрозмовника, відповідальність.

Дільничному офіцеру поліції необхідно знати основи спілкування та особливості його прояву в службових діях для взаємодії з населенням, побудови міжособистісних стосунків. Оскільки, найчастіше приводом для спілкування у сфері поліцейської діяльності є злочини, правопорушення, асоціальна поведінка, порушення прав людини, а це потребує певної специфіки здійснення комунікативного процесу.

Професійне спілкування дільничного офіцера поліції може мати виховний характер, у процесі його здійснення необхідно враховувати індивідуальні та вікові особливості населення, підбирати стилі спілкування з різними верствами населення, використовувати методи виховання (переконання, навіювання, приклади, заохочення, доручення), здійснювати профілактичну роботу, переконувати населення, використовувати методи й засоби для подолання негативних соціальних явищ, формування позитивних якостей особистості, корегувати поведінку правопорушників. У цьому аспекті дієвим є діалогічне спілкування поліцейських, на відміну від імперативного і маніпулятивного типів спілкування. Таке спілкування є можливим за умови створення психологічного, емоційно позитивного налаштування на розмову, відчуття повної довіри до співрозмовника, сприйняття потреб іншої людини і розуміння мотивів її поведінки. Діалогічне спілкування відбувається завдяки правильно й грамотно поставленим запитанням, критичному мисленню й логічному розв'язанню

конфліктних ситуацій.

З метою досягнення позитивних результатів у професійному спілкуванні дільничному офіцеру поліції варто дотримуватись таких етапів: моделювати ситуацію професійного спілкування; установлювати емоційний і діловий контакт зі співрозмовниками в професійній діяльності; керувати спілкуванням; аналізувати професійне спілкування.

Така свідома й цілеспрямована організація взаємодії зі співрозмовниками, коригування процесу спілкування відповідно до визначеної мети, сприяє кращому обміну інформацією, її аналізу й оцінюванню ситуації.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Інна ДАВИДЧЕНКО

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради (Харків, Україна)*

Лінгвокультурологія, ґрунтуючись на науковому потенціалі різних лінгвістичних дисциплін, має в порівнянні з ними свою специфіку й свій особливий інтегративний фокус дослідження проблеми «мова, культура, свідомість». Лінгвокультурологія як наука створює цілісну картину культурного впливу на мову й мовлення з огляду на глибинні семантичні рівні культурної репрезентації, а також на системне представлення одиниць мови й культури в їхній кореляції та взаємодії [2].

Суспільство як симбіоз комуніканта (ініціатора процесу спілкування) та комуніката (адресата процесу спілкування) неможливе без використання перекладу. Переклад – це різновид міжмовного спілкування, процес обміну інформацією між комунікаторами, на ньому базується встановлення та підтримання контактів між членами соціальної групи, які належать до різних етносів і культурних прошарків та, у свою чергу, формують процес спілкування в суспільстві загалом. Для обміну інформацією учасники комунікаційного процесу мають досконало володіти тією системою знаків, за допомогою якої передається те чи інше повідомлення. Відсутність цього знання позбавляє комуніката нових, іноді – необхідних для подальшого існування знань, а комуніканта – результату процесу спілкування, робить передання та поширення інформації практично неможливим [3].

Лінгвокультурологічний переклад XIX й XX століть зорієнтований на інтелігентні верстви, які в масі своїй були двомовними

(багатомовними). Отже, він виконує не тільки інформаційну функцію (потенційні читачі ознайомлюються з певним твором у перекладах мовами метрополій – англійською, німецькою, польською, а то й безпосередньо в оригіналі). Такими перекладами займалися М. Вороний, М. Зеров, В. Підмогильний, М. Стріха, В. Стус, П. Филипович та інші [1].

Переклад зв'язує не тільки пару мов – мову оригіналу і мову перекладу, він з'єднує різні культури, різні нації, різні епохи: *Translation is not a matter of words only: it is a matter of making intelligible a whole culture*. Переклад завжди амбівалентний та діалогічний, оскільки належить одночасно двом культурам. Перекладач увесь час перебуває в пошуку «балансу» між культурами. Вибір перекладацьких стратегій прямо залежить від його лінгвістичної, культурологічної та комунікативної компетенції. Усі ці види компетенцій можна об'єднати в одну – лінгвокультурологічну компетенцію. Її можна розглядати як володіння мовними і культурологічними знаннями, які об'єктивуються лінгвокультурами, що дозволяє не тільки адекватно зрозуміти й передати соціокультурну інформацію, але й визначає комунікативну поведінку особистості в межах певної лінгвокультури.

Унікальність лінгвокультур, різні соціокультурні конотації, закладені в лінгвокультурах, вимагають від перекладача, філолога певних дуже важливих знань і вмінь.

Фахівцям з художнього перекладу з англійської мови українською добре відомо, що в українській лінгвокультурі не прийнято з абсолютною точністю вказувати зріст і вагу персонажів: *Nineteen years old, six feet two inches tall, long bone...* – дев'ятнадцятирічний, високий стрункий хлопець... Хтось скаже: неточний, описовий переклад. Якраз навпаки – лінгвокультурологічно-правильний професійний переклад.

Лінгвокультурологічна компетентність перекладача, так само як і філолога, є важливим компонентом його професійної компетенції й обов'язково містить дві складові: 1. Знання соціокультурних конотацій мовних структур, щоб розпізнати, зрозуміти й правильно передати лінгвокультурі іншою мовою; 2. Знання соціального і культурного життя, яке знаходить своє відображення в соціокультурних конотаціях лінгвокультур.

Звернемо увагу на переклад слова *батьківщина*. Східнослов'янському характеру з його підвищеною сентиментальністю, щирістю душі притаманна така риса як надзвичайно особистісне, емоційне ставлення до своєї батьківщини. Особливо яскраво проявляється ця риса у зіставленні української мови з англійською. Дійсно в українській мові є

чимало емоційно-забарвлених слів, що позначають країну, в якій людина народилась: *батьківщина, рідна країна, вітчизна, рідна сторона, батьківщина-рідна мати, мати-земля, батьківщина-матінка, свята вітчизна*. Усім цим словам в англійській мові відповідають три вислови: *нейтральні – mothercountry, homecountry та літературно-книжкове native land*; *любов до батьківщини – love for one's native land / love of country*; *туга за батьківщиною – homesickness*; *співвітчизник – countryman, fellow citizen*; *людина без батьківщини – a man without a country*; *мати заслуги перед батьківщиною – to deserve well of one's country*; *моя вітчизна – this country*; *вітчизняного виробника – home-made*.

Література

1. Давидченко І. Д. Лінгвокультурологічні проблеми перекладу іншомовних текстів. *Наука та освіта в дослідженнях молодих учених* [Електронне видання]: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. для студ., аспірантів, докторантів, молод. учених, Харків, 18 трав. 2023 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2023. С. 144–145.
2. Давидченко І. Д. Формування лінгвокультурологічної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Донбаський державний педагогічний університет. Слов'янськ, 2018. 359 с.
3. Різун В. Теорія масової комунікації. Київ: ВЦ «Просвіта», 2008. 260 с.

INTERACTION IN THE ACADEMIC DISCOURSE OF ONLINE LEARNING

Nataliia DENYSOVA

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University (Kyiv, Ukraine)

In recent years online learning has exploded into our lives, secured onto the academic scene, and sparked research across diverse disciplines. This tendency reflects the growing recognition of the transformative potential of online education in today's education landscape. The rapid integration of digital technologies into learning environments has not only reshaped traditional educational practices but has also prompted scholars to investigate the intricate dynamics of online learning.

For this research, a corpus of 49 articles (645,590 tokens) has been compiled and processed with the help of SketchEngine. The articles are devoted

to online learning and have been published in journals of scientometrics. They focus on examining pedagogical strategies, as well as assessing their impact on student engagement, learning outcomes, and educational accessibility.

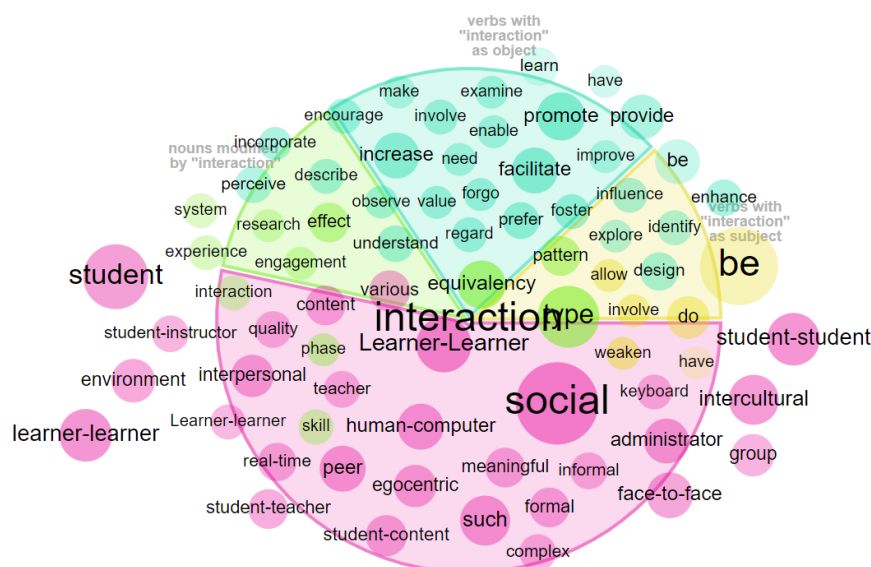
The analysis of the most frequently used words proves that *INTERACTION* as a noun is used 1,087 times in the corpus studied, which is rather representative of the overall content in the corpus. Thus, the paper aims to provide linguistic insights into the way scholars discuss and represent *INTERACTION* in the context of online learning within the analyzed corpus. The research delves into patterns and structures used in the articles to convey information about interaction within the online learning environment presented in works by scholars.

The term “interaction” is defined as a dynamic, reciprocal exchange that plays a crucial role in effective learning [1; 2; 3]. It encompasses the active engagement and mutual influence between individuals, objects, or systems, fostering an educational environment where information, ideas, and experiences are shared and processed collaboratively.

Processing the corpus of the articles on the topic, the given N-gram (see Pic. 1) was singled out. In the given article, the main focus is on the pattern ‘modifier+INTERACTION’, which enables further topic consideration presented in the corpus:

1. *Peer interaction* is realized through collocations *student-student peer interaction, learner-learner +INTERACTION* – *Analysis of the interaction type main factor showed that the auditory learning style students attached importance to student-student interaction the most, with a utility coefficient of 0.6833.*

2. *Teacher-student interaction* is verbalized through collocations *student-teacher, student-instructor, teacher-student +INTERACTION* – 1) *It was concluded that online learning students attached great importance to the employed technology characteristic and to the student-administrator interaction. Considering general of the students, the synchronization or asynchronization of mode of communication and the existence or non-existence of technical support in the prepared environment were not considered important. 2) Additionally, obtaining better learning outcomes by enhancing student-teacher interaction was an important factor in pursuing the delivery of online education. For benefitting universities is to cover shortage of staff in certain departments by hiring international staff residing outside the country.*

Pic. 1. The N-gram of INTERACTION

3. Form of interaction is realized through *human-computer, face-to-face, real-time, asynchronous* + INTERACTION – 1) *The virtual schools offer a broad pedagogical spectrum – from 100 % online to significant face-to-face interaction – and a variety of communication tools*; 2) *In addition, the lack of class time and lack of mutual cooperation learning due to a large number of students can be substantially supplemented through chat rooms, bulletin boards and e-mail activities, and active and diverse experiences can be learned through asynchronous interaction with learners, fellow learners, professors, experts, and by providing diverse multimedia resources indefinitely from the traditional teaching methods.*

In conclusion, the study of INTERACTION within the context of online learning in the corpus of scientific articles reveals its multifaceted significance and implications. The emphasis made on peer interaction, teacher-student interaction, and various forms of interaction highlights collaborative and engaging learning experiences.

References

1. Moore, M.G. (1989). Three types of interaction. *The American Journal of Distance Education*, 3 (2), 1–6.
2. Picciano, A.G. (2002). Beyond student perceptions: Issues of interaction, presence, and performance in online course. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 6 (1), 21–40.
3. Swan, K. (2001). Virtual interaction: Design factors affecting student satisfaction and perceived learning in asynchronous online courses. *Distance Education*, 22 (2), 306–331.

КОМУНІКАТИВНІ НОРМИ ПОВЕДІНКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В АСПЕКТІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Лілія ДОРОШИНА

Національна академія Національної гвардії України (Харків, Україна)

Постійно застосовуючи під час професійної діяльності комунікативні знання, уміння та навички, військовослужбовці Національної гвардії України акумулюють комунікативний досвід, проявляють і вдосконалюють комунікативні здібності, формують і розвивають комунікативну компетентність.

До основних складників професійної комунікативної діяльності військовослужбовців Національної гвардії України належать: здатність швидко й правильно орієнтуватися в умовах комунікації; правильно планувати власне мовлення; обирати й коригувати тему, зміст мовлення; знаходити ефективні й адекватні засоби передавання думки; коригувати власну комунікативну поведінку; забезпечувати зворотний зв'язок.

Одним із домінантних чинників ефективної професійної комунікативної діяльності є комунікативні норми поведінки військовослужбовців Національної гвардії України.

У межах науково-дослідної роботи «Комунікативний вплив на формування колективної свідомості військовослужбовців», яку виконують викладачі кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій Національної академії Національної гвардії України (далі Академія), було проведено анкетування щодо комунікативних норм поведінки військовослужбовців Національної гвардії України як невід'ємного складника професійної комунікативної діяльності. Питання анкети були розроблені на основі максим комунікації П. Грайса та Дж. Ліча.

Відповіді на запитання анкети відображають знання та уявлення курсантів Академії щодо особливостей професійної комунікативної діяльності військовослужбовців Національної гвардії України. Узагальнені результати анкетування подано нижче:

- мова військовослужбовців відрізняється від мови цивільних, оскільки регламентується передусім Статутом внутрішньої служби, військовим етикетом і субординацією;

- військовослужбовцям необхідно дотримуватися норм літературної мови й дбати про правильність мовлення; мовлення повинно бути чітким, лаконічним, логічним, переконливим, упевненим, зрозумілим, стислим;

– мова військовослужбовця повинна бути красивою та виразною, але при цьому не бути образною та емоційною (тобто не всі респонденти розуміють, що характеристики красива й виразна безпосередньо пов'язані з образністю та емоційністю);

– військовослужбовцям можна використовувати в мовленні професійні слова (професіоналізми), цитати, професійний жаргон, формули ввічливості, порівняння, крилаті слова. Проте майже третина респондентів вважає, що в мовленні також можна вживати образні вислови й ненормативну лексику;

– реагувати на зауваження військовослужбовці повинні відповідно до певної комунікативної ситуації. Якщо критика є конструктивною та справедливою, то взяти її до уваги, зробити висновки, урахувати в майбутньому прорахунок, проаналізувати, проігнорувати критику, визнати провину, вибачитися. Якщо критика є несправедливою, то потрібно захищати свою честь і гідність, проте уникаючи конфлікту;

– реакція на похвалу під час офіційного асиметричного спілкування повинна визначатися передусім Статутом внутрішньої служби;

– рівні за статусом військовослужбовці мають хвалити одне одного, проте це повинно бути заслужено;

– реакція на комплімент повинна бути правильною (подякувати, зробити комплімент у відповідь) і не залежати від того, хто його зробив: чоловік чи жінка;

– військовослужбовцям під час конфліктної комунікації необхідно обирати екологічні методи розв'язання конфлікту й надавати перевагу таким стратегіям, як компроміс, співробітництво, ухиляння;

– військовослужбовцям під час переконання бажано звертатися як до логічних аргументів (фактів, цифр, прикладів тощо), так і до психологічних (інтересів опонента, його бажань, мрій, вірувань тощо);

– прийнятними для військовослужбовців варіантами завершення спору є компромісне рішення, перемога в спорі тільки власної позиції, перемога в спорі опонента;

– військовослужбовці мають іти на компроміс, якщо він не загрожує неприємними наслідками;

– офіцери повинні займатися пропагандою позитивних норм поведінки серед підлеглих.

Отже, комунікативні норми поведінки військовослужбовців Національної гвардії України є одним із важливих аспектів професійної комунікативної діяльності, що дозволяє здійснювати ефективну

внутрішню та зовнішню комунікацію та формувати позитивний імідж Національної гвардії України.

РОЛЬ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ В РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Ірина ІЖУТОВА

Національний університет оборони України (Київ, Україна)

Тривалий час в Україні не приділялося багато уваги розвитку публічної дипломатії. Так, дипломати цінувалися, але упускалося із виду значення донесення інформації до міжнародної аудиторії, підсилення голосу України на міжнародній арені.

2022 рік кардинально змінив ситуацію і підняв роль дипломатії як елементу стратегічних комунікацій для розвитку міжнародних відносин. Основна мета – посилення позицій України у світі, донесення правдивої інформації до світової спільноти, привернення уваги більшої кількості країн до злочинів росії в Україні.

Сьогодні все більше позитивних сигналів на підтримку України надходить від країн Латинської Америки, яку всі дипломати визнають проблемним з огляду на підтримку України регіоном.

Останні зміни риторики офіційного Парижу теж привертає увагу до ситуації в Україні і надихає все більше країн створювати безпекові альянси та платформи підтримки України (так звані різного роду коаліції).

Стратегічні комунікації – це завжди про комунікацію з різними цільовими аудиторіями, це завжди про передачу і донесення необхідного меседжу в межах наративу. Публічна дипломатія – це саме той ефективний елемент, який може допомогти забезпечити комплексність всього процесу комунікації держави. Крім того, дипломатія сприяє посиленню та збільшенню масштабів міжнародних відносин, зокрема в секторі безпеки і оборони. Саме зараз Україна потребує такої допомоги – в секторі безпеки і оборони.

І важливо, щоб публічна дипломатія була підсилена всіма можливими видами дипломатії: і культурною, і спортивною, і цифровою, і кулінарною тощо. Комплексність та скоординованість зусиль як основоположні принципи стратегічних комунікацій можуть сприяти ефективній роботі на підтримку України в секторі безпеки і оборони.

Успішна публічна дипломатія потрібна не лише під час війни, вона потрібна і в мирний час з метою формування іміджу країни у світі: а це

донесення правди про досягнення країни у світі, які іноді намагаються вкрати або привласнити інші.

Сьогодні важливо активізувати публічну дипломатію для співпраці з різними організаціями закордоном, які можуть допомагати Україні долати ворога. Крім того, це робота з громадянами України, які вимушені перебувати в інших країнах і дуже сильно впливають на формування іміджу країни. І тут, справді, важливий саме підхід стратегічних комунікацій з метою формування інформаційно стійкого суспільства.

Отже, питання публічної дипломатії є вкрай важливим і потребує розвитку, роз'яснення та підсилення заходів публічної дипломатії, так як впливає на сектор безпеки і оборони.

МЕТАФОРИЧНА МОДЕЛЬ ВІЙНИ В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАДИСКУРСІ 2014–2023 рр.: МАТЕРІАЛИ СЛОВНИКА

Олена ІЛЬЧЕНКО

Національна академія Національної гвардії України (Харків, Україна)

Мова чітко й послідовно віддзеркалює політичні чи інші важливі для суспільства зрушення, реагує на них, першочергово, своїм лексичним складом. Мова медіа — особливо чутлива до відповідних суспільно-політичних змін. Цим і зумовлений вибір медіаметафори як предмета цього дослідження.

Актуальність теми цієї розвідки зумовлена необхідністю здійснити комплексний лінгвістичний аналіз лексичної медіаметафори, що вписується у когнітивну модель війни й реалізується в сучасному (2014–2023 рр.) українському медіадискурсі.

Медіаметафору досліджують у різних лінгвістичний аспектах: О. Ільченко проаналізувала інтерпретаційні можливості метафори, визначивши семантичні сфери, які породжують метафору в сучасному медіапросторі, та продемонструвавши когнітивний механізм продукування й інтерпретації медіаметафори [2], а також виявила залежність морфологічного вияву компонентів метафоричних словосполучень і прагматичного вантаження у побудові моделі сучасної медіаметафори війни [1]; Н. Костусяк, Н. Шульська, Н. Костриця вивчали метафори, що вербалізують концепт *війна* [3]; Ю. Кравцова здійснила лінгвометафоричний аналіз щодо метафоричного моделювання, описала способи параметризації метафори як семантичної та когнітивної моделі, встановила спільні для них параметри [4].

Мета цієї розвідки – описати метафоричну модель війни в дискурсі українського медіапростору 2014–2023 рр. в морфологічному, семантичному аспектах із визначенням аксіологічно-прагматичної настанови сучасної медіаметафори.

Дібраний матеріал дав змогу зафіксувати медіаметафори, серед них іменні і зрідка дієслівні словосполучення. Іменні метафоричні словосполучення варто розрізняти за зметафоризованим словом: а) словосполучення, де таким словом є іменник; б) словосполучення зі зметафоризованим прикметником.

Іменні метафоричні словосполучення зі зметафоризованим іменником надають суспільно-політичній реалії стійкої характеристики-оцінки, чим дають змогу метафорі виконати аксіологічно-прагматичну функцію в медіатексті. Метафоричне значення іменника зреалізовується в таких моделях:

1) іменник + прикметник у прямому значенні:

ПОЛІТИЧНЕ ЗАКУЛІССЯ. Викрито ситуацію, пов'язану зі служителями московського патріархату в Закарпатті. *Політичне закулісся Кремля. Проблема церкви в Закарпатті* (Т/к «1+1», 06 грудня 2015).

Іменник-метафора привертає увагу медіаспоживача, а прикметник, ужитий у прямому значенні, стає фоном, тлом, що вказує на дискурсивні (контекстуальні) умови метаформного значення відповідного словосполучення. Декодування такого метафоричного словосполучення передбачає розшифровку оказіонального значення саме іменника: у ньому криється прагматична настанова медіаметафори.

2) іменник + іменник у родовому відмінку:

БАЦИЛА СЕПАРАТИЗМУ. Суспільно-політичне явище (місцеві вибори), у циклі розвитку якого можливе розповсюдження сепаратизму, за умови безконтрольної реалізації виборчого процесу. *Проведення місцевих виборів без відновлення Україною контролю над територією, над якою Росія більше п'яти років розпорошує бацилу сепаратизму, може стати небезпечним випробуванням для України* (Корреспондент.net, 13 жовтня 2019).

3) іменник + іменник у місцевому відмінку:

ПЕРЕГОВОРИ «У КВАРТЕТІ». Переговори країн-учасниць «нормандської четвірки», до якої входять Україна, Німеччина, Франція, Росія. Мета чотиристоронніх переговорів – вирішення збройного конфлікту на сході України. *Макрон і Меркель вже висловили надію на зустріч в «нормандському форматі» в жовтні, Зеленський теж не проти переговорів «у квартирі», який обговорює проблеми Донбасу та шляхи*

їхнього вирішення (Корреспондент.net, 13 жовтня 2019).

Проаналізовані приклади метафоричного слововживання доводять, що експресивне навантаження сильніше виявляється в медіатексті з метафорою-іменником, ніж метафорою-прикметником.

Дієслівні метафоричні словосполучення сучасного українського медіапростору зазвичай виконують синтаксичну роль присудка (або його частини); вирізняючись певною смисловою несамостійністю, вони є однокомпонентними (нерозкладними), пор.:

СТАВИТИ ВИЛКУ. Позиція, в якій під «боем» є президент України Володимир Зеленський, що змушує його вжити заходів, які дадуть змогу російській владі безкарно інтегрувати ОРДЛО за власним сценарієм, а Україна в результаті виявиться обмеженою й економічно, й зовнішньополітично. *Вибудовуючи вигідну для себе логіку діалогу в «нормандському форматі», Кремль, кажучи шаховою мовою, ставить вилку Зеленському* (Корреспондент.net, 13 жовтня 2019).

Дієслівні сполуки органічно вписуються в сучасний медіадискурс воєнного періоду в Україні: дієслово позначає дію й процес, динамічні ознаки, пов'язані зі змінами властивостей, і сучасна суспільно-політична реальність є динамічною й змінною.

Метафоричні словосполучення сучасного медіапростору базуються на потенційній сполучуваності слова й у цьому разі важливу роль відіграє морфологічне вираження його компонентів. Як виявилось, морфологічна належність впливає й на вияв аксіологічно-прагматичної функції метафоричних словосполучень, що найпомітніше виявляється на двослівному (неускладненому) матеріалі. Функціональне призначення метафоричних словосполучень – оцінка, що, очевидно, зумовило їхнє плідне продукування в медіамові за моделлю «іменник + прикметник».

Література

1. Ільченко О. А. Метафорична модель війни в політичному дискурсі українського медіапростору 2014-2023 рр. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Сер.: Філологія. Журналістика*. Том 34 (73) № 1, 2023. Частина 1. С. 21–25.
2. Ільченко О. А. Оцінна імплікатура медіаметафори (на україномовному медіаматеріалі 2000–2022 рр.). *Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries: Scientific monograph. Volume 2*. Riga, Latvia: «BaltijaPublishing», 2022. Р. 139–153.
3. Костусяк Н. М., Шульська Н. М., Костриця Н. М. Метафорична

вербалізація концепту ВІЙНА в сучасних медійних заголовках. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2022. № 56. С. 60–65.

4. Кравцова Ю.В. Типи і параметри метафоричних моделей. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2022. № 56. С. 66–70.

CHALLENGES AND SECURITY CONCERNS IN DIGITAL COMMUNICATION

Alla ISHCHUK

Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

In today's digital age, the pervasive influence of virtual space extends across diverse domains, prompting concerns regarding its impact on societal norms and individual development. The convergence of social and digital realms raises pertinent questions about the emerging risks in the digital society. To navigate this evolving landscape, it is imperative to regulate cultural practices in virtual environments while preserving traditional norms conducive to constructive communication. Developing a communication culture underscored by principles of sustainability and safety is paramount, reflecting our responsibility towards the environment. Achieving a harmonious transition to virtual communication necessitates striking a delicate balance between technological progress and the preservation of cultural integrity, ensuring collective growth and sustainability amidst digital transformation.

The security of communication in virtual space has garnered significant attention among scholars [2; 3], driven by ongoing advancements in technology and software that shape our digital ecosystem. Safeguarding data, whether personal or strategically vital to businesses and nations, emerges as a top priority. The intricacies faced across various sectors, such as ensuring patient confidentiality in healthcare communications and safeguarding intellectual property and industrial secrets, underscore the critical importance of proactive measures. While digitalization offers unparalleled speed and efficiency in communication, it simultaneously exposes vulnerabilities that demand careful consideration. Thus, maintaining this equilibrium is crucial, highlighting the indispensable need for proactive measures to safeguard our values and interests in the dynamic digital landscape.

Amidst growing concerns over data protection, communication security emerges as a cornerstone, emphasizing secure information exchange and

message integrity. The contemporary virtual arena is marked by deceptive practices and the rampant dissemination of misinformation [1, 267]. Therefore, preserving trust and credibility in communication channels becomes imperative. The authenticity and reliability of information shared are pivotal, influencing not just individual decision-making but also the unity and strength of society.

Considering the significant challenges at hand, it is crucial to enhance technical measures for data protection by implementing programs that cultivate critical thinking abilities and improve media literacy. Empowering individuals with the capacity to discern credible sources and assess information critically is essential for mitigating the adverse effects of misinformation and upholding the integrity of communication in the digital era.

References

1. Ishchuk O. M., Ishchuk A. A. Communication in the media space and manipulation during wartime. *Proceedings of the II International Interdisciplinary Scientific and Practical Conference "Open Science of Ukraine: Visionary Discourse in the Context of Martial Law"*, 27–29 September 2023. P. 267–268. URL: <https://t.ly/fvMqA>
2. Furdek M., Wosinska L., Goścień R. et al. An overview of security challenges in communication networks. *8th International Workshop on Resilient Networks Design and Modeling (RNDM)*, 2016, Halmstad, Sweden, 43–50. URL: <https://doi.org/10.1109/RNDM.2016.7608266>
3. Kryvyzyuk L., Levyk B., Khrypko S., Ishchuk A. The Phenomenon of National Security within Postmodern Cultures: Interests, Values, Mentality. *Postmodern Openings*, 2021, 12 (3), 77–95. URL: <https://doi.org/10.18662/po/12.3/328>

FROM INTENT TO IMPACT: MOTIVATIONAL DESIGN IN AN ONLINE LEARNING ENVIRONMENT

Biljana KAROVSKA-ANDONOVSKA

Military Academy "General Mihailo Apostolski" (Skopje, Republic of North Macedonia)

The growth of the Internet and related technologies has resulted in online teaching becoming a routine practice within educational institutions. These processes have made motivation one of the critical aspects in delivering effective online teaching. In this regard, designing a motivational and engaging learning environment is one of the key challenges that professors have

constantly faced.

Motivational design serves as a bridge between concepts, theories, and principles arising from studying human motivation, and the best practices resulting from the work of designers aimed at improving learner motivation. In designing motivational and engagement strategies, the starting points are the level of technology integration, supportive learning community, clear and achievable goals, social interactions, constructive feedback, and supportive leadership.

In terms of these points, the dilemmas revolve around the following questions:

- Are there a high level of institutional support for all actors?
- Do learners have access to real-time support and feedback from teaching staff?
- Can learners create connections between new and prior knowledge without formal supervision?
- Can learners be engaged in learning activities individually and as part of a group?

A good intentional design will effectively consider and involve all relevant aspects and strategies that can strongly impact students' motivation. One such model is ARCS (an acronym of its four components: Attention, Relevance, Confidence, and Satisfaction). Created by John Keller many years ago, and reaffirmed during the Covid-19 pandemic, this model is equally applicable in traditional and online learning environments. As a strategy intended to foster or to improve motivation, ARCS includes keeping students' attention with questioning, concreteness, real-world examples, variability, confronting different views, inquiry, using humour, perceiving present value and immediate applicability, offering autonomy, encouraging self-confidence in achieving goals, giving unexpected rewards, avoiding negative influences, etc. The list of applicable methods, such as working in pairs, syndicate groups, competition, and using elements of fun through multimedia channels like animations, videos, or games, are probably endless. However, all these methods will certainly develop learners' creativity and will influence their engagement and active participation in online classes.

References

1. Chen, H., Lee, J. (2021) Enhancing Student Engagement in Online Courses through Motivation Design" Proceedings of the International Conference on Educational Technology, p. 112–125.
2. Garcia, M., Rodriguez, L. (2019) "Recent Advances in Motivation

Design for Online Education" Educational Technology Research and Development, Volume: 25 Issue: 4 p. 301–315.

3. Keller, J. M. (2010). Motivational Design for Learning and Performance. Springer, Boston.

4. Koller, D., Ng, A. (2023) "Building Motivation for Online Learning" Stanford University Press.

5. Hartnett, M., St. George, A., Dron, J. (2011) Examining Motivation in Online Distance Learning Environments: Complex, Multifaceted, and Situation-Dependent. URL: <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/1030/>

6. Johnson, R., Smith, K. (2022) Motivation Design Strategies for Online Education: A Meta-Analysis, Journal of Online Learning and Teaching, Volume 18 Issue 2 p. 45–60.

7. Lee, J. and Martin, L. (2017) Investigating Students' Perceptions of Motivating Factors of Online Class Discussions, International Review of Research in Open and Distributed Learning, University of Texas at Arlington, Volume 18, № 5.

8. Martens, R. L., Gulikers, J., & Bastiaens, T. (2004) The impact of intrinsic motivation on e-learning in authentic computer tasks, Journal of Computer Assisted Learning, 20 (5), 368–376.

9. Navarro, J.K.M. and Mcgrath, B. (2021) Strategies for Effective Online Teaching and Learning: Practices and Techniques with a Proven Track of Success in Online Education, Chapter 29, IGI Global.

Stanford, D. (2016) How to Motivate Students Online: What Works and What Doesn't. URL: <https://elearningindustry.com/motivate-students-online-works-doesnt>

11. Widjaja, A. and Chen, J. (2017) Effect of Online - Participation, Social Presence, and Collaboration. URL: https://www.researchgate.net/publication/321992187_Online_Learners'_Motivation_in_Online_Learning_The_Effect_of_Online-Participation_Social_Presence_and_Colla

12. Williams, L., Brown, M. (2020) Motivation Design: Principles and Practices for Online Learning"Advances in Technology-Enhanced Learning, p. 87–102.

ОГЛЯД ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ІСНУЮЧИХ БАЗ ДАНИХ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Вероніка КАРПЕНКО

*Військовий інститут Київського національного університету
імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

У сучасному військовому контексті, де технологічний розвиток та інформаційні системи відіграють вирішальну роль, бази даних військової термінології є ключовою складовою для забезпечення ефективності, стандартизації комунікації та координації дій. Ці бази даних такі, як стратегічні, доктринальні, технічні, оперативні, логістичні та бази даних процедур та стандартів, використовуються для широкого спектру завдань, а саме – це навчання особового складу, планування та виконання військових операцій, управління ресурсами та обміну інформацією між підрозділами та міжнародними союзниками.

Серед існуючих баз даних військової термінології можна виділити кілька ключових, проте цей список далеко не повний і може бути розширений: NATO Glossary of Terms and Definitions (AAP-06) [1]: стандарт НАТО, що визначає термінологію, яка спільно використовується всіма союзниками; The U.S. Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms [2]: містка база даних, що використовується Міністерством оборони Сполучених Штатів; The United Kingdom Ministry of Defence Acronyms and Abbreviations [3]: збірник скорочень та аббревіатур, який використовують у Великобританії; The Australian Defence Force Glossary [4]: глосарій, що використовується Збройними Силами Австралії.

Кваліфікація баз даних військової термінології може бути представлена за кількома ключовими критеріями: географічна прив'язка, обсяг термінології, спеціалізація та доступність.

1. NATO Glossary of Terms and Definitions (AAP-06):

- Географічна прив'язка: міжнародна, розроблена НАТО для застосування у всіх країнах-членах.
- Обсяг термінології: широкий, охоплює універсальну військову термінологію, для використання в міжнародних операціях.
- Спеціалізація: універсальна, з акцентом на стандартизацію термінології між країнами НАТО.
- Доступність: нетаємно, документи НАТО зазвичай доступні публічно.

2. The U.S. Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms:

- Географічна прив'язка: національна, США.
- Обсяг термінології: широкий, охоплює широкий спектр термінів, асоційованих з американськими військовими та оборонними операціями.
- Спеціалізація: комплексна, з акцентом на термінологію, для країн США.
- Доступність: нетаємно, забезпечує доступ через офіційні вебсайти.

3. The United Kingdom Ministry of Defence Acronyms and Abbreviations:

- Географічна прив'язка: національна, Великобританія.
- Обсяг термінології: специфічний, зосереджений на аббревіатурах та скороченнях, які використовуються у Великобританії.
- Спеціалізація: зосередження на скороченнях та аббревіатурах, що полегшує комунікацію в межах військових та оборонних структур.
- Доступність: нетаємно, інформація може бути доступна через офіційні канали.

4. The Australian Defence Force Glossary:

- Географічна прив'язка: національна, Австралія.
- Обсяг термінології: середній, містить термінологію, специфічну для Збройних Сил Австралії.
- Спеціалізація: зосередження на австралійській військовій лексиці, приділяючи особливу увагу особливостям, характерним для регіону.
- Доступність: для службового користування, доступ до деякої інформації може бути обмежений.

Підсумовуючи аналіз баз даних з військової термінології, можна сказати, що кожна з них має свої переваги та недоліки. Звісно, що всі вони є універсальними та об'ємними, але вони не містять найновіші технологічні прогреси та відрізняються на міжнародному рівні. Для покращення таких баз даних пропонується зробити термінологію більш поширеною, доповнити інформацію візуальними матеріалами та поліпшити доступність інформації.

Література

1. North Atlantic Treaty Organization. Nato Standardization Office (NSO). AAP-06. Nato Glossary of Terms and Definitions (English And French). 2021. URL: <file:///C:/Users/acer/Downloads/AAP-06%202021%20EF.pdf>
2. Department of Defense. DOD Dictionary of Military and Associated Terms. 2017. URL: <https://www.tradoc.army.mil/wp->

content/uploads/2020/10/AD1029823-DOD-Dictionary-of-Military-and-Associated-Terms-2017.pdf

3. Ministry of Defence. Ministry of Defence acronyms and abbreviations. 2014. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/ministry-of-defence-acronyms-and-abbreviations>

4. Australian Defence Force. The Australian Defence Force Glossary. 1994. URL: <https://search.worldcat.org/title/australian-defence-force-publication-a-glossary/oclc/682153673>

THE IMPORTANCE OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN TEACHING AVIATION ENGLISH

Anastasiia KOVAL

Iryna ZHUK

Ivan Kozhedub National Air Force University (Kharkiv, Ukraine)

Teaching aviation English requires a complex approach that extends beyond traditional language instruction methodologies. While linguistic proficiency is undoubtedly essential, the dynamic and safety-critical nature of aviation communication requires a broader focus that includes emotional intelligence. The process of acquiring aviation English as a Specific Purpose Language can be inherently challenging, compounded by the technical complexity of the content and the nuances of specialized terminology. For military personnel, particularly those in regions affected by conflict like Ukraine, the stress associated with the current geopolitical situation can intensify the challenges of language learning. Given these circumstances, it becomes imperative for aviation English instructors to not only focus on linguistic proficiency but also to address the emotional needs of learners, promoting emotional intelligence and sustaining an emotionally safe learning environment.

In military aviation, where split-second decisions and teamwork are critical, emotional intelligence plays a crucial role in facilitating effective communication and decision-making. Pilots and crew members must not only convey technical information accurately but also interpret and respond to subtle cues, emotions, and intentions in their interactions with colleagues, superiors, and air traffic controllers. Emotional intelligence encompasses self-awareness, self-regulation, empathy, and social skills, all of which are essential for fostering effective communication and collaboration within military aviation contexts.

Teaching aviation English should, thus, incorporate strategies to develop these emotional intelligence competencies alongside language proficiency.

One approach is to integrate scenario-based training exercises that simulate real-world aviation situations, emphasizing interpersonal communication, teamwork, and decision-making under pressure. These scenarios could include simulated emergencies, mission briefings, and debriefings, allowing military personnel to practice both linguistic and emotional intelligence skills in a controlled environment. For instance, when discussing possible problems during take-offs and landings, it is important to address the emotional aspect of an incident and study various ways how to overcome stress, what possible strategies can be employed in those situations, what can be done, and what is wrong to do in each case.

Furthermore, instructors can incorporate reflective practices into the curriculum, encouraging students to analyze and discuss their communication experiences, identify emotional triggers, and explore strategies for managing emotions effectively in high-stress situations. Role-playing exercises, peer feedback sessions, and interpersonal skills workshops can also provide valuable opportunities for military personnel to enhance their emotional intelligence competencies in the context of aviation English communication. Promoting the emotional intelligence is possible at every stage of the lesson. At the warming-up stage, for example, when describing a picture, students should be asked to discuss feelings and emotions that people in the picture experience at the moment.

Additionally, given the multicultural and international nature of aviation, the methodology should promote intercultural competence and awareness. Military personnel may collaborate with counterparts from different countries and cultural backgrounds, requiring sensitivity to linguistic and cultural differences. Incorporating activities that expose learners to diverse communication styles and cultural norms can enhance their ability to navigate cross-cultural interactions effectively.

Finally, it is essential to use modern technology and resources to enhance learning outcomes. Interactive multimedia materials, computer-based simulations, and virtual reality platforms can provide immersive learning experiences that simulate the complexities of aviation communication. These tools not only engage learners but also allow for dynamic feedback and assessment of communication skills in realistic scenarios. Teachers can use a wide variety of virtual training platforms and distance learning technologies to deliver aviation English instruction and emotional intelligence training to military personnel deployed in remote locations. These platforms can offer

interactive modules, self-paced learning materials, and virtual mentorship opportunities to support continuous skill development during wartime.

In summary, teaching aviation English as part of ESP for military personnel should go beyond linguistic proficiency to incorporate the development of emotional intelligence skills. By integrating scenario-based training, reflective practices, and technological tools, instructors can equip military aviation personnel with the holistic communication skills necessary for success in high-stakes operational environments. This approach not only enhances safety and mission effectiveness but also contributes to the overall well-being and resilience of military personnel.

References

1. Segal, Jeanne Ph.D., Smith, Melinda M.A., Robinson, Lawrence, and Shubin, Jennifer, October 2019. URL: <https://www.helpguide.org/articles/mental-health/emotional-intelligence-eq.htm>
2. Zarezadeh, T. The effect of emotional intelligence in English language learning. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 84, 2013. URL: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.745>

ЕМОЦІЙНА ЛЕКСИКА ЯК ОЗНАКА МАНІПУЛЯТИВНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ

Валентина КОЗАК

Київський інститут Національної гвардії України (Київ, Україна)

Емоційна лексика в медіатекстах суттєво впливає на зміст повідомлення. Вона не тільки слугує підґрунтям для виникнення маніпуляцій, а й зумовлює поширення мови ворожнечі. Так, висвітлюючи ситуацію з блокуванням українсько-польського кордону, низка українських медіа використовувала емоційно-забарвлену лексику. Зображення зерна на коліях «спричинило неабияку емоційну реакцію як в українських медіа, так і в соціальних мережах» [1]. Повідомлення містили оціночні судження: “Польські аграрії знову висипали на землю українське зерно, яке добувається кров’ю наших фермерів. Цього разу вони розсипали збіжжя з вантажного вагона. Як видно на відео, протестувальники робили це із задоволенням” [2]. Вживання сполук слів поляки заблокували, якби поляки знали ціну зерна, поляки знову розсипали українське зерно, хоча йшлося тільки про обмежену групу польських фермерів, як слушно зазначили фахівці ІМІ «може призвести до дискредитації всіх громадян

Польщі й спричинити значне соціальне напруження між українським і польським суспільством» [1]. Означена ситуація засвідчує, що українські медіа могли стати заручниками російської пропаганди.

Випадки, коли українські медіа підіграють російській пропаганді не поодинокі. Наприклад, схожа ситуація виникла після поширення відео з кабінету начальника Рівненського міського територіального центру комплектації, на якому, ймовірно, військом цілується з жінками. Інтернет-ресурси поширювали повідомлення під заголовками «Спочатку блондинка, потім руденька: любовний скандал у ТЦК отримав несподіване продовження» (у тексті – спочатку пристрасні поцілунки з блондинкою, а потім із руденькою, дружина буде робити вирвані роки чоловіку, цим закінчиться ця лямур-тужур, посилання на антиукраїнського блогера Анатолія Шарія). Повідомлення про цю історію містили зміщення фокусу «з факту прихованого знімання і зливу відео проросійському джерелу на факт ймовірної подружньої зради» [3] і активно поширювались якраз тоді, коли суспільство очікувало ухвалення закону про мобілізацію.

Маніпулятивне використання емоційної лексики виокремлюємо в тексті з огляду на апелювання до емоцій, страху; почуття провини або обов'язку; створення штучних емоцій або надії тощо. Маніпулятивні повідомлення можуть містити емоційну лексику в заголовку (*ви не повірите, сенсація, читати всім, шокуюча правда*), особливо, коли йдеться про жахливий факт або, навпаки, швидку перемогу чи контрнаступ. Або ж в основному тексті повідомлення. Використання словесних засобів, що викликають емоції, може зробити текст більш живим та цікавим для читачів або слухачів. Водночас журналістські стандарти передбачають відокремлення фактів від суджень. Емоційний складник у медійних текстах часто є не тільки ознакою порушення професійних стандартів, а й елементом маніпуляції, дезінформації. Що особливо небезпечно в умовах російсько-української війни.

Література

1. Мова ворожнечі та пошуки винного: як українські медіа висвітлюють ситуацію на польському кордоні. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/mova-vorozhnechi-ta-poshuky-vynnogo-yak-ukrayinski-media-vysvitlyuyut-sytuatsiyu-na-polskomu-kordoni-i59387> (Дата звернення 08.04.2024).

2. Поляки на кордоні напали на потяг та із радістю висипали українське зерно із вагона (відео). URL: <https://tsn.ua/svit/polyaki-perekrili-na-kordoni-zaliznicyu-ta-iz-radisty-visit-pali-ukrayinske-zerno-iz-vagona-video->

2517709.html (Дата звернення 08.04.2024).

3. У гонитві за хайпом: як українські медіа приєднались до російської інформаційної атаки на ТЦК. URL: <https://imi.org.ua/blogs/u-gonytvi-za-hajpom-yak-ukrayinski-media-pryyednalysya-do-rosijskoyi-informatsijnoyi-ataky-na-ttsk-i60874> (Дата звернення 08.04.2024).

DOMAINS OF PROFESSIONAL MILITARY EDUCATION

Andrija KOZINA

Dr. Franjo Tuđman Croatian Defense Academy (Zagreb, Republic of Croatia)

This paper aims to explore the professional military education approach and describe the design, which consists of four basic pillars (fundamentals): individual training, education, team training and experience, which pillars support four domains; professional area, institutional area, operational area and self-developing area.

Military education needs to improve the practice of teaching and to adopt more demanding standards of modern methods of teaching. The NATO definition of education is "(...) the systematic provision of instruction to individuals that improves their knowledge and skills and develops their capabilities". (Headquarters Department of the Army. 2013, p. 350-5). NATO's mention of education is associated only with the individual. Military education is the systematic implementation of planned and organized training of military personnel that improves their knowledge and skills, abilities, independence and responsibility, and develops their ability to make the right decisions in different situations (North Atlantic Military Committee, 2014).

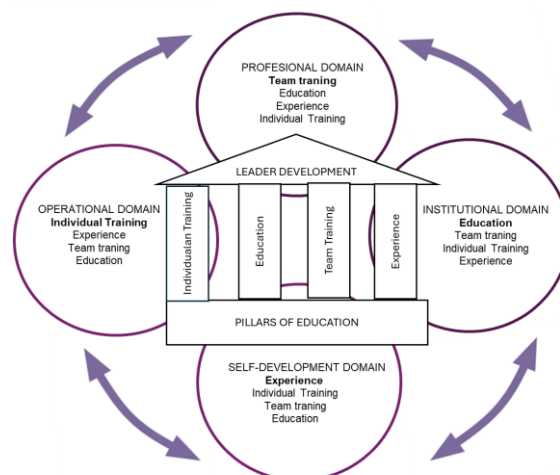

Figure 1. Four domains of military education (Steingartner, W., Galinec, D., Kozina, A. 2012, p. 13)

When we think about strategic communication education, it is made up of four basic domains: professional domain, institutional domain, operational domain and self-developing domain. The mentioned domains consist of four pillars (foundations): individual training, education, team training, and experiences that support these domains.

In the institutional domain (formal schooling), education comes first. It is complemented by team training, experience, and individual training. Complemented by experience, team training, and individual training, formal knowledge is acquired in military educational institutions. In this domain, knowledge is acquired about the key concepts of strategic communication and its principles. It gives basic answers to; What is strategic communication? What is the strategic communication for the security and the national defense? When is communication strategic? What are the major areas of specialization and expertise in strategic communication? (research, marketing, creative, public relations, media and advertising).

Professional domain is implemented through team training, military knowledge and skills necessary for work and professional development of each officer, developed and supplemented by previous education and experience, individual training actions and procedures. In the professional domain, knowledge and skills are developed in the application of the necessary steps for the development of the principles of strategic communication. Officers learn to distinguish the roles and responsibilities of each individual in relation to strategic communication.

In the operational domain, the first priority is individual training with service members who are trained in the understanding and explanation of the elements that go into the creation of effective strategic communication, with a special focus on: Who the organization is trying to reach; What message should be delivered; How the message should be visualized; What media should be used to deliver the messages; and How the impact of the message should be evaluated. The operational domain of military education is the development of skills and capabilities for rapid response to any threat and the use of best practices that facilitate the implementation of recovery from a possible threat.

The self-development domain is the highest level of domain. In this domain, active military personnel independently control the learning process and take responsibility for learning outcomes. In the self-development domain, the most important thing is the will (intrinsic motivation) to learn and the learning experience. Everything is based on acquired experience, team training, education and finally individual training. In this domain, employees independently study strategic communication models that provide solutions to

networking and security challenges. There will be a comparison of the quality of different strategic communication models that are ready for use with minimal modifications.

References

1. Headquarters Department of the Army. (2013) Army Leader Development Program, Department of the Army Pamphlet 350-5; Headquarters Department of the Army: Washington, DC, USA, 2013.
2. North Atlantic Military Committee (2014). *Military Decision On Mc 0458/3 NATO Education, Training, Exercises Furthermore, Evaluation (ETEE) Policy*. Brussels: North Atlantic Military Committee.
3. Steingartner, W., Galinec, D., Kozina, A. (2021). Threat Defense: Cyber Deception Approach and Education for Resilience in Hybrid Threats Model. *Symmetry (Basel)*, 13, 4, 597; 1-25. URL: doi: 10.3390/sym13040597

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО ПОГЛЯДУ НА КОМУНІКАТИВНУ ОСВІТУ МАЙБУТНІХ ПРОФЕСІЙНИХ ВІЙСЬКОВИХ

Вікторія КОНАРЖЕВСЬКА

Тетяна СПІЛЬНИК

Національна академія Національної гвардії України (Харків, Україна)

Критичне мислення є важливою навичкою для успішної професійної діяльності у будь-якій галузі загалом і зокрема для становлення професійного військового, оскільки воно допомагає аналізувати складні ситуації, робити обґрунтовані рішення та діяти ефективно в умовах невизначеності та стресу. Саме критичне мислення виступає тут як ключова компетенція і є необхідною для успішного вирішення складних проблем у сучасному світі. До зазначеного варто додати ще один важливий аспект професійної діяльності майбутніх офіцерів – формування критичного погляду на ефективну комунікацію, де вони виступають свідомими учасниками комунікаційних процесів, що здатні ефективно взаємодіяти в різноманітних ситуаціях.

Розвиток критичного погляду на комунікативну освіту курсантів визначається як здатність критично ставитися до інформації та ідей, пов'язаних з комунікаційними процесами, серед яких варто назвати деякі ключові аспекти:

– **Використання критичного мислення у професійній діяльності.** Критичне мислення є важливою навичкою для успішної професійної

діяльності майбутнього офіцера. Комунікативна освіта допомагає розвивати це вміння, підготовляючи його до аналізу складних ситуацій, прийняття обґрунтованих рішень та ефективної комунікації як такої.

– **Адаптація до змін.** Розвиток гнучкості та здатності військових адаптуватися до швидких змін у комунікаційних технологіях та соціокультурному середовищі, уміння швидко оцінювати нові комунікаційні інструменти та пристосовувати свої стратегії взаємодії до нових умов.

– **Ефективна комунікація у військових операціях.** Розгляд важливості ефективної комунікації між різними військовими підрозділами та союзниками під час військових операцій. Вивчення комунікаційних стратегій та технологій, що сприяють координації дій та забезпеченню безпеки.

– **Культурна чутливість у військовій комунікації.** Аналіз впливу культурних відмінностей та міжнаціональних взаєморозумінь на ефективність військової комунікації. Розгляд стратегій для створення сприятливого комунікаційного середовища в умовах міжнародних операцій.

– **Критичне мислення в умовах стресу та обмежень.** Розгляд важливості розвитку критичного мислення серед майбутніх професійних військових в обставинах обмеженого доступу до інформації. Аналіз стратегій прийняття рішень в умовах несподіваних стресових ситуацій.

– **Професійна деонтологія та етика.** Розгляд етичних аспектів військової комунікації, включаючи збереження конфіденційності, правила ведення переговорів та етичні аспекти використання пропаганди.

– **Стратегії комунікації у військовому контексті.** Розгляд різних стратегій та підходів до комунікації у військовому середовищі, включаючи ієрархічну структуру комунікації, стратегії звітування та взаємодію на місцях бойових дій.

– **Цифрові технології та комунікації. Цифрова безпека.** Дослідження ролі цифрових технологій у військовій комунікації, включаючи захист від кібератак, використання соціальних медіа для забезпечення інформаційної підтримки та координації військових операцій.

Включення вищевказаних аспектів військової комунікації майбутніх офіцерів можуть слугувати основою для подальших обговорень та досліджень з питань розвитку критичного погляду на комунікативну освіту військового, що сприятиме розширенню розуміння ролі критичного погляду в контексті професійної військової комунікації та її важливості

для успішного виконання завдань у сучасному світі.

Література

1. Гомонюк О. Особливості формування соціально-комунікативної компетентності майбутніх офіцерів в освітньому процесі ВВНЗ. *Молодь і ринок*. 2022. № 3–4. С. 29–34.
2. Єршова В. О. Педагогічні проблеми формування комунікативної готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до взаємодії під час міжнародних миротворчих операцій. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 67. Т. 1. С. 202–206.
3. Марченко О. Г. Критичне мислення як фактор протидії ворожому інформаційно-політичному впливу. Харків. Особистість, Суспільство, Війна. 2022. С. 77–79.
4. Пелепейченко Л. М. Основи теорії мовної комунікації: навч. посібник [для студентів вищ. навч. закладів, які навчаються за напрямом «Філологія»]. Харків: Академія ВВ МВС України, 2006. 124 с.
5. Щеголева Т. Комунікативний підхід як умова формування професійної складової майбутнього офіцера-прикордонника. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2019. Вип. 5. С. 45–55.

MILITARY EDUCATION EXCHANGES AND POWER AUGMENTATION – A MODEL FOR CANADA AND UKRAINE

Frederic LABARRE

Royal Military College of Canada (Kingston, Canada)

Military education exchanges have greatly increased in importance in the post-Cold War defence and security environment. This presentation will focus on the definition of what is meant in terms of education exchanges in the context of the Ukraine war, highlight the main motives for engaging in such exchange activities, and will focus on institutional solidification as motive for cross-institutional exchanges.

In the current context, this abstract defined «Military education exchanges» as inclusive of training and education. Military education exchanges therefore mean : *The physical and practical communication of ideas and practices in the realm of force application between two willing partners.*

There are three main reasons for military education exchanges; the

creation of epistemic communities, norms transfer, and power augmentation. In this abstract, I shall concentrate on the latter after having briefly discussed the two former. In conclusion, I will provide a practical cooperation program which can be implemented to mutual institutional benefit.

Military education exchanges produce epistemic communities. Epistemic communities are communities of practice populated by individuals of a certain expertise in various domains and disciplines. It is a sub-culture which transcends cultural boundaries. For instance, the informal brother/sisterhood of submariners is an epistemic community. They share some common practices, values and challenges which they can relate to regardless of institutional affiliation. The bonds of such an epistemic community can be made stronger through military education exchanges – for instance by having the experience of participating in military education exchanges for extended duration. This is also a feature of effective defence diplomacy.

Norms transfer is a topic of applied international relations which has sprung forth in the wake of the end of the Cold War. It implies that the method and motives for the application of force in the Western world (the Euro-Atlantic community) had an intrinsic value. It favoured respect for the rule of international law, the sanctity of human life, and the preservation of democratic rights and freedoms. It is those values which are attractive and which have helped secure «victory» in the Cold War. It is also the sharing and promotion of those values worldwide which will ensure an enduring peace and prosperity for all, and security for the Euro-Atlantic region. Military education exchanges are designed to update thinking among the military. As a symmetrical exchange, however, one has to accept that some legacy values and practices may inform the habits and methods of Euro-Atlantic officers.

Mostly, however, military education exchanges can be used to augment the power not only of the states who participate in this, but also that of their respective institutions. A military education exchange program gives participating institutions a stake in the augmentation of their respective state's goals because they become the instrument of that goal's achievement. National military education institutions are sometimes vulnerable to the vagaries of capricious bureaucrats and bean-counters. One way to prevent institutions from budget or personnel cuts is to boost international cooperation in such a way that it becomes too diplomatically onerous to stop such cooperation. Concrete programs can be put in place to achieve such a goal.

The M.A. with Scholarship Program for Ukrainian civil servants and staff officers, run from the international liaison office at the Royal Military College of Canada. The program implied that Canada (the Ministry of Defence) would

pay the tuition of Ukrainian civil servants and military officers designated by the Ukrainian National Defence Academy to undertake an M.A. in War Studies or Defence Management and Policy partially by distance. If successful, the individuals would be invited to Canada to complete their program in residence at Canada's expense. So the course work would traditionally be completed remotely (distance learning), and the dissertation work would be done in Canada, at Canada's expense.

Now would be the time to re-launch such a program either in its original hybrid format, or in a new format which would see Canadian participants and officers deployed to Ukraine. The challenge is getting the Canadian defence ministry to accept the necessity of such a program. Certain arguments can be put forward : first, mutual exchanges augment the reach of military T&E across borders, and enable institutions to share scarce resources. Second, it gives an opportunity for norms transfer. Third, as long as the nature of the exchange is strong enough (i.e. difficult to cancel), this may offer a new lease on life on academic departments, etc. Thereby augmenting their power. The method to reach this goal is a concerted effort in providing the defence attachés of the «accepting» country the arguments to make their case in Ottawa.

THE IMPACT OF INTERNET COMMUNICATION ON LANGUAGE DEVELOPMENT: ASPECTS OF MODERN PHILOLOGY

Anzhelika LESHCHENKO

Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

Internet communication has become an integral part of the modern world, changing how we communicate and language practices. In this context, philology, as a science of language, pays attention to the impact of the Internet on language development and speech practices. Studying this problem opens up broad prospects for understanding the changes in the modern language. Internet communication has significantly transformed the contemporary global landscape, revolutionizing interpersonal communication and reshaping linguistic norms. Within this framework, philology, as the scholarly discipline devoted to the study of language, directs its focus towards scrutinizing the influence of the Internet on the evolution of language and speech patterns. This inquiry into the issue above presents extensive opportunities for comprehending the transformations manifesting within modern language.

The global interconnectedness facilitated by the internet has become a driving force in language globalization. Through unrestricted communication,

individuals from diverse linguistic backgrounds can engage in meaningful interactions, leading to the exchange and dissemination of linguistic elements across international boundaries. This open exchange fosters the blending of language standards and dialects and encourages the evolution and diversification of languages worldwide. As a result, the internet catalyzes the ongoing transformation and adaptation of languages in the modern era.

In the realm of internet communication, there is a discernible tendency towards simplification of syntactic structures and a focus on textual conciseness. Notably, the stylistic organization of the language used in online communication demonstrates an expansion of the functions associated with the epistolary genre and a reconfiguration of traditional forms of everyday style. One prominent feature is the absence of an oral equivalent, suggesting a predominant reliance on written modes of expression, even in informal contexts [3, p. 164].

The Internet's influence on language structure and usage is multifaceted. One notable impact is the prevalence of short-form communication on platforms such as social media and messaging applications. This trend has fostered a culture of using abbreviations, acronyms, and emoticons, which has the potential to not only reshape written communication but also impact individuals' writing skills and comprehension abilities [1, p. 42-43].

Notably, online communication is characterized by a proliferation of borrowed terms, particularly anglicisms. These borrowed terms are frequently employed as synonyms for Ukrainian words or as complete substitutes, illustrating language's dynamic and adaptive nature in the digital era. Examples of such anglicisms include "net", "meeting", "kick", "cringe", "deadline", and others. Moreover, online communication serves as a fertile ground for the emergence of new linguistic entities that are gradually assimilating into the contemporary vocabulary of adolescents. This is evident in the adoption of terms such as Instagram, TikTok, prank, and similar expressions [2, p. 3].

Therefore, examining the influence of Internet communication on language development is a significant domain within contemporary philology. This investigation enables a more profound comprehension of the mechanisms governing language evolution in the era of digitalization and lays the groundwork for subsequent scholarly inquiry in this domain. A comprehensive understanding of these processes contributes to preserving linguistic diversity and facilitating language adaptation to modern communication exigencies.

References

1. Jebaselvi, C. Alice Evangaline, et al. The Impact of Social Media on The Evolution of Language and Communication Trends. *Shanlax International*

Journal of English, vol. 12, no. 1, 2023, pp. 41–44. DOI: <https://doi.org/10.34293/english.v12i1.6725>

2. Бойко О. Ю. Інтердисциплінарний огляд феномену віртуальної комунікації. *Академічні візії*. № 23. 2023. С. 1-10. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8333697>

3. Чередник Л. А. Інтернет-комунікація як спосіб сучасного міжособистісного спілкування. *Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття*: зб. матеріалів X Міжнар. наук.-практ. конф., Одеса, 14–15 верес. 2017 р. Полтава: Сімон, 2017. С. 161–167.

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ АНАТОМІЧНИХ І ПАТОАНАТОМІЧНИХ МЕТАФОР

Наталя ЛИСЕНКО

Алла БЕРЕСТОВА

Національний фармацевтичний університет (Харків, Україна)

Медична термінологія є актуальною площиною для численних досліджень сучасних вітчизняних мовознавців. Окремий напрям для аналізу становить вивчення процесів метафоризації в медичних термінах, до якого органічно вплітаються розвідки, пов'язані зі специфікою латинсько-англійсько-українського перекладу лексичних одиниць такого типу.

Для дослідження як фактичне джерело ми обрали видання «Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти)» за редакцією В. Черкасова (2010 р.), первинне значення українських лексем установлювали за Словником української мови (1970–1980 pp).

Результатом проведеної роботи стали такі дані:

1. У більшості досліджених метафор джерелом перенесення стала зовнішня подібність (колір, форма тощо), а також функційна схожість.

2. Конструктивно зазвичай бінарми утворюються додаванням прикметника та іменника, генетивні метафори – кількісно менша група.

3. Речовинні метафори (модифікатор належить до світу предметів) – найчисленніша група анатомічних термінів. Типовим модифікатором для таких бінарм є назви приміщень, споруд та їхніх частин, предметів побуту, знарядь праці, одягу, механізмів, музичних інструментів тощо.

4. Коли модифікаторами стають частини механізмів, то найдовші метафоричні ряди утворюють лексеми «валик», «дуга», «жолоб»,

«жолобок», «дужка», «пластинка», «кільце», а серед назв хатнього начиння та побутових речей перше місце за популярністю посідають модифікатори *лійка, гребінь та канатик*.

5. При утворенні метафоричних анатомічних термінів, що належать до семантичного класу «назва вмістилища», найпопулярнішим модифікатором є *мішок (мішечок), сумка та цистерна*. Найтиповіший варіант перекладу – метафоричне слово, що має такий самий характер образності, іноді – неметафоричне словом, тоді утворюється неметафоричний бінарний термін.

6. Анатомічні та патоанатомічні бінарми, модифікатор яких належить до тематичної групи «світ природи», поділяються на геоморфні, фітоморфні, зооморфні та антропоморфні метафори. У групі геоморфних метафор найдовші метафоричні ряди утворюють модифікатори *горб, горбок, западина, протока, канал, ямка та борозна*. Підставою для виникнення метафоричної валентності є типова для анатомічної метафори зовнішня та функційна подібність. Зазвичай переклад здійснюється метафоричним словом, що має такий самий або аналогічний характер образності. Фітоморфні метафори містять у собі порівняння анатомічних утворень з об'єктами рослинного світу. Такі метафори побудовані на зовнішній подібності. Найдовші метафоричні ряди утворюють модифікатори *корінь, гілка, кора, відросток*. Менш активними модифікаторами є *цибулина та стовбур*. З-поміж досліджуваних одиниць була ідентифікована значна кількість антропоморфних і зооморфних метафоричних бінарм-термінів. Зазвичай модифікаторами стають назви частин тіла людини та тварин, найпродуктивнішими серед них є *тіло, шийка, ніжка, спинка* та аналогічні.

7. Патоанатомія оперує як власною термінологією, так і професійно орієнтованою лексикою, серед представників якої є чимало виразних антропоморфних і зооморфних метафоричних бінарм. Такі сполуки (*вовча паща, заяча губа*) зазвичай не є офіційними медичними термінами. Переважна більшість зазначених метафоричних термінів побудована за зовнішній реальній або удаваній подібності, до уваги беруться колір, форма чи звук, що утворюється (напр., *синдром котячого крику*).

Підсумовуючи зазначене вище, можемо переконливо стверджувати, що переклад медичних термінів-метафор потребує врахування багатьох факторів, демонструє специфіку бачення навколишнього світу представниками певної мовної спільноти, щільно пов'язаний із культурою народу й відбиває особливості його пізнавальної діяльності.

Матеріали дослідження можуть бути використані при викладанні

відповідних спецкурсів як студентам-філологам, так і майбутнім медикам чи фармацевтам. Перспективним об'єктом для майбутніх досліджень вважаємо метафоричні терміни сучасної клінічної психології.

Література

1. Карабан В. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової та технічної літератури на українську мову. Част. 2. Вінниця: Нова книга, 2001. 324 с.
2. Лисенко Н., Дорошина Л. Специфіка перекладу анатомічних термінів-метафор на матеріалі англійської та української мов. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 19. Т. 2. С. 110–115.
3. Lysenko N., Lytvynenko O., Kryvko R. Semantic-component analysis and features of translation of anatomical terms-metaphors with modifier – name of mechanisms and their parts. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 23. Т. 2. С. 185–187.
4. Natalia Lysenko, Alla Berestova, Olha Lytvynenko, Roman Kryvko. Features of translation of pathoanatomical terms-metaphors. *Current issues of social studies and history of medicine. Joint Ukrainian-Romanian scientific journal*. 2023. № 1 (35). P. 104–108.

КОГНІТИВНА ВІЙНА ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ

Ірина ЛИСИЧКІНА

Національна академія Національної гвардії України (Харків, Україна)

Когнітивна війна є важливим аспектом впливу на свідомість та поведінку військовослужбовців в умовах гібридної війни. Когнітивна війна здатна впливати на формування масової та колективної свідомості військовослужбовців.

У сучасному контексті, термін «когнітивна війна» відображає новий аспект гібридних конфліктів, де важливим є не лише фізична боротьба, але й вплив на свідомість за допомогою сучасних технологій задля потенційного перепрограмування свідомості з метою нав'язування волі противнику без використання засобів традиційної війни або їх мінімізації [1]. Когнітивна війна включає в себе дії, проведені в синхронізації з іншими інструментами впливу з фокусом на установках та поведінці [2], при цьому змінюються або руйнуються пізнавальні процеси на індивідуальному або груповому рівні, щоб здобути перевагу над противником. На відміну від інформаційної, когнітивна війна охоплює

багато різних аспектів (зокрема науку та освіту) і відбувається в мультимодальному просторі з метою трансформації процесів мислення та обробки інформації.

Когнітивна війна передбачає використання різноманітних психологічних та інформаційних методів з метою впливу на свідомість та поведінку цільових аудиторій. У контексті військових дій, когнітивна війна може охоплювати розповсюдження дезінформації, маніпуляцію інформаційним простором та здійснення психологічного тиску на противника та його військовослужбовців. Це зумовлює актуальність звернення до інструментів ведення когнітивної війни.

Мета нашого дослідження полягає в окресленні потенціалу залучення штучного інтелекту (ШІ) для ведення когнітивної війни.

ШІ відіграє значущу роль у когнітивній війні, оскільки він надає можливості для автоматизації та підвищення ефективності різноманітних стратегій впливу на свідомість та поведінку цільових аудиторій.

Можливості ШІ в когнітивній війні є значними і ще потребують окреслення. ШІ може швидко та ефективно аналізувати великі обсяги даних з різних джерел, включаючи соціальні медіа, новинні статті, форуми та інші джерела інформації. Це дозволяє виявляти тенденції, сприйняття та емоційний стан аудиторії. ШІ може бути використаний для автоматизованого створення та поширення дезінформації через соціальні медіа, ботів, фейкових новинних сторінок тощо. За допомогою алгоритмів машинного навчання, ШІ може адаптувати стратегії впливу до індивідуальних характеристик та інтересів користувачів, забезпечуючи більш ефективний вплив. ШІ може бути використаний для виявлення шаблонів та ознак дезінформації в мережі, а також для розробки алгоритмів боротьби з нею, наприклад, за допомогою автоматичного визначення та видалення фейкових новин або автоматичної попереджувальної системи. ШІ може використовувати аналіз поведінки користувачів для впливу на їхні рішення та дії, наприклад, через рекомендаційні системи соціальних мереж або індивідуальні рекламні кампанії. ШІ може аналізувати та адаптувати стратегії впливу в залежності від рівня когнітивної захищеності цільової аудиторії, що дозволяє ефективніше проникнути через захисні бар'єри.

Усі ці можливості ШІ роблять його важливим інструментом у когнітивній війні, підсилюючи потенційність впливу та рівень складності таких стратегій.

Таким чином, розвиток та використання штучного інтелекту в когнітивній війні вимагає уваги до етичних та правових аспектів, а також

механізмів контролю та регулювання, що свідчить про перспективність досліджень у цьому напрямку.

Література

1. Takagi K. The Future of China's Cognitive Warfare: Lessons from the War in Ukraine, *The Hudson*, 22 July 2022. URL: <https://www.hudson.org/research/17991-the-future-of-china-s-cognitive-warfare-lessons-from-the-war-in-ukraine> (доступ 08.04.2024).
2. Cognitive Warfare: Beyond Military Information Support Operations. *ACT. Articles*. 9.05.2023. URL: <https://www.act.nato.int/article/cognitive-warfare-beyond-military-information-support-operations/> (доступ 08.04.2024).

ПРОБЛЕМИ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Ольга ЛИСИЧКІНА

Національна академія Національної гвардії України (Харків, Україна)

Сучасні перекладознавчі дослідження набули великого значення в контексті встановлення особливостей професійних дискурсів та термінології, особливо в сфері безпеки. Зростання ролі Північноатлантичного альянсу (НАТО) у міжнародних відносинах та забезпеченні міжнародної безпеки народів світу підкреслює необхідність чіткого та однозначного розуміння військової термінології, що використовується у цій організації. Уніфікація військової термінології в аспекті англо-українського перекладу є ключовою для підвищення ефективності комунікації та уникнення непорозумінь.

Мета цього дослідження полягає в окресленні особливостей англо-українського перекладу військової термінології.

У попередніх дослідженнях ми встановили, що підбір відповідників в українській мові здійснюється на основі функціональної тотожності термінологічної одиниці в обох мовах з метою збереження номінативності та системності термінів [1].

У військовому контексті точність та однозначність термінології має критичне значення для забезпечення правильного розуміння та виконання завдань. Термін *collateral damage* (випадкові жертви) потребує точного та однозначного перекладу для уникнення неправильного розуміння його значення.

Військова термінологія постійно змінюється та оновлюється

відповідно до розвитку технологій, тактик та стратегій. Це може призводити до розбіжностей між використанням термінів у різних періодах часу або серед різних джерел. Так, *directed-energy weapons* (зброя з направленим енергетичним впливом) є новим поняттям, яке з'явилося у зв'язку з розвитком нових видів військової технології. Термін *counter-drone technology* є неологізмом, який також може викликати проблеми при перекладі.

Українська мова не завжди має аналогічні терміни для військової термінології, що використовується в англomовних контекстах. Це створює складнощі при підборі відповідників та може призводити до використання транслітерації або адаптації термінів.

Деякі військові терміни можуть бути дуже специфічними та складними для перекладу через їхню технічність та вузьку спеціалізацію. Деякі терміни можуть мати кілька значень або варіантів тлумачення в залежності від контексту використання, що ускладнює їх переклад та розуміння.

Військова термінологія часто ґрунтується на конкретних історичних, культурних та інституційних контекстах, які можуть бути незнайомі або відмінні в українській культурі. Це може вплинути на розуміння та переклад певних термінів, особливо стосовно звань, назв підрозділів та нагород. Так, *Purple Heart* є військовою відзнакою в США, яка має глибоке культурне значення в американському контексті, але може бути неповністю зрозумілою в українському контексті.

Створення англо-українських словників та глосаріїв військової термінології є нагальною потребою, що вимагає залучення перекладачів, мовознавців, військових консультантів та консультантів із міжнародного права та міжнародних відносин. Це сприятиме уніфікації термінології та підвищить якість перекладу текстів про НАТО, забезпечуючи узгодженість та зрозумілість у використанні термінології українською та англійською мовами.

Література

1. Лисичкіна І., Лисичкіна О., Проценко Є. Спеціальна термінологія НАТО в контексті військово-термінологічної діяльності із лінгвістичного забезпечення. *Честь і закон*. 2022. № 2. С. 99–102. URL: <https://doi.org/10.33405/2078-7480/2022/2/81/263803>

БЕЗПЕКА ТА ДИЗАЙН ЯК ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ ООНОВЛЕННЯ ВЕБ-САЙТІВ

Вікторія ЛЮДВІК

*Військовий інститут Київського національного університету
імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

Розвиток технологій та інновацій не стоїть на місці. Щодня ми дізнаємось про щось нове чи відкриваємо для себе інформацію про вже існуючий предмет чи явище через мережу Інтернет, яка пропонує нам безліч довідкових ресурсів.

Нам пропонується велика кількість веб-сайтів з різною кількістю інформації. Змінюються тенденції, з'являються нові технології, пошукові системи змінюють критерії ранжирування, а очікування клієнтів постійно зростають [1]. Колись раніше створений веб-сайт з певною інформацією був новаторством та займав перші місця, а тепер він може бути не таким вже й актуальним.

Основною проблемою актуальності є наповнення веб-сайту. Інформація має постійно оновлюватись та бути актуальною. Але не лише інформація важлива — для користувача також важливі зручність користування та дизайн.

Раніше новітній дизайн може уже не бути актуальним, тому важливо також орієнтуватися на вимоги та тренди суспільства.

Оновлення дизайну сайту важливо з декількох причин:

- збереження актуальності: тренди веб-дизайну змінюються постійно і щоб веб-сайт був актуальним, потрібно оновлюватись та відповідати трендам;
- покращення користувацького досвіду: оновлення можуть покращити зручність користування ресурсом. Так сюди можна віднести оптимізацію інтерфейсу, покращення навігації та зменшення часу завантаження сторінок;
- збільшення кількості відвідувачів та користувачів: актуальний дизайн сприятиме відвіданню веб-сайту, а завдяки кількості відвідувань він буде одним з перших під час запитів у пошукових системах;
- адаптивність: оновлення сайту може посприяти адаптації не лише на ПК та ноутбуках, а й на телефонах та планшетах;

Так прикладом може слугувати веб-сайт військових стандартів Milstand. Під час роботи з ним дизайн сайт був оновлений відповідно до брендбуку Збройних Сил України:

- замінено старий логотип на новий;
- назва веб-сайту виконана у шрифті UAF Sans Medium;
- фон шапки веб-сайту зроблений в кольорі «Степ»;
- також були відсортовані основні категорії пошуку по веб-сайту у шапці.

Оновлення для користувачів виконані для того, щоб покращити зручність користування та пошуку відповідних матеріалів.

Також необхідно дотримуватись вимог безпеки веб-сайтів та постійно їх підвищувати та оновлювати. Це потрібно для того, щоб:

- виправляти виявлені проблеми задля запобігання можливим кібер-атакам [2];
- покращувати існуючі функції та додавати нові. Це дозволяє веб-сайтам залишатися конкурентоспроможними та відповідати сучасним вимогам та потребам користувачів;
- оптимізувати швидкодію роботи веб-сайту, зменшуючи час на завантаження сторінок та обробки запитів;
- виправляти помилки та недоліки, які були виявлені у попередніх версіях;
- підвищити рейтинг веб-сайту у різних пошукових системах.

Завдяки цьому користувачі зможуть отримувати інформацію швидше та в більшій кількості, а також не хвилюватися за вірогідність витоку особистих даних.

Отже, веб-сайти мають постійно підтримуватись задля надання користувачам необхідної та інформації та сприяти зручному використанню ресурсу. Питання безпеки також має бути актуальним, щоб зберігати унікальність інформації, яка є на веб-сайті.

Література

1. Чи потрібен редизайн? 6 ознак сайту, який застарів і потребує оновлення. 2021. URL: <https://web-promo.ua/ua/blog/nuzhen-li-redizajn-6-priznakov-sajta-kotoryj-ustarel-i-nuzhdaetsya-v-obnovlenii/>.
2. Felix Rose-Collins. Безпека та захист сайту: Як захистити веб-сайт на WordPress. 2023. URL: <https://www.ranktracker.com/uk/blog/website-security-protection-how-to-secure-a-word-press-website/>.

INNOVATIVE METHODS OF TRAINING MILITARY LINGUISTS IN THE CONDITIONS OF HYBRID WARFARE

Володимир МАЗУРОК

*Військовий інститут Київського національного університету
імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

The modern realities of hybrid warfare, where in addition to traditional combat operations, informational and psychological operations are also used, pose new challenges for military linguists. They not only need to be proficient in languages at a high level but also understand the specifics of information warfare, be able to work with fakes and propaganda, and be resilient to psychological pressure.

Traditionally, the training of military linguists focuses on:

- *Study of languages:* linguists must have a high level of proficiency in both the source and the target language.
- *Translation of military terminology:* The training includes studying and practicing the translation of military terminology.
- *Military training:* Linguists must undergo a course of military training to be familiar with the military structure, protocols, and etiquette.
- *Language practice:* Linguists should have the opportunity to practice their language skills in real situations.

In the conditions of hybrid warfare, traditional methods of training become insufficient. Linguists are facing new challenges that require innovative approaches to their training. Among the innovative methods of training military Linguists in the conditions of hybrid warfare are:

- *Training on countering disinformation and fake news:* Linguists should be able to identify fake news and propaganda, as well as know how to counteract them.
- *The use of online courses and simulations:* Online courses and simulations allow linguists to practice their skills in a safe environment and also provide them with the opportunity to learn at their own pace.
- *Development of psychological resilience:* Linguists must be resilient to psychological pressure, as they often have to work in challenging and dangerous conditions.
- *Studying cultural peculiarities:* Linguists must understand the cultural peculiarities of the countries they work with to avoid errors and misunderstandings.

- *Using Artificial Intelligence:* Artificial intelligence can assist linguists in tasks such as automatic translation, transcription, and text analysis.

Innovative methods of training military linguists have several advantages:

- *Improving translation quality:* Thanks to the knowledge and skills acquired during innovative training, linguists will be able to better understand the context and nuances of the text, as well as convey its content more accurately and clearly.

- *Reducing the time required to train linguists:* Innovative methods allow for the intensification of the learning process and make it more effective.

- *Enhancing linguists' mobility and adaptability:* Through online courses and simulations, linguists can learn and practice their skills anywhere and at any time.

- *Efficient use of resources:* Innovative methods allow saving time and resources, as well as using them more rationally.

These methods of training military linguists are an important component of successful resistance to the challenges of hybrid warfare. Thanks to innovative methods, linguists will be able to better perform their tasks, ensuring effective communication, information security, and psychological resilience. To achieve these objectives, it is necessary to:

- Integrate innovative methods into the training programs for military linguists.

- Develop new online courses and simulations that will take into account the specifics of hybrid warfare.

- Engage in training specialists in countering disinformation and psychologists. Experts in countering disinformation can teach linguists to detect fakes and propaganda, while psychologists can develop stress resistance and methods for overcoming psychological pressure.

- Creating military linguists training centers equipped with modern technologies. Such centers should open laboratories for conducting training using virtual reality.

It is important to remember that the training of military linguists is a continuous process that requires constant improvement. It is necessary to constantly monitor and analyze new trends in information warfare and adapt educational programs accordingly to these changes. It is also important to conduct regular training and education for linguists so that they are always ready to perform their tasks in the conditions of hybrid warfare.

TECHNOLOGICAL DISCOURSE IN MODERN LINGUISTICS

Liliia MONASTYROVA

Inna YEROMENKO

National Academy of the National Guard of Ukraine (Kharkiv, Ukraine)

Today the content in our world is changing, the press is going online, television is moving to the IPTV, Smart TV format; the struggle for resources is intensifying. As a result, communication is turning into a backbone component of modern society and becoming a condition for its global and variable modifications. At the same time, the adaptation of social communication technologies to the communication structure of society and the state is a necessary component of their effective functioning.

In modern linguistics, the prevailing view in recent years is that the process of human discourse production is increasingly technological. However, there is still no clear definition of the concept of “technological discourse”. The relevance of this issue, as well as the insufficient study of the problem, necessitate research in this direction.

The aim of the paper is to consider technological discourse in modern linguistics.

The concept of “discourse” is quite ambiguous. Despite the fact that researchers of discourse theory have been studying this issue for several decades, no single approach to its study has been found. First of all, this is due to the fact that discourse as a linguistic category is a rather complex and multifaceted object of study. The difficulty lies in the fact that discourse is an intermediate phenomenon between language and communication, speech behaviour on the one hand, and a fixed text on the other.

The technologization of discourse is a fairly new phenomenon that has recently been studied in modern linguistics. The term “technologization of discourse” emerged at the end of the twentieth century in the works of the famous English linguist Norman Fairclough, who developed in a certain way the research of Michel la Foucault and Erving Hoffmann. In his works, the famous linguist understood *technologization as the* process of optimizing communication, firstly, by studying existing discourse practices, secondly, by developing existing discourse practices and, thirdly, by training staff to use these practices [2].

Marshall McLuhan interprets technology as a means of transferring one type of knowledge to another [4].

L. Kompantseva had this to say about this: “the technologisation of

discourse is carried out with the help of various tools: NLP techniques, linguistic and cognitive mechanisms of imagery, inspiration, positioning, engagement in communication, framing situations, creating a "circle of friends", amalgamation, drifting concepts, etc.” Also, she notes that “the impact of these technologies is enhanced by the communicative capabilities of cyberspace, which, according to D. Clarke's model, has four levels of organisation: 1) *Physical*, 2) *Logical*; 3) *Content*; and 4) *Social* [1, p. 124].

Eran Fischer notes that over the past 40 years, there have been extraordinary changes in society, namely globalization, the “new economy”, Google, outsourcing, the emergence of network technologies (information and communication technologies) and their integration into almost every sphere of human life. This is nothing less than a technological revolution. When studying technological discourse, you should pay attention to the following criteria: 1) typical participants of communication (their status-role and situational-communication characteristics); 2) communication conditions (sphere of communication, chronotope, communication environment); 3) Organization of communication (motives, goals, values and strategies, membership, control of communication and variability of communication means); 4) means of communication (channel and mode, tone, style and genre of communication, precedent texts and discursive formulas) [3].

The modern world is constructed not only by technical but also by discursive technologies. Technologically prepared discourse is perceived by people as natural, spontaneous, while it is actually carefully planned to achieve a goal.

References

1. Компанцева Л. Ф. Психолінгвістичний опис технологічного дискурсу нових медіа. *Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика*. Серія: Філологія. Переяслав-Хмельницький. Вип. 23 (2). 2018. С. 120–132.
2. Fairclough N. Technologisation of Discourse. *Texts and Practices: Readings in Critical Discourse Analysis* / ed. by C.R. Caldas-Coulthard, M. Courtland. NY, Routledge, 1996. P. 143–159.
3. Fisher E. Contemporary Technology Discourse and the Legitimation of Capitalism. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1368431010362289>
4. McLuhan M. The Medium is the Massage: An Inventory of Effects. URL: <https://ru.scribd.com/document/160447077/The-Medium-is-the-Massage-An-Inventory-of-Effects>

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Валентина НАГНИБІДА

*Військовий інститут Київського національного університету
імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

Переклад відіграє ключову роль у спілкуванні між людьми з різних мовних та культурних середовищ. Сучасні технології, релігійні тексти, літературні твори, юридичні документи, медичні записи – все це стає доступним завдяки перекладу. Цей процес завжди був важливим для людства, тому дослідники постійно вивчають його особливості. Однією з динамічно розвинених галузей перекладу наразі є військовий переклад. Він має складний характер, адже потребує не лише знання мови, але й глибокого розуміння військової термінології.

На думку В. Балабіна [1], військовий переклад є спеціальним видом мовного посередництва, що здійснюється в збройних силах з метою реалізації завдань лінгвістичного забезпечення військ. Український дослідник визначає «військовий переклад як спеціальний вид міжкультурної двосторонньої й двомовної комунікації, що має своїм об'єктом тексти військової тематики і здійснюється в звичайних та екстремальних умовах військової служби у військово-політичній, військово-технічній і військово-спеціальних сферах діяльності збройних сил за мовним посередництвом військового перекладача» [1, с. 12].

Переклад англійської військової лексики українською мовою – це складне завдання, яке потребує ретельного аналізу та вибору оптимальних перекладацьких трансформацій. Під час перекладацького аналізу англійських лексичних одиниць військової сфери варто спиратися на загальноприйняті класифікації прийомів перекладу, зокрема О. Селіванової [2; 3]. Класифікація перекладацьких трансформацій дозволяє визначити найбільш оптимальні прийоми для досягнення адекватності та еквівалентності перекладу англійської лексики військової галузі, як-от: калькування, транскодування, підбір словникового відповідника, реметафоризація, деметафоризація [2, с. 463], логічний розвиток, експлікація (описовий переклад).

У ході дослідження було встановлено, що для досягнення адекватності та еквівалентності перекладу лексичних одиниць військової галузі найефективнішими є такі прийоми:

- **Калькування:** дослівне відтворення структури та звучання слова

(наприклад, *drone* – дрон, *Fabian strategy* – Фабіанська стратегія).

- **Транскодування:** заміна слова іншим з тієї ж семантичної групи (наприклад, *firefight* – перестрілка).
- **Підбір словникового відповідника:** пошук відповідного слова в словнику (наприклад, *sniper* – снайпер, *elicitation* – збір розвідданих, *commonality* – уніфікація зразків озброєння).
- **Реметафоризація:** заміна метафори іншою, близькою за значенням (наприклад, *storm the castle* – взяти штурмом замок).
- **Деметафоризація:** заміна метафори її прямим значенням (наприклад, *Achilles' heel* – вразливе місце, *hit the silk* – стрибати з парашутом).
- **Логічний розвиток поняття:** розкриття значення слова за допомогою опису (наприклад, *dogfight* – повітряний бій).
- **Експлікація (описовий переклад):** пояснення значення слова за допомогою опису (наприклад, *scorched earth policy* – тактика випаленої землі, *Mustang* – офіцер, який швидко просувається по кар'єрній драбині; *profile* – заборона нести військову службу внаслідок серйозного травмування або поранення).

Таким чином, військова лексика вимагає особливого підходу для її відтворення українською мовою. Спостерігається широке застосування прийому калькування, що спрощує сприйняття в мові перекладу, а також експлікації для уточнення та опису стилістично маркованої військової лексики. Отже, як бачимо, перекладацькі трансформації здатні чинити прямий вплив на функційні характеристики лексичного матеріалу. Правильне і вигідне розташування акцентів залежить від перекладача та перекладацького задуму з урахуванням стовідсоткового досягнення прагматичного ефекту.

Література

1. Балабін В. В. Визначення поняття «військовий переклад». *Філологічні трактати*. 2018. Т. 10. № 3. С. 7–14.
2. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Монографічне видання. Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
3. Селіванова О. О. Проблема диференціації перекладацьких трансформацій. *Нова філологія*. 2012. № 50. С. 201–208.

ВІЙСЬКОВИЙ СЛЕНГ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ

Олена ОВЕРЧУК

Харківський національний університет внутрішніх справ (Харків, Україна)

Сьогодні Україна через повномасштабне воєнне вторгнення російської федерації перебуває в складних геополітичних умовах, наслідки яких відчуваються в усіх сферах життя. Війна не тільки змінила традиційний суспільний устрій, свідомість, життєві цінності українців, а й спричинила відповідні зміни в мові. Адже мова, як динамічна система, що постійно шукає нові форми реалізації змісту, однією з перших починає реагувати на суспільні трансформації, поповнюючись новими лексичними одиницями, особливе місце серед яких, зважаючи на воєнну агресію, належить військовому сленгу. Використання військової лексики, яка й раніше частково потрапляла до побутової мови, наразі спостерігається майже в усіх функціональних стилях української літературної мови, що дає підстави говорити про перехід цієї мовної категорії з вузькоспеціальної до загальноновживаної.

Сленг, як різновид мовного субстандарту, неодноразово був об'єктом уваги сучасних представників вітчизняної та зарубіжної лінгвістичної науки. Дослідженням сленгу в площині молодіжної, міської, професійної, регіональної культур займалися О. Л. Клименко, Т. М. Левченко, С. А. Мартос, Ю. Л. Мосенкіс, Л. Л. Нелюбіна, Л. О. Ставицька, С. В. Форманова, В. Н. Шевчук, Н. О. Шовгун та інші. Проте військовий сленг як соціокультурний феномен залишається недостатньо вивченим.

Військовий сленг – це сукупність розмовної термінології, яка традиційно використовується військовослужбовцями збройних сил різних держав, країн, а також іншими носіями мови, пов'язаними груповою, корпоративною чи просторовою спільністю. Як правило, сленгові властиво запозичувати одиниці жаргону, переосмислюючи та розширюючи їхні значення [1]. Військовий сленг бере свої витoki із професійного жаргону військовослужбовців. Він виконує низку важливих функцій, серед яких варто відзначити номінативну, конспіративну, світоглядну. Адже, як зазначає Т. М. Левченко, військовий жаргон є відображення ментальності військовослужбовців, саме його засобами вони характеризують критичне ставлення до дійсності чи позитивне ставлення до асоціальних проявів. Військовий жаргон виникає, по-перше, для того, щоб висловитися нетрадиційно, оригінально, незвичайно і експресивно, по-друге, щоб

ізолювати від суспільства певну соціальну групу [2].

Однією з основних причин проникнення сленгових військових назв до загальноновживаної мови є відсутність у ній слів на позначення специфічних реалій, пов'язаних із війною та армією. З огляду на лексичний склад військовий сленг характеризується переважанням неологізмів, арготизмів, аббревіатур, запозичень з інших мов, використанням загальноновживаних слів у нетрадиційному значенні.

Так, в умовах війни мовлення пересічного українця збагатилося значною кількістю нових слів на позначення суспільно-політичних реалій (*мордор*, *раша*, *терраша*, *кацапія* – назви країни-окупанта; *свинособаки*, *орки*, *орда*, *рашисти*, *русня*, *ваньки*, *чмоні* – назви росіян та їх військовослужбовців); аббревіатур, які не мають еквівалентів у мові широкого загалу та є скороченням видів, типів, моделей озброєнь (*арта* – артилерія, артилеристи; *САУшка* – самохідна артилерійська установка; *бепр* – броньована транспортно-бойова машина); військових посад, звань, спеціальностей (*контрабас* – солдат контрактної служби; *меховод* або *механ* – механік-водій; *комбриг* – командир бригади; *замок* – заступник командира взводу), інших явищ військового побуту (*бронік* – *бронезжилет*; *мультик* – універсальне камуфльоване забарвлення).

Значний прошарок військового сленгу становлять назви предметів і явищ армійського життя, що виникли шляхом метафоричного переосмислення слів загальноновживаної мови (*зеленка* – кущі, чагарники, лісиста місцевість; *підсніжники* – уламки від мін, які були витягнуті з тіла; *мопед* – дрон; *бавовна* – вибух на підконтрольній росіянам території; *дискотека* – бойові дії; *Наташка* – вантажний «Урал»; *лимон* – граната; *нора* – бліндаж; *єноти* – десантники; *бобри* – інженерний підрозділ). Навіть існує особливий військовий сленг у цифрах (*мінус* – снаряди, які запускають у напрямку противника; *мінувати* – ліквідувати ворога; *нулі* – перша лінія розмежування; *ситуація «4.5.0»* – «все спокійно»; *плюс* – заміник згоди, підтвердження; *трьохсотий* – поранений; *двохсотий* – вбитий у бою).

Мова військовослужбовців насичена грубою, нецензурною лексикою та фразеологією, іронічними, образливими, саркастичними виразами, які нерідко передають гумористичне ставлення військових до різних аспектів життя. Чимало інвективних лексем із військового сленгу, потрапляючи до мови, настільки вливаються в неї, що починають замінювати «правильні» слова (*застінгерити*, *заджавелінити*, *забайрактарити* – знищити щось чи когось; *послати слідом за російським воєнним кораблем* – евфемічний заміник нецензурної лайки; *валяти шольца* – постійно обіцяти, але нічим

не допомагати; *шойгунити* – запевняти в тому, що все йде за планом; *кадирити* – видавати бажане за дійсне).

Отже, військовий сленг, як і будь-яка інша лексична система, продовжує розвиватися й поповнюватися новими одиницями. Звісно, активне функціонування переважної більшості з них в загальноновживаній мові буде обмежене часом воєнних дій, проте військовий сленг, як мовна реакція на певні обставини життя, потребує більш детального вивчення.

Література

1. Українська мова. Енциклопедія /Редкол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблюк М. П. та ін. Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2007. 824 с.
2. Левченко Т. М. Жаргонна лексика у військовій тематиці сучасної української преси. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 39. Т. 3. С. 115–118.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Дмитро ОДЕРІЙ

Національна академія Національної гвардії України (Харків, Україна)

Інтеграційні процеси передбачають створення єдиної європейської зони вищої освіти та науки задля забезпечення високого рівня мобільності українського студента, конкурентоспроможності вітчизняного фахівця на світовому ринку праці та приєднання системи вищої освіти України до Болонського процесу. Підвищення якості вищої освіти передбачає не тільки об'єм знань за фахом, але й здатність майбутніх випускників до їх творчого застосування у реалізації завдань фахового спрямування, спроможність здійснювати іншомовне спілкування з фахівцями з інших країн, а також виконувати професійну діяльність в умовах іншомовного середовища. Запровадження компетентісного підходу та формування професійної іншомовної комунікативної компетенції при підготовці фахівців із вищою освітою належить до стратегічних напрямів реформування вітчизняної освіти. Реалізація цього напрямку і пов'язаних із ним завдань неможлива без здійснення міждисциплінарної інтеграції, а також залучення роботодавців, які можуть чітко разом із університетами сформулювати вимоги до кінцевих результатів навчання

Література

1. Александрова В. В. Професійно-орієнтоване навчання іноземної мови. *Іншомовний аспект підготовки фахівців для органів внутрішніх справ України*: Матеріали міжнародної практичної конференції, Харків, 20–21 травня 1999. Харків: Ун-т внутр. справ, 1999. С.11–14.
2. Білобородова Л. Д. Комплексне навчання держслужбовців іншомовної комунікації на базі модульно-рейтингової системи. *Теорія та практика державного управління* / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харк. регіон. ін-т [Редкол.: Г. І. Мостовий та ін.]. Вип. 4. Актуальні питання навчання іншомовної комунікації у вищих навчальних закладах: матеріали наук.-практ.конф., 20 травня 2003 р. Харків: Магістр, 2003. С. 51–54.
3. Бондар С. М., Єгорова Н. Н., Орач Ю. В. Фреймова репрезентація знань як спосіб підвищення ефективності викладання англійської мови для студентів нелінгвістичних спеціальностей. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки: Наукові дослідження. Досвід. Пошуки*: зб. наук. пр. / Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. Харків: Константа. Вип. 10. 2006. С. 26–31.
4. Федоренко Ю. П. До питання компетентності і комунікативної компетенції. *Педагогічна майстерність як сучасна технологія розвитку особистості вчителя*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конф. 4–6 березня 2002 р. Полтава: АСМІ, 2002. С. 285–286.

ЗВ'ЯЗОК МІЖ ІННОВАЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Оксана ПАВЛОВА

Національна академія Національної гвардії України (Харків, Україна)

У сучасному світі технології стають все більш важливим інструментом в освіті. Зокрема, використання інноваційних технологій може допомогти викладачам зробити процес вивчення іноземної мови більш ефективним та захопливим для слухачів [2, с. 21].

Інтерактивність та доступність: сучасні технології, такі як веб-платформи, мобільні додатки та онлайн-ігри, створюють можливості для інтерактивного навчання, що сприяє активному залученню слухачів у процес вивчення мови. Доступність матеріалів через Інтернет дозволяє

слухачам вивчати мову у будь-який час та в будь-якому місці, що робить процес навчання більш гнучким та зручним [2, с. 25].

Використання віртуальної реальності та інших сучасних технологій може створити іммерсивне середовище для вивчення мови, де слухачі можуть спілкуватися з носіями мови, випробовувати реальні ситуації та покращувати свої комунікативні навички [3]. Це допомагає слухачам розвивати навички спілкування та розуміння мови в реальних ситуаціях, що є надзвичайно важливим для їхнього успіху в мовному середовищі.

Крім того, інноваційні технології дозволяють викладачам персоналізувати процес навчання, створюючи індивідуальні програми для кожного слухача з урахуванням потреб, рівня знань та швидкості засвоєння матеріалу. Це допомагає оптимізувати процес навчання, забезпечуючи кожному слухачеві найбільш ефективний та зручний шлях до досягнення своїх цілей у вивченні мови [3].

Наприклад, використання штучного інтелекту та аналітики даних дозволяє викладачам відстежувати прогрес кожного слухача, ідентифікувати його слабкі місця та надавати індивідуалізовані рекомендації для подальшого вдосконалення.

Використання інноваційних технологій може підвищити мотивацію слухачів до вивчення мови, оскільки вони стикаються з цікавими та захоплюючими завданнями та активно взаємодіють з матеріалом.

Можливість використання різноманітних технологій та інтерактивних інструментів робить навчання більш цікавим та заохочує слухачів до постійного самовдосконалення [2, с. 29].

Отже, можна зробити висновок, що інноваційні технології дійсно можуть значно покращити ефективність викладання іноземних мов. Їхнє використання дозволяє створити стимулююче, інтерактивне та персоналізоване середовище для навчання, яке сприяє активному залученню слухачів та досягненню кращих результатів.

Інноваційні технології стають не просто додатковим інструментом для викладання мови, але справжнім катализатором для покращення якості навчання та залучення слухачів до процесу вивчення. Їхня ефективність переконливо доведена, і вони мають потенціал стати невід'ємною частиною будь-якої сучасної методики викладання іноземних мов.

Література

1. Babelyuk O. Strategies and procedures of ecotranslation through ecolinguistic perspective. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики: збірник наукових праць*. Чернівці: Видавничий

дім «РОДОВІД». 2018. Вип. 61–62. Ч. 1. С. 20–32.

2. Yuan L. Powell St. MOOCs and Open Education: Implications for Higher Education. A Whitepaper, CETIS. URL: <http://publications.cetis.ac.uk/2013/667> (дата звернення 14.02.2024).

МІСЦЕ ВІЙСЬКОВОГО ДИСКУРСУ В СТРУКТУРІ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Олена ПАНТЕЛЄЄВА

Національна академія Національної гвардії України (Харків, Україна)

Необхідність глибшого розуміння механізмів людської комунікації і насамперед – вербальної інтеракції призвела до підвищеного дослідницького інтересу фахівців з різних дисциплін, насамперед – гуманітарних, до дискурс-аналізу. З появою поняття "дискурс" змінилося і звичне розуміння мовлення, діалогу, тексту, стилю і якоюсь мірою – мови. Дискурс відрізняється від тексту здатністю реалізовувати конкретні комунікативні наміри в межах конкретної комунікативної ситуації та щодо конкретного партнера, який представляє культуру, що виражається засобами мовного та немовного характеру, застосування яких зумовлене в тій чи іншій ситуації. Видається очевидним той факт, що іншомовну освіту в сучасній її формі не можна обмежити рамками одного лише поняття іншомовного тексту в ролі бази навчання спілкування іноземною мовою, тому що це поняття не здатне розкрити всі характеристики мовленнєвих творів. Таким чином, виникає необхідність розглянути питання співвідношення понять "дискурс" і "текст". Ця необхідність пояснюється тим, що будь-яка освітня модель для навчання певного виду перекладу, у нашому випадку – військового, передбачає добір особливого навчально-мовленнєвого матеріалу, що неможливо здійснити, не маючи чіткого уявлення про ці поняття. Сучасні дослідники окреслюють два основні різновиди дискурсу: статусно-орієнтований (інституціональний) різновид та особистісно-орієнтований (персональний). Особистісно-орієнтований дискурс, як правило, реалізується в неформальному спілкуванні, у ньому міститься велика кількість невербальної інформації. Виокремлюють два різновиди персонального дискурсу – побутовий дискурс і буттєвий дискурс, який, своєю чергою, може бути прямим та опосередкованим. Переходячи від персонального дискурсу, у сфері військового перекладу, до статусу інституційного необхідно торкнутися питання про концепцію мовного портрета військовослужбовця, яка безпосередньо пов'язує обидва

ці поняття. Наприкінці ХХ століття провідним принципом опису мовного матеріалу став принцип антропоцентризму, підставою для якого послужило прагнення вивчати мову в тісному зв'язку з людиною. Ключовим поняттям сучасної лінгвістики стає "мовна особистість". Вивчення мовної особистості відбувається на основі комплексу усних і письмових текстів, що вимагає врахування мовленнєвих творів, різних за своїм статусом, особливий інтерес становить ненормоване, соціально обмежене мовлення, що перебуває за межами літературної мови.

Контекстна залежність є наріжною характеристикою військового дискурсу як субкатегорії інституційного дискурсу. Відмінності військового дискурсу від інших видів визначаються екстралінгвістичними чинниками контексту спілкування. Будучи інституціональним, військовий дискурс містить у собі характерні тільки для нього жанри, дискурсивні формули, стратегії та прецедентні тексти. Предметом наукових суперечок, як і раніше, є структура військового дискурсу.

Військовий дискурс – це суворо стандартизований процес породження мовлення, властивий інституту Збройних Сил, співвіднесений із ним і такий, що реалізується в сумі всіх комунікативних актів військовослужбовців і цивільних кадрів оборонного відомства в синтезі з інтра- та екстралінгвістичними чинниками, які справляють постійний вплив на розвиток і формування військового дискурсу, а також його перцепцію в межах відповідного соціального інституту.

У військових документів і матеріалів військово-технічного характеру, що становлять формальний військовий дискурс, спостерігається низка єдиних лексичних особливостей. Так, можна відзначити часте застосування військової термінології, що зазнає безперервних змін, пов'язаних із припиненням уживання певних слів, зміною їхнього значення та появою нових термінів.

Під час навчання студентів (курсантів) іншомовного військового інституційного дискурсу необхідно враховувати власне мовний і когнітивний аспекти, що відображено в лінгвокогнітивному підході до навчання дискурсу.

Володіння військовим дискурсом є найголовнішою складовою частиною професійної іншомовної комунікативної компетенції військового перекладача, а отже, компетентності фахівця в галузі лінгвістичного забезпечення військової діяльності. Відповідно, основний наголос при навчанні військових лінгвістів робиться на формування у них професійної іншомовної комунікативної компетенції військового перекладача як основної при виконанні професійної діяльності.

ЗАПОЗИЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВЖИВАННЯ ОКРЕМИХ ІНШОМОВНИХ ЛЕКСЕМ

Вікторія ПЕРЦЕВА

Харківський національний університет внутрішніх справ (Харків, Україна)

Запозичення – природний процес для будь-якої мови, проте зараз, в епоху глобалізації, коли на зміну усталеним традиціям, історично сформованим культурно-поведінковим нормам, характерним для тієї чи іншої культури, приходить якась усереднена картина світу із загальними, єдиними для всіх народів і культур цінностями й мораллю, зазначена проблема набуває ще більшої гостроти. Провідну роль, яку відіграє наразі англійська мова, дає їй підставу претендувати на глобальний статус. Доказом є значна кількість запозиченої з англійської мови лексики, вже по суті міжнародної як в українській, так і в інших мовах.

Зазвичай, спочатку нова іншомовна лексема більшістю носіїв мови сприймається негативно. Це пов'язано як із необхідністю формування нових мовних звичок, так і з процесом асиміляції нової лексики. Доки слово не пройшло процес кодифікації, можна спостерігати варіативність у його написанні, вимові й навіть тлумаченні. Проіснувавши в активному запасі мови декілька років, пройшовши етапи вивчення й систематизації, лексема здебільшого перестає викликати протест у носіїв.

На сьогодні в українській мові можна помітити виправдані й невинуватені запозичення. Головними причинами виправданих запозичень є:

- необхідність називання нового предмета або явища (так, комп'ютерна техніка, що поставляється з англійських країн, зберегла свої назви, які потім асимілювалися в українській мові);
- потреба в деталізації й спеціалізації значення (наприклад, значення лексики «імідж» є більше спеціалізованим щодо значення лексики «образ», оскільки містить сему цілеспрямованості створення);
- зручність у використанні іншомовного слова замість словосполучення (наприклад, «саміт» замість «зустріч на вищому рівні»).

Запозичене слово легше закріплюється в мові, якщо в лексичній системі цієї мови є певні передумови до запозичення. Серед них можна назвати тенденцію до усунення полісемії первинного слова, спрощення його змістовної структури тощо. Крім того, причиною запозичення може бути необхідність уточнити відповідне поняття, розмежувати смислові

відтінки, узгодивши їх із різними словами («хобі» – «пристрасть», «захоплення»; «джем» – варення; «тотальний» – «загальний»). Таким чином, вже наявне в українській мові слово й запозичення ділять між собою сфери свого семантичного впливу, до того ж ці сфери можуть більшою чи меншою мірою перетинатися, але ніколи не збігаються повністю.

Проте разом з іншомовними лексемами, що функціонують «на законних підставах», в українській мові є і ті, які не можна вважати доречними. Серед причин, які сприяють сучасному масовому й відносно легкому проникненню іншомовних неологізмів в українську мову, вагоме місце посіли соціально-психологічні фактори. Так, багато хто з носіїв вважає іноземне слово більш престижним проти відповідного слова-синоніма рідною мовою: наприклад, слово «презентація» виглядає, на їхню думку, привабливіше, ніж звичне «представлення», «ексклюзивний» – краще, ніж «винятковий», «репродукувати» – краще, ніж «відтворювати» тощо. Цілком природно, що в процесі асиміляції лексичне значення іншомовного неологізму трансформується й стає, зокрема, більше спеціалізованим проти синонімічного українського слова, але первинною причиною запозичення, як і раніше, залишається престижність лексеми.

Тенденція до частого вживання іншомовних слів, що мають українські відповідники, виникла ще наприкінці ХХ століття, сьогодні ж, із появою нових запозичень це явище переживає чергову хвилю популярності. Наприклад, впродовж декількох останніх років державні службовці часто вживають в промовах іншомовне слово «драйвер». З контексту стає зрозумілим, що використовується воно в значенні «двигун, чинник, що провокує що-небудь, створює умови для реалізації чого-небудь», проте таке його тлумачення на сьогодні ще не кодифіковане. Сучасні словники іноземних слів визначають лексему «драйвер» як «програму для управління зовнішніми облаштуваннями комп'ютера». На особливу увагу, на нашу думку, заслуговує і лексема «тренд», яка насамперед користується особливою популярністю в сучасних публіцистичних текстах. В українській мові ця лексема має два значення. Одне з них – термінологічне й функціонує в науковій мові абсолютно виправдано. Але загальнономовне значення «основна тенденція зміни чого-небудь», зазвичай не враховується, і це слово вживається як синонім актуального явища або модного віяння. Доцільно було б замість популярного слова «тренд» вживати у відповідних текстах знайоме й звичне слово «тенденція». Тут спостерігається не лише навмисне використання іншомовної лексеми як більш «престижної мовної одиниці»,

але й серйозна мовна помилка, пов'язана із вживанням слова без урахування його значення.

Отже, іншомовна лексика проникає в українську мову постійно, і можна впевнено говорити як про періоди уповільнення процесу запозичення, так і про етапи його особливої інтенсивності. Зрозуміло, що ігнорування іншомовних неологізмів як невід'ємної частини будь-якої живої мови неможливе, проте вживання їх повинно бути цілком виправданим, грамотним й обачливим.

ДИПЛОМАТИЧНИЙ ДИСКУРС: ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ

Ірина ПІДЛУЖНА

Національна академія Національної гвардії України (Харків, Україна)

Єдиним методом досягнення порозуміння та уникнення конфліктів були і залишаються переговори. Вони виникають як відповідь на необхідність досягти згоди двох або більше сторін.

Доцільно виділяти наступні етапи переговорів: приготування, початкова, основна і заключна фази. Із лінгвістичної точки зору значущим для аналізу є етап власне переговорів та завершальний етап. Головними документами, які відображають переговорний процес є тези переговорів, отже, дипломатичний дискурс переговорів представлено усним та письмовим варіантами.

Мова, яку застосовують дипломати, є стратегічно спрямованою і дозволяє досягти певної мети завдяки комунікативним тактикам і стратегіям. Застосування відповідних тактик і стратегій зумовлене не лише зовнішніми обставинами, але й значною мірою особистістю дипломата.

Паритетна стратегія передбачає рівність усіх учасників процесу переговорів. Вона передбачає застосування лексичних засобів із семантикою консенсусу, взаємності та неконфліктності: *willkommen zu D., schon jetzt bedanke ich mich, auf Akk. eingehen* тощо.

Основу конкурентно-домінуючої стратегії становлять стимул та переконання. Бажання зробити якомога менше поступок і домогтися якомога більше їх від протилежної сторони зумовлює вибір відповідної лексики, яка має аргументативний характер: *auf die Finger schauen, Wir sind aber noch nicht gut genug, der politische Wille fehlt* тощо.

Змішана комунікативна стратегія включає елементи і тактики згаданих вище стратегій і дає змогу вирішити багатоаспектні питання, які

становлять різний рівень важливості для сторін.

Тактика аргументування передбачає вживання термінологічної лексики, сталих виразів і кліше, чітких і коротких синтаксичних конструкцій, що здатні впливати на хід переговорів і створювати передумови для прийняття рішення.

На противагу тактиці аргументування тактика обіцянок пропонує м'яку імперативність і стимулювання, а не примус. Обіцянка як тактичний прийом дає змогу значно швидше дійти консенсусу. Ця тактика послуговується визначеним набором термінологічного дипломатичного словникового запасу, основу якого становлять дієслівні конструкції.

Отже, головним у підготовці переговорів є вибір стратегії, а вирішальною для сприйняття аргументів є невербальна поведінка дипломатів, зокрема їхній зовнішній вигляд, жести, міміка.

СТРАТЕГІЧНИЙ НАРАТИВ У ДОКТРИНАХ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ СИЛОВИХ СТРУКТУР

Вікторія ПОСМІТНА

Київський інститут Національної гвардії України (Київ, Україна)

Стратегічні комунікації та проблеми їх реалізації сьогодні в центрі уваги українського суспільства. Їх важливість зумовлюється як особливостями воєнного часу, так і постійними загрозами інформаційної агресії. Від ефективності вітчизняних стратегічних комунікацій залежить не тільки інформаційна безпека, а й безпека держави в цілому.

Актуальність дослідження змісту стратегічного наративу в доктринах силових структур пояснюється увагою громадян до військової сфери, активним вивченням стратегічних комунікацій науковцями [3; 4; 5], а також регулярним оновленням стандартів НАТО [5], на які орієнтуються українські військові структури, розробляючи свої доктрини стратегічних комунікацій.

Мета дослідження – виявити основні характеристики стратегічного наративу в чинних доктринах стратегічних комунікацій українських силових структур і НАТО.

Військові фахівці визначають сьогодні стратегічні комунікації як скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави, установи чи організації, спрямоване на просування ключових цілей суб'єкта діяльності [2, с. 8].

Наратив визнається основним елементом стратегічних комунікацій.

Роль наративу вбачають у тому, що він утілює основоположну ідею, забезпечує емоційне обґрунтування цілей визначених дій і в багатьох випадках моральні підстави для їх реалізації [2, с. 15–16].

Розглянемо зміст наративу більш детально, з'ясуємо, як його пояснюють у доктринах стратегічних комунікацій НАТО, ЗСУ та НГУ.

У чинній доктрині стратегічних комунікацій НАТО наратив визначають як базове зображення ситуації, мети та завдання організації, виражене в сюжетній лінії (загальна тенденція, яка передається через окремі історії, образи чи дії) [6, с. 16].

Фахівці ЗСУ тлумачать наратив як викладення взаємопов'язаних подій, що подаються через певну послідовність словесних описів або образів, лінійний спосіб передавання фактів (основоположна ідея) [1, с. 7].

Схоже розуміння викладене і в доктрині стратегічних комунікацій НГУ, визначення більш стисле і конкретне: наратив – розповідь про факти, події, явища, спрямована на пояснення ситуації та окреслення шляхів вирішення проблемних питань [2, с. 8].

Структурні елементи наративу, визначені фахівцями НАТО і наших силових структур: 1) поточний стан – опис проблеми, яка потребує вирішення (помилка, що потребує виправлення), або бажана умова, яку потрібно зберегти; 2) майбутній стан – опис цілей, підтримка поточного стану або трансформація тощо; 3) шлях – роз'яснення, яким чином досягти бажаного результату; 4) обґрунтування – чому запропонована зміна стану чи підтримка поточного стану є оптимальною або краща за альтернативні (обґрунтування зазвичай вплетене в інші елементи) [2, с. 16; 6, додаток А].

З метою підлаштування наративу під певну аудиторію рекомендують розробляти мікронаративи, які обов'язково мають узгоджуватися зі стратегічним наративом, щоб уникнути дисонансу [6, додаток А].

Стратегічний наратив лежить в основі т.зв. «комунікаційної стратегії» – такий термін застосовують у стратегічних комунікаціях, щоб визначити таку комунікативну стратегію, яка є загальною, базовою для всієї структури (держави, організації). Важливо, що у військовій структурі розроблення такої стратегії здійснюється тільки після остаточного формулювання наративу та його схвалення на військово-політичному рівні або затвердження вищим командуванням [2, с. 16].

Можемо констатувати, що всі характеристики наративу, визначені в доктринах стратегічних комунікацій НАТО, ЗСУ та НГУ, передають розуміння стратегічного наративу як структурної та ідейної основи, на яку слід спиратись у різних формах комунікації задля забезпечення її ефективності. Ефективність же комунікації є необхідною умовою

досягнення успішності виконання професійних завдань.

Література

1. Доктрина зі стратегічних комунікацій. Затверджена Головнокомандувачем ЗСУ від 12.10.2020. Управління стратегічних комунікацій апарату Головнокомандувача Збройних Сил України. 30 с.
2. Доктрина стратегічних комунікацій Національної гвардії України. Затверджена наказом командувача НГУ від 22.11.2021 № 541. Департамент персонального штабу Головного управління НГУ. 27 с.
3. Ліпкан В.А. Поняття та структура стратегічних комунікацій на сучасному етапі державотворення. URL: <http://lipkan.com/ponyattya-ta-struktura-strategichnih-komunikatsij-nasuchasnomu-etapi-derzhavotvorenniya/>.
4. Макаренко Л.П. Стратегічні комунікації як засіб запобігання та протидії інформаційним війнам. *Регіональні студії: наук. журнал Держ. вищ. навч. закладу «Ужгородський національний університет»*. Видавн. дім «Гельветика», 2022. № 30. С. 75–81. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2022.30.13>
5. Пелепейченко Л.М. Стратегічні комунікації силових структур України в сучасному соціальному контексті. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. Київ: Нац. акад. СБУ, 2017. №1 (21). С. 34–41.
6. Стандарт НАТО AJP–10. Об'єднана доктрина союзників для стратегічних комунікацій. Видання А. Версія 1. Бюро стандартизації НАТО (NSO), березень 2023 року. 119 с.

ПРОЦЕС СПІЛЬНОГО РОЗРОБЛЕННЯ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ КУРСУ ЯК НОВА ФОРМА МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Юрій ПУНДА

*Військовий інститут Київського національного університету
імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

На початку грудня 2023 року на офіційній WEB-сторінці НАТО було завантажено особливу публікацію – Russian War against Ukraine Lessons Learned Curriculum Guide [1]. Цей посібник є результатом першого спільного проєкту НАТО та України такого рівня.

У спільній передмові до публікації помічник Генерального секретаря НАТО Том Гофус і перший заступник Міністра оборони України генерал-лейтенант Олександр Павлюк підкреслили, що ця публікація, заснована на

першоджерелах, наданих Україною, містить важливу інформацію як про війну в цілому так і про окремі домени бойових дій - сухопутний, морський, повітряний та кібер.

Посібник покликаний слугувати підтримкою для військових навчальних закладів країн Альянсу та країн-партнерів, в розвитку навчальних програм спираючись безпосередньо на бойовий досвід України. Він містить плани занять та робочі матеріали для їх проведення.

Після презентації ідеї курсу керівництвом Національного університету оборони України в університеті було створено робочу групу, до складу якої робочої групи увійшли науково-педагогічні працівники університету, що володіють англійською мовою і є визнаними фахівцями у своїй галузі. Робоча група розробила пілотний курс та підготувала декілька занять. На презентації пілотного курсу, яка проводилася у Литві в лютому 2023 року, серед багатьох учасників були присутні фахівці програми DEEP, які запропонували розширити тематику курсу та презентували загальне бачення розвитку курсу.

Для подальшого розвитку курсу було створено спільну робочу групу із представників Національного університету оборони України та НАТО і визначено 20 тем, які охоплювали загальні аспекти війни та ведення бойових дій в різних доменах. В подальшому було створено 20 невеликих експертних груп військових науковців НАТО та України, кожна з яких працювала над однією визначеною темою за своїм фахом. були спільно розроблені 25 планів занять та матеріалів до них. Усі учасники експертних груп були визнаними експертами з професійним досвідом у темах, які їм було запропоновано розробити. Цінність об'єднаного підходу забезпечувалась тим, що українські експерти мали професійний досвід у питаннях які вони розробляли, постійно моніторили і аналізували великий обсяг відкритої інформації, в той час як західні експерти були визнаними фахівцями і теоретиками в питаннях, які розроблялись і до того ж завдяки великому досвіду викладання в провідних закладах військової освіти в країнах-членах НАТО досконало володіли методичними підходами до розроблення занять. Таким чином було вирішено завдання найбільш ефективної для потенційних слухачів курсу в державах-членах НАТО форми подання матеріалів.

Після тривалої підготовчої роботи і низки апробацій курсу українські експерти та експерти НАТО протягом восьми днів 15–22 липня 2023 року співпрацювали на конференції, організованій Польською військово-морською академією Героїв Вестерплатте в Гдині, Польща.

Конференцію підтримали Міжнародний секретаріат НАТО та

Консорціум «Партнерство заради миру» Центру Джорджа К. Маршалла, які і надалі підтримують курс і організували підготовку матеріалів курсу до видання та їх оприлюднення.

Працюючи в невеликих робочих групах під час конференції, об'єднана група експертів Україна-НАТО завершила розроблення детальних планів занять, доповнила їх презентаціями PowerPoint і тезами необхідними для проведення занять. Заняття були розроблені таким чином, щоб максимально сприяти адаптації даного курсу до потреб конкретної освітньої установи. Ще одним важливим аспектом курсу є можливість адаптувати його для різних рівнів військової освіти – викладання певного предмета на стратегічному, оперативному чи тактичному рівнях конфлікту. Доступ до цих допоміжних презентацій PowerPoint і супровідних Talking Papers доступний за посиланнями, що містяться у згаданому посібнику.

Література

1. Russian War Against Ukraine: Lessons Learned Curriculum Guide.
URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2023/12/pdf/231208-RusWar-Ukraine-Lessons-Curriculum.pdf

ВАЖЛИВІСТЬ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ПІД ЧАС ВДОСКНАЛЕННЯ НАВИЧОК У ПРОДУКТИВНИХ ВИДАХ МОВЛЕННЯ СВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Світлана РЕВУЦЬКА

Національна академія Національної гвардії України (Харків, Україна)

Сьогодні немає сумніву в тому, що вміння критично мислити важливе для всіх. Протягом останніх двох років світ став свідком трагічних наслідків відсутності цього вміння або його недостатнього розвитку. Викладачі іноземних мов так саме, як і викладачі будь яких дисциплін вищого навчального закладу, зобов'язані формувати та розвивати у слухачів критичне мислення під час занять [3]. Навіть при наявності значних наукових досягнень у дослідженні критичного мислення, вивчення цього вміння залишається дуже важливим і не припиниться ніколи.

У контексті формування критичного мислення під час вивчення іноземної мови, важливо відзначити широкий спектр досліджень, які існують у цій області. Різноманітні дослідження підтверджують, що

розвиток критичного мислення відбувається під час засвоєння навичок будь-якої з чотирьох мовленнєвих діяльностей. Хоча існує багато технологій для розвитку критичного мислення у рецептивних видах мовленнєвої діяльності (таких як читання та слухання), технології, спрямовані на розвиток критичного мислення у продуктивних видах мовленнєвої діяльності (таких як говоріння і письмо), потребують подальшого вдосконалення.

У відповідності з прийоми та стратегіями критичного мислення з урахуванням триступеневої методики ("актуалізація – усвідомлення – рефлексія") [1; 2], які активно досліджуються у науковій літературі, всі існуючі наразі технології, що задіяні під час занять з формування навичок у продуктивних видах мовленнєвої діяльності (говоріння і письмо), можна співвіднести з навичками критичного мислення та відповідними ментальними операціями, що їх супроводжують. Перелік цих технологій представлений у таблиці: «Conformity between the technologies used during classes on the formation of productive skills (speaking and writing), the critical thinking skills and the mental operations that accompany them» [4].

За умови, коли всі ці технології будуть задіяні у повному обсязі під час підготовки майбутніх перекладачів, це буде ефективно допомагати розвитку навичок самостійного формування думок іноземною мовою (перш за все шляхом аналізу базової інформації, включаючи думки інших з аналогічної теми, аналізу помилок, узагальнення і прийняття висновків), а також сприятиме вирішенню різноманітних проблем комунікативної освіти.

Література

1. Івлєва К, Рейда О, Гулієва Д. Впровадження технології розвитку критичного мислення у процесі викладання іноземної мови у вищій школі. *Іноземні мови*. №2/2021. С. 23–29. DOI: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2021.2.235676>
2. Критичне мислення на уроках англійської мови. Методичний посібник. Автор-упорядник: Калінська Г.В. м. Хмельницький 2018 рік. URL: <https://naurok.com.ua/kritichne-mislennya-na-urokah-angliysko-movi-5346.html> (дата звернення: 21.09.2023).
3. Пелепейченко Л. М., Ревуцька С. М., Бабков Ю. П. Опори критичного мислення як інструмент розпізнавання маніпулятивних технологій. *Чесць і закон*, 2022. № 2. С. 112–119.
4. Revutska, S. Development of Critical Thinking in the Process of Improving Productive Communication Skills. *Teaching Languages at Higher*

ВИКОРИСТАННЯ ТАКСОНОМІЇ БЛУМА ДЛЯ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО ТА КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Ігор РОЛІН

Олександр САКУН

*Військовий інститут танкових військ Національного технічного
університету «Харківський політехнічний інститут» (Харків, Україна)*

У військових керівних публікаціях з підготовки військ зазначається, що ця важлива діяльність повинна мати динамічну та інноваційну спрямованість, розвивати креативне мислення, ініціативу, не допускати шаблонного мислення, що дозволить перемагати в бою. Дійсно, як свідчить досвід російсько-української війни, успіху на полі бою досягає та сторона, яка діє активно та нестандартно, більшою мірою зважаючи на реальну обстановку, покладаючись на професійний інтелект, кмітливість і здоровий глузд, ніж на вперте дотримання планів. Креативні здібності особового складу є джерелом розумної ініціативи і новітніх ідей, які підвищують живучість підрозділу і ведуть до успіху.

В країнах-членах НАТО для активізації бойового навчання військових підрозділів та їх лідерів ефективно використовується класифікація рівнів мислення та навчання, відома як таксономія Блума. Сучасна версія таксономії Блума має шість рівнів когнітивних навичок (РКН), що розташовані у порядку ієрархії від простого до складного: запам'ятовувати, розуміти, використовувати, аналізувати, оцінювати і створювати [1].

Згідно із таксономією Блума, під час планування заняття керівник заняття має пропонувати вправи та завдання, які б вивели здобувачів освіти на вищі рівні когнітивних процесів. Одним з ефективних механізмів формування навичок критичного та креативного мислення військовослужбовців може бути використання на заняттях запитань високого рівня мислення. Відповідаючи на запитання керівника заняття, військовослужбовці аналізують інформацію та ідеї, роблять висновки та припущення, розробляють та оцінюють способи дій, обґрунтовують свою точку зору та коментують інші. Натомість, досвід викладання свідчить, що навіть у ВВНЗ викладачі, нажаль, часто організовують діяльність

здобувачів освіти переважно на нижчих РКН.

Головними інструментами таксономії Блума, з використанням яких можна формулювати контрольні запитання, пізнавальні завдання, тести є перелік дієслів та питальних слів для кожного РКН, які спрямовувати діяльність тих, хто навчається і “програмують” розумову діяльність певного РКН (таблиця 1).

Таблиця 1

Дієслова та питальні слова, що використовуються в навчанні
на різних рівнях когнітивних навичок (варіант)

РКН	Дієслова, що є притаманними для даного РКН	Питальні слова для формулювання запитань (завдань)
Запам'ятовувати	Визначити, відтворити, впізнати, повторити, перерахувати, скласти список, ідентифікувати, переказати	Що...? Де...? Коли...? Скільки...? Які приклади відомі...?
Розуміти	Пояснити, інтерпретувати, перетворити, перефразувати, класифікувати, навести приклади	Як ви розумієте...? Як пояснити іншими словами...? Як розпізнати...?
Застосувати	Обчислити, розрахувати, встановити співвідношення, використати на практиці, продемонструвати, проілюструвати	Як можна використовувати...? В яких ситуаціях це доцільно, а в яких ні? Що може бути корисне...? Чому це буде шкодити...?
Аналізувати	Розділити (розбити, розібрати) на частини, виокремити, протиставити, порівняти, зобразити схематично, знайти відповідність	З чого складається...? Яке призначення...? Які можливості...? Як пов'язані...? Як співвідносяться...? Чим відрізняються...? У чому схожість...?
Оцінювати	Обрати найважливіше,	Які сильні (слабкі)

	встановити головне, порівняти, ранжирувати, впорядкувати розсудити, обґрунтувати, аргументувати, резюмувати, узагальнити, робити висновки, дебатувати, рецензувати, рекомендувати, організувати	сторони...? Як це буде впливати...? Який варіант є більш ефективним? Як покращити...? Чому...? Навіщо...? Що для цього потрібно...? Скільки для цього потрібно...? Як це краще організувати...?
Створювати	Висунути гіпотезу, сформулювати, створити, розробити, зібрати, структурувати, скомбінувати, скомпонувати, сконструювати, спланувати, винайти	Який висновок впливає...? Як сформулювати (скомпонувати, скомбінувати, спроектувати)...? Як графічно відобразити на карті (плані, схемі) ...? Як зробити...?

Отже, застосування таксономії Блума спонукає до розвитку критичного мислення та професійної компетентності військовослужбовців, оскільки стимулює використання вищих рівнів мислення для розв'язання складних і непередбачуваних проблем. Необхідною умовою опанування військовослужбовцями (здобувачами освіти) нових, вищих рівнів когнітивних процесів є здатність керівника занять створювати та вміло застосовувати вправи і завдання з використанням спеціальних питальних слів та дієслів для кожного рівня мислення.

Література

1. Defence Education Enhancement Programme (DEEP), accessed April 5, 2022. Дод. 2. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_139182.htm (дата звернення: 20.02.2024).

**БУТТЯ В УМОВАХ ВІЙНИ (НА МАТЕРІАЛІ ОПОВІДАННЯ
ВОЛОДИМИРА АРЕНЄВА «ТУДИ, ДЕ БУДЕ САД»)**

Ірина РОМАНОВА

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради (Харків, Україна)*

Володимир Аренєв відомий українському читачеві передусім як письменник-фантаст. Його оповідання «Туди, де буде сад» увійшло до антології короткої прози «Моє тихе Різдво» (2022). Цей твір обсервує буття українських військових під час повномасштабного вторгнення росіян 2022 року. Як справедливо зауважує автор в одному з інтерв'ю, *«війна змінює нашу оптику, загалом сильно міняє систему пріоритетів. Але потреба історій – різних, серйозних і смішних, – вона лишається з нами. І книжка в тому чи іншому вигляді лишається з нами, навіть якщо ми полишаємо дім. Розповідати історії так само важливо, як і читати їх, я впевнений. Зрештою, у нас всіх зараз унікальний досвід, ми маємо навчитися його фіксувати, переказувати для інших. Свідчити за тих, хто вже не зможе промовити, бо в них відібрали це право разом із життям»* [3].

У творі простір війни визначає номінацію героїв: переважно це або позивні (Альпініст, Гонта, Елронд), або називання за обов'язками на фронті (Капелан), або функціонування без імені, прізвища, позивного (наприклад, як Він та Вона). Прикметно, що саме як Він діє головний герой, репрезентуючи узагальнений образ українського бійця. Про його довоєнне життя маємо скупу інформацію: майстер меблів, є кохана *«...там, нагорі й, мабуть, на ворожій території»* [1, с. 40]. Бінарна опозиція «верх – низ» набуває цікавого прочитання: верх – це вищі рівні споруди, які контролює окупант; тоді як низ – *«...нескінченний рух під землею»* [1, с. 45] (тут перебувають українські воїни у складних умовах: без світла, зв'язку, їжі та сну).

Крім виконання своїх обов'язків, на дозвіллі воїни роздумують над питанням, чи пам'ятають про них. У цьому сенсі пам'ять стає еквівалентом відповідальності військового керівництва за підлеглих. Проте, на нашу думку, Володимир Аренєв розширює виміри цієї проблеми й осмислює її по-філософськи, укладаючи в уста Елронда таке міркування: *«...а тут... має бути не місто. Має бути сад пам'яті. І екскурсоводи щоб ходили й оповідали, що де було: фонтани, набережна, театр <...> Щоб отак місто й жило – в пам'яті. Щоб ніякі руїни, ніякі хрести у дворах не*

перекреслили нам нашого міста... І той сад пам'яті – він має бути такий, щоб його бачили згори» [1, с. 43]. Звернімо увагу, що образ саду, що має широку символічну конотацію, у досліджуваному оповіданні стає знаком пам'яті. Зауважимо, що йдеться не тільки про особисті згадки свідків подій, а про необхідність меморіалізації «тут» і «зараз». Цілком слушною видається думка голови Українського інституту національної пам'яті Антона Дробовича: «Меморіалізація для нас – це не просто один з кластерів культури, а частина боротьби в цій війні, частина боротьби за гідність наших людей уже тепер, а не колись, коли до цього дійде час. Це елемент зміцнення стійкості нашої спільноти. До цього треба ставитися відповідно, не за залишковим принципом» [2].

Особливого звучання у творі набуває мотив Різдва. Як зізнається головний герой, він народився в цей день. В умовах страшних потрясінь, які проживають учасники війни, відчуття Різдва стає потрібним для відновлення людського ресурсу, бо це «...мить надії для тих, хто загубився в темряві. Час втіхи й розради» [1, с. 54]. Диво як безпосередній елемент цього свята настає в оповіданні Володимира Аренєва: кохана головного героя приходить, щоб урятувати українських воїнів. Незважаючи на те, що читач сумнівається в реальності й можливості такої дії, письменник дарує людям промінь надії.

Таким чином, у творі «Туди, де буде сад» Володимир Аренєв художньо осмислює, як війна впливає на буття людини, які виклики кожен має подолати. Оскільки це різдвяне оповідання, то автор позбавляє читача відверто трагічних обертонів: в умовах межевої ситуації людина передусім мусить вистояти.

Література

1. Аренєв В. Туди, де буде сад. *Моє тихе Різдво* [Текст]: коротка проза. Львів: Видавництво Старого Лева, 2022. С. 40–55.
2. Дробович А. Україна має переосмислити радянські та імперські практики щодо меморіалізації. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3845691-ukraina-mae-pereosmisлити-radanski-praktiki-sodo-memorializacii-golova-uinp.html>
3. Кужавська Є. «Такий мій фах – вигадувати історії й розповідати іншим» [інтерв'ю з Володимиром Аренєвим]. URL: <https://tyktor.media/portret/volodymyr-areniev/>

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ПЛАТФОРМИ CANVAS У НАВЧАННІ МОВИ ТА ПЕРЕКЛАДУ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ

Людмила СІННА

Національна академія Національної гвардії України (Харків, Україна)

У сучасному освітньому середовищі навчальні платформи відіграють ключову роль у покращенні процесу навчання та забезпеченні ефективного засвоєння матеріалу. Однією з таких платформ є Canvas [2], яка надає широкий спектр можливостей для розробки інтерактивних навчальних модулів, залучення здобувачів до активного навчання та ефективного оцінювання їхнього прогресу.

Огляд платформи Canvas дозволяє розглянути основні інструменти та можливості, які надає ця платформа для покращення навчального процесу. Вона надає зручний інтерфейс для викладачів та студентів/курсантів, включаючи інструменти для створення завдань, дискусій, тестів та інтерактивних модулів. Створення інтерактивних навчальних модулів відображає практичний підхід до роботи з платформою Canvas. Розробка інтерактивних модулів вимагає уваги до деталей та врахування потреб студентів/курсантів. Це може включати в себе використання відео, аудіо, ілюстрацій та інтерактивних завдань для стимулювання активності студентів/курсантів та полегшення їхнього засвоєння матеріалу [1].

Залучення студентів/курсантів до активного навчання є ключовим аспектом використання платформи Canvas. Інтерактивні завдання та вправи надають студентам можливість активно взаємодіяти з матеріалом, розвивати критичне мислення та сприяти поглибленому засвоєнню навчального матеріалу.

Оцінка та звітність становить важливу складову використання платформи Canvas у навчальному процесі. Інструменти оцінювання дозволяють викладачам ефективно оцінювати комунікативні навички та перекладацькі вміння студентів/курсантів та надавати їм звіти про їхній прогрес.

Інтеграція мультимедіа та спільної роботи на платформі Canvas розширює можливості навчання мови та перекладу. Використання різноманітних мультимедійних ресурсів сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу, а можливості спільної роботи сприяють активній взаємодії між студентами та викладачами.

Віддалене навчання та гнучкість використання платформи Canvas в навчальному процесі дозволяє забезпечити гнучкість та доступність навчання для студентів/курсантів перекладацьких та філологічних спеціальностей, незалежно від їхнього місця проживання чи графіку.

Приклади успішного використання платформи Canvas в навчальних закладах ілюструють ефективність інтерактивних методик навчання у покращенні якості освіти в галузі лінгвістики та перекладу.

Майбутній розвиток використання платформи Canvas у процесі навчання передбачає систематичне удосконалення інтерактивних методик та розширення можливостей для оптимізації навчального процесу. В цілому, впровадження інтерактивної платформи Canvas у навчальну практику становить значний крок у напрямку підвищення якості освіти та сприяє активному залученню студентів/курсантів до процесу навчання.

Література

1. Bardus, I., Herasymenko, Y., Nalyvaiko, O., Rozumna, T., Vaseiko, Y., & Pozdniakova, V. (2021). Organization of Foreign Languages Blended Learning in COVID-19 Conditions by Means of Mobile Applications. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13(2), 268–287. URL: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/421>
2. Canvas LMS. URL: <https://www.instructure.com/canvas>
3. Clark, R. C., Mayer, R. E. *E-Learning and the Science of Instruction: Proven Guidelines for Consumers and Designers of Multimedia Learning*. URL: <http://dx.doi.org/10.1002/9781118255971>

FEMINIZATION OF LEXICAL UNITS

Viktoriia STARUKH

CIOFS/FP – Calabria – ETS (Reggio di Calabria, Italy)

In modern linguistics much attention is paid to linguistic changes that have occurred under the influence of social, cultural and other factors in the world. Lexical and grammatical phenomena are thus inseparable from the speaker's conceptual picture of the world, and any changes in it are reflected in the language. One of the examples of such changes is a powerful cultural, social and linguistic phenomenon called political correctness. The Collins English dictionary defines political correctness as “the attitude or policy of being extremely careful not to offend or upset any group of people in society who have a disadvantage, or who have been treated differently because of their sex,

gender, race, or disability”.

The influence of political correctness is reflected in the interaction of various racial and ethnic groups, gender relations, the position in society of people of different ages, social and financial status. The linguistic aspect of this phenomenon and the connection of political correctness with language, discourse and intercultural communication in modern society, the success of which depends on meeting the needs of diverse racial and ethnic groups that use it for joint communication, seem worthy of special consideration. While studying the use of political correctness in English, which is a natural gender language, and French and Italian, which belong to the category of grammatical gender languages, the differences in typology between those languages should be taken into account. It concerns especially the process of feminization of lexical units to denominate professions and functions.

In 2008, the European Parliament was the first international organization to adopt multilingual guidelines on gender neutrality in language. The European Parliament is committed to using gender-neutral and non-sexist language in its written and oral communication. Therefore, translators and interpreters should be fully aware of the principle of gender equality and non-discrimination on gender grounds.

The main recommendations of the European Parliament are presented in the table below.

FRENCH	ENGLISH	ITALIAN
1. Avoid combined forms such as <i>candidat/e, candidat(e), candidat-e, candidat.e</i> . 2. Use the imperative, impersonal constructions, plural forms and the passive: <i>Veillez envoyer votre CV à</i> . 3. Use collective and generic nouns: <i>Le programme s'adresse à tout le personnel</i> . 4. Use gender-neutral adjectives and	1. Avoid the generic use of <i>man</i> and its derivatives. 2. Rephrase generic use of <i>he, his</i> , etc. by using plural forms, the imperative, omitting pronouns, using the passive or using <i>he or she: officials shall carry out their duties</i> . 3. Avoid combined forms such as <i>he/she, him/her, s/he</i> and alternating masculine and feminine forms. 4. Use <i>Mr</i> for a man, <i>Ms</i>	1. Use <i>uomo</i> as a synonym for <i>essere umano</i> . 2. Avoid the generic use of <i>uomo</i> and its derivatives. 3. Use collective nouns: <i>gli insegnanti</i> . 4. Use relative and indefinite pronouns: <i>chiunque possieda un biglietto</i> . 5. Use impersonal constructions and the passive: <i>si invierà il curriculum</i> .

pronouns: <i>Quiconque participe à séminaire peut demander un indemnité.</i> 5. Use <i>vous</i>: <i>Le service compétent vous informera des résultats de son enquête.</i> 6. Avoid the generic use of <i>man</i> and its derivatives. Exception: <i>droits de l'homme</i> 7. Recommended names of professions and functions: <i>administrateur – administratrice</i> <i>assistant – assistante</i> <i>auditeur – auditrice</i> <i>chef adjoint – chef adjointe</i> <i>chef d'unité – chef d'unité</i> <i>conseiller – conseillère</i> <i>coordinateur – coordinatrice</i> <i>député – députée</i> <i>directeur – directrice</i> <i>directeur général – directrice générale</i> <i>huissier – huissière</i> <i>médiateur – médiatrice</i> <i>président – présidente</i> <i>questeur – questrice</i> <i>rapporteur – rapporteure</i> <i>secrétaire – secrétaire</i> <i>secrétaire général –</i>	for a woman, <i>Dr</i> and <i>Professor</i> for both genders. 5. Use <i>they</i> and its derivatives in certain contexts for a singular subject. 6. Use gender-neutral job titles: <i>doctor, lawyer.</i> 7. Recommended names of professions and functions: <i>actor, administrator, ambassador, architect, assistant, attaché, author, business person / executive, commissioner, director, director-general, doctor, editor, engineer, firefighter, flight attendant, head/head teacher, intern, interpreter, journalist, judge, lawyer, layperson, lecturer, manager, mayor, midwife, nurse, official, police officer, politician, president, priest, prime minister, professor, rector, sales representative, scientist, speaker, teacher, technician, trainee, translator, usher, waiter / waitress, weather reporter / forecaster, writer</i>	6. Avoid: a) combined forms: – <i>egli/ella</i>, – <i>essi/esse</i>, – <i>lui/lei</i>, – <i>il/la</i>, – <i>gli/le</i>, – <i>il/la cittadino/cittadina</i>; – <i>un/a traduttore/trice di lingua italiana</i>; – <i>il(la) proprietario(a) deve convocare tutti(e) gli(le) inquilini(e) interessati(e).</i> 7. Use articles for masculine or feminine epicene nouns: <i>gli assistenti di volo</i>; <i>le assistenti di volo.</i> 8. Feminine forms: a) masculine nouns ending in <i>-o</i> change to <i>-a</i>: <i>avvocata generale, sindaca, ministra</i>; b) masculine nouns ending in <i>-aio, -ario</i> change to <i>-aia, -aria</i>: <i>notaia, primaria</i>; c) masculine nouns ending in <i>-iere</i> change to <i>-iera</i>: <i>infermiera, consigliera</i>; d) masculine nouns ending in <i>-sore</i> change to <i>-sora</i>: <i>revisora, assessora</i>; e) masculine nouns ending in <i>-tore</i> change
---	--	--

<i>secrétaire générale</i> <i>traducteur – traductrice</i>		to -trice: <i>direttrice</i> , <i>redattrice</i> . 9. Avoid suffix -essa, except for <i>studentessa</i> , <i>professoressa</i> , <i>dottoressa</i> , <i>poetessa</i> , <i>sacerdotessa</i> . 10. Avoid articles before female surnames: <i>Merkel e</i> <i>Juncker</i> .
---	--	--

References

1. Collins Dictionary. *Political correctness*. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/political-correctness>
2. European Parliament. (2018). *Gender-neutral language in the European Parliament*. European Parliament.
3. Parlamento europeo. (2018). *La neutralità di genere nel linguaggio usato al parlamento Europeo*. Parlamento europeo.
4. Parlement européen. (2018). *Usage d'un langage neutre du point de vue de genre au Parlement européen*. Parlement européen.

РОЗВИТОК КОГНІТИВНИХ ПРОЦЕСІВ СПРИЙНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ФАКТОР ПРОТИДІЇ ІНФОРМАЦІЙНИМ ВІЙНАМ

Поліна ТКАЧ

Національна академія Національної гвардії України (Харків, Україна)

5 грудня 2024 року було оприлюднено результати міжнародного дослідження PISA – Програми міжнародного оцінювання учнів (Programme for International Student Assessment). Ця програма спрямована на оцінювання систем освіти в різних країнах світу на підставі тестування 15-річних учнів та студентів. Дослідження має на меті визначити рівень компетентностей, оцінити здатність застосовувати вміння, отримані в школі, у різних життєвих ситуаціях, зокрема й використовувати й розумно пов'язувати знання та інформацію, якими вони володіють, аби мати успіх в інформаційному суспільстві.

2018 року Україна вперше взяла участь у дослідженні PISA,

результати якого й отримали в медійному висвітленні назву «PISA-шок». Сподівання на швидке покращення виявились марними – ситуація в Україні і в світі, зокрема пандемія коронавірусної хвороби COVID-19, яка спричинила масштабну, глобальну кризу, а слідом за нею повномасштабна війна в Україні, негативно позначилась на результатах PISA-2022. Так, дослідження показало, що 41% українських підлітків не досягли базового рівня в галузі читання, тоді як у країнах ОЕСР таких учнів / студентів зафіксовано 26 % [1]. І хоча в країнах ОЕСР також відбулось зниження рівня читацької грамотності, проте не так суттєво, як в Україні. І попри те, що наведеним результатам є об'єктивне пояснення, ситуація вимагає рішучої зміни освітньої парадигми із урахуванням міжнародної практики.

Вимоги міжнародного дослідження PISA до оцінювання читацької грамотності базуються на поєднанні трьох складників: текст для прочитання; когнітивні процеси роботи з текстом; загальні контексти (сценарії), що вводять один чи кілька тематично пов'язаних текстів у ситуацію читання. Зокрема типологія когнітивних процесів представлена умінням знаходити інформацію (отримувати доступ до інформації та виокремлювати її, шукати та відбирати текст), розуміти текст, сприймати безпосереднє значення, інтегрувати смисли й породжувати умовиводи), оцінювати й осмислювати (оцінювати якість і достовірність інформації, осмислювати зміст і форму, виявляти й долати суперечність) [2]. На жаль, дослідження показало, що українські підлітки не вміють працювати з інформацією, яка розміщена в різних текстах, зокрема шукати інформацію, складники якої містяться в різних текстах, порівнювати ці складники, поєднувати їх і робити загальні умовиводи, знаходити суперечності в різних інтерпретаціях певної інформації тощо. Не лише учнівство, а й курсанти Національної академії Національної гвардії України, яким у межах теми «Критичне мислення» із дисципліни «Лідерство» було запропоновано виконати завдання на розвиток когнітивних процесів сприйняття інформації, продемонстрували ускладнення в роботі з текстами. Переважно вони фокусувалися на одному з кількох запропонованих текстів і використовували інформацію лише з нього, що спричинило помилковість суджень. Дуже часто курсанти на запитання давали узагальнені або моралізаторські відповіді, які хоча й співвідносилися із загальним змістом тексту, проте були надто абстрактними, щоб бути зарахованими як правильні. І навпаки – замість узагальнень курсанти почасті вводили себе в описану ситуацію і починали давати відповідь не з позиції розуміння тексту в запропонованому контексті, а від свого імені, відповідно до власних міркувань і переконань.

Багато помилок у відповідях пов'язані зі сплутуванням фактів і суджень. Часто все сказане в тексті сприймається як факт, незважаючи на те що в ньому є очевидні показники того, що це суб'єктивні міркування певної особи чи рекламний допис. Також значні ускладнення виникають із оцінюванням тексту з позиції реалізації мети автора – мало хто усвідомлює, що кожен текст є інструментом, за допомогою якого автор (авторський колектив) впливає на читача для досягнення певної мети.

На жаль, виявлена проблема позначається не лише на освітній діяльності, хоча невміння працювати з інформацією негативно впливає на навчальний процес, особливо в умовах дистанційного навчання або з огляду на постійні тривоги, що спричиняють розбалансованість навчання і збільшення частки самостійної роботи порівняно з аудиторною. В умовах інформаційної війни невміння знаходити і перевіряти інформацію, оцінювати її надійність, розрізняти факти й судження може призвести до небезпеки, причому цілком реальної в країні, де точиться повномасштабна війна.

Отже, завдання освітян зробити українську молодь конкурентноспроможною й убезпечити її від інформаційних загроз. Для цього треба посилити роботу в напрямку розвитку когнітивних процесів сприйняття інформації, зокрема використовуючи методики PISA, що може стати дієвим інструментом на шляху до успіху.

Література

1. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 / кол. авт.: Г. Бичко (осн. автор), Т. Вакуленко, Т. Лісова, М. Мазорчук, В. Терещенко, С. Раков, В. Горох та ін.; за ред. В. Терещенка та І. Клименко; Український центр оцінювання якості освіти. Київ, 2023. 395 с. URL: https://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/12/PISA-2022_Nacziionalnyj-zvit_povnyj.pdf.
2. PISA: читацька грамотність / уклад. Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В. М. Терещенко. Київ: УЦОЯО, 2017. 123 с. URL: http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/09/PISA_Reading.pdf

IDENTIFYING NEEDS OF ESL STUDENTS WHILE TEACHING ENGLISH FOR MILITARY PURPOSES

Ксенія ТОДОРОВА

*Харківський національний університет Повітряних сил
імені Івана Кожедуба (Харків, Україна)*

Successful achievement of the goal of educating military personnel in the way that allows them use English language for international collaboration in the professional sphere and further professional development is only possible in case the initial needs in terms of language learning are correctly identified. Correct identification of language learners' needs requires corresponding needs analysis which refers to investigation of such needs in the form of collection and evaluation of information to tell for sure what aspects of the language the learners need to know [4].

Needs analysis has its pros and cons. As for the positive features, it allows to identify the area of language that should be focused on as it is impossible to cover all the aspects and lexical material withing the period of time devoted to a typical academic course in a higher educational establishment; it enables to gain awareness of the style and intensity of the learning abilities of the target groups, which helps to set realistic goals and thus keep students confident and motivated; it makes students feel interested in the learning process as the connection between the material provided at the lessons of English and the profession they have chosen to get boosts the interest in mastering the tool which gives access to wider circle of information learners actually need [1]. As for the negative features, needs assessment is a complicated process which requires time and regularity in its conduction, which is hard to realize; division of students in groups is not accurate and one and the same academic group might contain learners with totally different needs, background knowledge of the subject and motivation levels; the real needs of professionals might rapidly change due to the fast development of technology and it might appear to be challenging to provide up-to-date materials to keep learners absorbed into the learning process.

Prior to starting needs analysis, or assessment, it is important to define the stages that it should comprise, which include data collection, defining the outcomes of the learning process, defining the level of competency and implementing the plan created based on the data derived [2]. If we talk about data collection, it might be hold via face-to-face interviews, questionnaires, ranking and testing, surveys, observation etc [3]. As for the selection of material

and curriculum formation for military personnel or cadets, interviews with the heads of faculties and representatives from academic groups seems to be more applicable due to the presence of extensive data amount if the data is collected in other ways.

Needs analysis is a crucial stage in education which requires awareness of the sphere peculiarities and understanding of the probable initial competence of the learners. It allows not only to create achievable academic goals but also create methodological and deductive materials which will be further widely applied.

References

1. Johns A. English for specific purposes: Its history and contribution; Celce-Murcia M. (Ed.). *Teaching English as a second or foreign language*. Boston, MA: Heinle, 1991. P. 67–77.
2. Juan Li. Needs Analysis: An Effective Way in Business English Curriculum Design. *Theory and Practice in Language Studies*, Vol. 4, № 9. ACADEMYPUBLISHER, 2014. P. 1869–1874.
3. Parker Ch. Needs Analysis: A Tool Every ESL Teacher Should Be Using. URL: <https://www.englishclub.com/efl/tefl/tips/needs-analysis/>
4. Tarone, E. and G. Yule, 1989. Focus on the Language 5. Xiao, L., 2006. What can we learn from a learning Learner. Oxford: Oxford University Press.

ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ СИЛЬНИХ ПОЗИЦІЙ МЕМУАРНОГО ТЕКСТУ

Роман ТРИФОНОВ

*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
(Харків, Україна)*

Однією з найбільш очікуваних, резонансних і суперечливих книжкових подій 2023 року стала публікація мемуарів принца Гаррі «Spare» – тексту, який розкрив погляд молодшого Віндзора на перипетії в королівській сім'ї та навколо неї. Після дати релізу (10.01.2023) вже за три дні книгу було визнано такою, що продається найшвидше в історії серед нехудожньої прози (нон-фікшну). Одразу після виходу книги в англійському оригіналі стали з'являтися її переклади мовами світу (відомий навіть курйоз, що частина тиражу іспанського перекладу випадково потрапила в продаж іще 5 січня, але швидко була вилучена і

чекала офіційної дати). Український переклад також побачив світ відносно оперативно: він був підписаний до друку за три місяці, 10.04.2023, і невдовзі вже був доступний для читачів. Раніше, 22 лютого, вийшов польський переклад.

Важливе значення для загального образу будь-якого тексту мають його сильні позиції: назва, епіграф, назви складових частин, початки та кінцівки. Твердження, що «в сильних позиціях концептуальна інформація всього художнього тексту не тільки проявляється, а ніби фокусується» [2, с. 85], цілковито справджується і тут – для твору нон-фікшн. І, звісно ж, «саме заголовки та епіграфи часто становлять значні виклики для перекладача і потребують як культурно-історичної та літературної компетенцій у перекладача, так і глибокого усвідомлення їх ролі для інтерпретації головних ідей твору» [1, с. 13]. У випадку з мемуарами принца маємо назву-концепт, яка відсилає до англійської лінгвокультури *heir and spare*, що традиційно означає порядок успадкування. Важить також епіграф – цитата з Вільяма Фолкнера «*The past is never dead. It's not even past*». Як і в заголовку книги, тут маємо пряму вербалізацію концепту, цього разу ще й в експресивно маркованому прецедентному вислові, що також становить ключову точку уваги як для перекладача, так і для читача.

Розгляньмо передачу назви. Український переклад зберігає максимальну точність прикметникової форми і наближається до оригіналу семантично настільки, наскільки це можливо. Не можна сказати, що обійшлося цілковито без втрат: англійський прикметник має ширшу семантику, більш виражений той компонент, що в Оксфордському словнику подано як «*not needed at the present time*». Український прикметник дещо вужчий і «технічніший», він лишає менше простору для конотацій, тоді як в англійському сема «непотрібності» тягне за собою емоційно-оцінні конотації, які ще й підсилюються внутрішньою формою слова, етимологією (староанглійське *spær* 'not plentiful, meagre', за тим-таки Оксфордським словником). Саме прагнення зберегти конотації простежується в більшості перекладів назви іншими мовами. Польське «*Ten drugi*»: очевидна лексична заміна + підсилення займенником = втрата прямого змісту, але використання такої лексичної діади, яка робить акцент саме на конотаціях «другорядності», певної зневаженості, меншої оцінної значущості. Спроба рухатися «українським шляхом», тобто вивести на передній план денотат, а не конотат, дала б «*Rezerwowu*» – цілком можливий варіант, про що свідчить його вибір для німецького перекладу «*Reserve*». Однак у цьому випадку втрата конотацій ще відчутніша, тож

точність має свою ціну. Натомість іспанські та португальські видавці обрали іншу перекладацьку тактику і цілковито пожертвували як прикметниковою формою оригіналу, так і словом-знаком концепту, натомість поставивши для назви емоційно-оцінний пріоритет: переклади «En la sombra» та «O que sobra» вийшли під знаком метафори, що створює експресивний образ і навіть посилює вихідну конотацію.

Фолкнерівський епіграф теж не є таким простим у перекладі, оскільки не лише містить повтор, а ще й характеризується простою і короткою формою слів. Промовисту колізію спостерігаємо в польському та українському перекладах. Польське «*Przeszłość nigdy nie umiera. Nie jest nawet przeszłością*» [4] зберігає іменний повтор, але дещо обтяжує форму довжиною слів, натомість українське «*Минуле не помирає. І навіть не минає*» [3] ціною втрати формального повтору передає структурно-фонетичну легкість оригіналу (при цьому і повтор цілковито не зникає, а постає навіть у двох формах: кореня -мин- та епіфори -ає; компенсація цілком достатня).

Таким чином, у перекладі сильних позицій тексту, зокрема настільки концептуально важливих, як у «Запасному», реалізуються дві базові стратегії: формально / денотативно орієнтована і конотативно орієнтована. Кожна має свої сильні і слабкі місця, вибір буде неминуче суб'єктивним і спричинить посилення одних акцентів і послаблення інших у результаті перекладацького міжмовного трансферу.

Література

1. Довганчина Р. Сильні позиції тексту у перекладі художніх творів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія*. 2015. Вип. 1. С. 13–17.
2. Лук'янченко М. Французька екзистенціальна проза: проблеми перекладу сильних позицій тексту. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. Київ, 2004. Вип. IX. С. 83–90.

Джерела ілюстративного матеріалу

3. Принц Гаррі. Запасний. Київ: Лабораторія, 2023.
4. Książę Harry. Ten drugi. Warszawa: Marginesy, 2023.
5. Prince Harry. Spare. Penguin Random House, 2023.

THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR DISCOURSE: MASS-MEDIA REALITIES

Natalia TURSHUKOVA

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University (Kyiv, Ukraine)

The given article is devoted to the problem of the Russian-Ukrainian war discourse realization within the mass media realities. War discourse as a certain type of discourse is greatly studied using different approaches [1; 2; 3]. In this work the Russian-Ukrainian war discourse is viewed as a type of war discourse with the Russian-Ukrainian war focusing, taking into account socio-cultural, communicative-pragmatic and cognitive aspects. Plunging into the realities of mass media the Russian-Ukrainian war discourse gets features of the media discourse.

It is known that media discourse is created with the goal to influence the addressee of information in accordance to the purposes of the information creator, using special strategies and tactics. The contemporary media resources are represented by press, radio, TV, internet media, using social messengers of Telegram, Instagram, Viber, Facebook etc., making goal achievement more effective.

Specialists and experts of certain spheres, scientists and officials, bloggers and actual participants of the given events may be effectively used within the mass media campaign for realizing the purposes, for propagating the ideas coming from the “invisible” information creator.

Any war conflict presupposes two hostile parties, which try to achieve their goals, to realize their purposes. The opposite sides may have allies, who try to share their responsibility with them, and even fight on their side, as well as may have supporters and people who may be neutral to any of the war conflict sides.

Thus, being oriented to the position of one war conflict side, mass media may demonstrate the certain events from different, opposite angles, creating not only the diverse view points on the given events, but even create the different pictures of the given events.

Thus, the terroristic act on March 22nd at Crocus City Hall, a concert venue in Moscow, was presented by “The Economist”, 03.27.24, in terms of putin interpretation of the given events with neo-Nazi regime in Kyiv as organizer of this terroristic act:

“We know that the crime was perpetrated by radical Islamists,” Mr Putin said on March 25th. But, he asked, who gave the orders? “Who benefits from

this? This atrocity can only be a link in a whole series of attempts by those who, since 2014, have been at war with our country using the neo-Nazi regime in Kyiv as their instrument.” Alexander Bortnikov, the head of the fsb, Russia’s state security service, quickly echoed his boss, blaming the attack on America, Britain and Ukraine.

The given message of putin with the idea that Ukraine was in war with russia since 2014 using the neo-Nazi regime in Kyiv as their instrument contains false information, which is considered to be a lie, a part of putin’s propaganda. Creating unreal picture of the given events, creating distorted events hostile party russia tries to blame Ukraine of starting the Russian-Ukrainian war.

The hostile party russia uses the strategy of enemy image making by creating the image of Ukraine as of fascist country with neo-Nazi regime in Kyiv. The attempt to create the image of fascist Ukraine started before the 2022 russian federation full-fledged war against Ukraine. Creating the image of fascist Ukraine with neo-Nazi regime in Kyiv is an attempt to justify illegal, immoral actions of russian federation with emphasizing the necessity to destroy everything dangerous, harmful, destructive and devastative, violent and cruel, which is associated with fascism.

By creating the image of Ukraine as of terroristic state putin’s propaganda tries to add negative coloring to the negative image of fascist state. As a result, Ukraine, in terms of putin’s propaganda, is twice dangerous for the whole mankind as a combination of fascism and terrorism, which must be destroyed, and russia is a savior of the whole mankind, fighting terrorism and fascism in Ukraine.

In reality, the full-fledged war of russian federation against Ukraine, started in 2022 and is ingoing up today, is considered to be part of the historical attempt of nates, settled the territory of the current russian federation, to genocide the neighboring population, currently known as the Ukrainians or historically known as Russichi, or citizens of Kiev Rus. The contemporary war against the posterities of Kiev Rus is characterized by violence, cruelty, devastation, destroying, intimidation, killing and tortures of the Ukrainian civilians, as well of the Ukrainian combat men by the russian fascists. The current Russian-Ukrainian war is considered to be just for Ukrainians in terms of their surviving or vanishing from the human civilization.

This discrediting opponent tactics in a form of enemy image making, used by the russian propaganda against Ukraine, was neutralized by the effective actions of the Ukrainian officials, special services and media campaign.

Making conclusion, it is necessary to stress that the Russian-Ukrainian war discourse within the mass media realities reflects the orientation to the

conflict sides and “invisible” information creator. It is characterized by the strategies and tactics usage, where the enemy image making is widely used by Russia to discredit Ukraine.

References

1. Александрова О., Корольова Т., Соріч Р. Військовий дискурс та особливості його перекладу. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*. 2021. № 33. С. 369–381.
2. Стаднік І. О. Лінгвістична відповідність понять “воєнний” дискурс vs “військовий”. *Science and Education a New Dimension. Philology*, IV (22), Issue: 99, 2016. С. 63–66.
3. Сукаленко Т., Шпетна С. Функціонування військового дискурсу в сучасному комунікативному просторі. *Acta Paedagogica Volynienses*. 1. С. 96–102.

Illustrative material sources

4. Vladimir Putin blames an Islamist attack on Ukraine and America. *The Economist*. 03.27.2024. URL: <https://www.economist.com/europe/2024/03/27/vladimir-putin-blames-an-islamist-attack-on-ukraine-and-america>

USE OF MOBILE APPS FOR SPEAKING INTERACTION

Tetiana FEDYK

*Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
(Vinnitsia, Ukraine)*

In connection with the European integration of Ukraine with other European countries, the establishment of international relations has been seen, which emphasize the importance of intercultural communication. One of the types of activity, through which foreign language intercultural communication can be implemented is speaking. Since 2020 Ukrainians adapt to the challenges that the present dictates, caused by the spread of the COVID pandemic and the introduction of martial law. Appropriate adjustments were made to the organization of the educational process, introduction of distance and mixed forms of education. It became quite difficult to involve students into various activities as they were unusual and in some cases even unavailable to them.

If it was possible to organize students' work on tasks, where they could improve their reading, writing and listening skills, then work on tasks to develop speaking skills caused certain difficulties, which were caused by unstable Internet connection, frequent air alerts or simply students' unwillingness to

communicate due to certain circumstances. But it was clear that students really need interaction with both the teacher and their classmates. Therefore, the teachers faced a challenge, how to organize this interaction and how to make it interesting so that they could engage as many students as possible. Since we live in the era of digital technologies and mobile devices, why not start actively using them in educational process.

Nowadays, mobile apps for learning foreign languages are gaining wide popularity. They have great potential in improving the efficiency of the process of learning foreign languages. The English speaking app allows students to have the talkative digital friends with the help of which it's possible to improve their accent and speak more freely. There are a great amount of different apps and everyone can choose whatever he or she wants.

If the students are embarrassed to communicate directly, they do not have time, or they are interested just to clarify a certain aspect of grammar and words in English, HiNative is the perfect choice for them! It's possible to ask questions both in written and oral format, and native speakers, who also use this site and application, will help them quickly understand what they have troubles with [2].

One of the most popular apps for language exchange is HelloTalk, where native speakers can be both interlocutors and teachers. The student just needs to find the right person to communicate. Both live voice dialogues and text messaging are available in this application. After communication teacher can correct mistakes in both grammar and vocabulary, suggesting how it's better to express opinion [1].

Tandem is an application for communicating in English that in terms of functionality can be considered the best among those that are intended for language exchange. After downloading the app, it's possible to choose the language that should be trained, choose a topic that meets interest, and the system will select a person who fully meets all requirements. Thus, conversations with representatives of other cultures and countries will not be reduced to the banal grammar and vocabulary of the language being studied, but will also give many interesting facts about other countries. The application also has a translator, video and voice chat is provided for advanced speakers [1].

Mondly – is an app to improve conversational English skills. It uses speech recognition technology to provide automatic feedback on students' spoken English. The program plays audio recordings of native speakers who ask questions, and users receive a list of possible answers which should be spoken into the microphone. This app is useful at the beginning of the study as it helps, to overcome fear of speaking English [2].

Busuu – is a flashcard app with recorded dialogues. It has a speech

recognition tool so it's possible to practice responding with English phrases. There is an option to make one's own studying plan and choose when the program should remind about classes, it's available to study grammar in depth and adapt the content to individual English learning needs. In addition, there is a forum for language exchange [2].

The use of mobile applications for improving speaking skills provides access to authentic learning materials that can be used anytime and anywhere, takes into account the individual characteristics of the student; requires relatively inexpensive everyday technologies; increases motivation through the use of technical means and a virtual environment; allows to organize an autonomous learning environment of the student.

References

1. 19 Best Apps For Learning English 2023: Write and Speak Confidently. URL: <https://promova.com/blog/best-apps-for-learning-english> (дата звернення: 25.03.2024).
2. 20 Best Apps to Learn English: Speaking, Listening and More! URL: <https://en.amazingtalker.com/blog/en/english/65137/> (дата звернення: 25.03.2024).

ТЕМА ВІЙНИ В ТВОРЧОСТІ Г. Л. ОЛДІ ОСТАННІХ РОКІВ

Ігор ЧОРНИЙ

Харківський національний університет внутрішніх справ (Харків, Україна)

Творчий дует письменників-фантастів із Харкова Дмитра Громова та Олега Ладиженського, які пишуть під колективним псевдонімом Г.Л. Олді, тривалий час намагався уникати «слизьких» тем, пов'язаних з політикою, міжнаціональними відносинами тощо. Деякі критики в 90-х – на початку «нульових» років навіть звинувачували співавторів у відвертій асоціальності, для чого були певні підстави. Проте вже у романі «Нам тут жити» (1998), написаним у співавторстві з харківським письменником-фантастом А. Валентиновим, і згодом у книзі «Твердиня душі моєї» (2013), також створеній у співавторстві з Валентиновим, відверто лунають тривожні мотиви передчуття великої геополітичної катастрофи. Однак варто зазначити, що мотиви ці не стали тоді для письменників магістральними.

Радикально змінилась ситуація після початку повномасштабного вторгнення російських військ до України. Деякий час співавтори, як і

багато їхніх колег по цеху, перебували в стані глибокого потрясіння, намагаючись осмислити те, що відбувається. Вони майже зникли з публічного життя, практично не з'являлись у соціальних мережах, у яких до цього вели досить активний спосіб існування. Поступово письменники оговтуються, повертаючись і до суспільної діяльності (беруть активну участь у волонтерському русі, перераховують гроші на потреби ЗСУ) і до творчості. На авторському сайті Г.Л. Олді впродовж 2022-2023 років оприлюднюються нові вірші, оповідання, повість, у яких бринить воєнна тема. У другому півріччі 2023 р. виходить перша збірка оповідань та поезії Г.Л. Олді «Янгол на ім'я Чуйка», повністю присвячена російсько-українській війні.

До збірки увійшли десять прозових творів, написаних у співавторстві, а також вірші воєнних часів Олега Ладиженського, які отримали загальну назву «Балада солдатів». Проза, репрезентована в збірці, різножанрова і різноманітна за тематикою. Цікавими є творчі спроби авторів попрацювати на ниві «химерної» прози, що вже робилося ними в попередніх творах (роман «Рубіж», збірка «Пентакль»), горору, науково-фантастичної прози. У тематичному просторі збірки однією з провідних тем стає проблема самовизначення, вибору свого місця в ситуації, що склалася в країні.

Як і у багатьох попередніх творах, у воєнній прозі Олді бринять автобіографічні мотиви. Головним героєм деяких оповідань збірки виступає збентежений інтелігент, який намагається дати відповідь на питання: «Що робити?» Письменники відверті, вони не приховують, що спочатку однією з головних для героя є проблема самозбереження, жах перед страхіттями війни, намагання кудись сховатись від ірраціонального повсякдення, яке важким дорожнім катком неблаганно насувається, загрожуючи розчавити, розтерти на порошок. Герой хоче, як равлик, сховатись у якійсь затишній хатинці, перечекати лиху годину. І поступово приходить до розуміння свого справжнього призначення. Звичайно, він не стає раптово мужнім і сильним, як билинні богатирі, а займається тим, що він може і вміє, чим здатний принести максимальну користь мордованій безжальним ворогом Батьківщині.

У своїх воєнних творах Олді традиційно поєднують біблійні мотиви і іронію, яка почасти переходить у самоіронію. Побутові мотиви дають їм підґрунтя для широких узагальнень і філософських побудов. Наприклад, сюжетним стрижнем повісті «Ті, що йдуть за мною», є дискусія довкола того, що робити з агресором, як його ізолювати, щоб у нього не було змоги й надалі провадити загарбницьку політику щодо сусідів. Письменники у

іронічному ключі розробляють систему такого собі віртуального «гетто» для країни-терористки, переводячи дійсно нагальну етичну і геополітичну проблему в площину кіберпанкової реальності.

Деякі конфлікти творів збірки вирішуються за допомогою біблійних сил. У оповіданнях Олді з'являються постаті янголів, до яких співавтори неодноразово звертаються впродовж своєї творчості («Рубіж», «Твердиня душі моєї» тощо), рятівника-месії (що також згадується в романах «Месія очищає диск», «Рубіж»). Виникає цікава опозиція «своє» – «чуже», яка прочитується в контексті того, що агресор часто прикривається ідеями винятковості «народу-богоносця», на боці якого знаходиться сам Бог. Письменники нівелюють ці твердження, показуючи звірину сутність рашизму, для якого немає по-справжньому нічого святого. Ворог нищить храми, вбиває священників, не зупиняється навіть у прямих зіткненнях з силами Неба (розстрілюючи впритул янгола Господнього, який вирішив покласти життя за людей). Не дивно, що спротив катам роблять не лише ті сили, якими намагаються прикритись бузувіри, а й автохтонні язичницькі створіння (домовик з оповідання «Кутний»), сама Природа (оповідання «Поповнення»).

Попри в цілому нерадісний воєнний антураж творів, що входять до збірки Олді «Янгол на ім'я Чуйка», вони пронизані життєстверджуючими настроями. Співавтори широко використовують явище катарсису – очищення під час споглядання страждань героїв і персонажів і співчуття їм. Навіть загибель головного героя («Янгол на ім'я Чуйка») або його каліцтво («Ті, що йдуть за мною») не призводять до катастрофи, даючи читачеві надію на кінцеву перемогу сил Добра над силами Зла. І в цьому полягає авторська позиція, яка пронизує кожен твір воєнної прози Дмитра Громова та Олега Ладиженського.

INTEGRATING QUESTIONING ACTIVITIES INTO A FOREIGN LANGUAGE CLASSROOM

Victoria SHCHERBINA

National Academy of the National Guard of Ukraine (Kharkiv, Ukraine)

As the communicative approach is viewed as the most efficient, the ultimate aim of foreign language teaching is to get students to talk as well as to develop their ability to understand and produce the language that they want or need to. Mastering communication skills appears to be the most essential for mastering a foreign language itself. Student-centered activities encourage

cooperation and give everyone a chance to express their own views and attitudes in a friendly non-threatening environment and to be taken seriously as personalities. Sharing and appreciating of others' contribution seems to be the natural part of successful learning.

All types of questioning activities are designed for developing speaking skills as it is impossible to imagine communication without asking questions and answering them. As soon as the students are able to produce the simple yes/no questions, learn question words and necessary question-and-answer structures, such activities can be used. Questions appear to be great conversation starters. Good and well-formulated questions can help learners to open up about themselves and divulge their thoughts and feelings on a wide variety of subjects. In P. Watcyn-Jones opinion, questioning activities "lead to greater personalization, give students a chance to express their own personalities in a more natural and less inhibited way. Working in pairs and interviewing each other students feel more relaxed and confident and can easily get away from some of the constraints of the classroom" [2, p.10].

Questioning activities can be organized as warming-up exercises or as strategies for tackling more factual topics. The exercise "Self-directed interview" appears to be a good example of questioning activity organized in pairs. Each student writes down a list of questions that he/she would like to ask. The general context can be restricted to such areas as personal likes, dislikes or opinions. The students choose partners, exchange question sheets and interview one another using the list of questions. The language produced during this activity is generally more natural and authentic than in teacher-centered exercise. If everyone interviews his/her neighbor, all the students will be practicing the foreign language at the same time.

Questioning activities can be organized in as a group competition, in which students race to be the first to reach the goal. In the exercise "Group interview" the class is divided into two groups, in each group one representative is questioned by all the other group members. Such activity can keep students active and motivated which increases their ability and desire to learn. Such activities can be also of cooperative character, when students work together towards the common goal. In the exercise "Opinion Poll" the class is divided into several groups of equal size. Each group prepares an interview sheet with the list of questions. The task of the activity is to interview as many members of other groups as possible, fill in the interview sheet and present the results of the opinion poll to the class. Properly arranged questioning activities get all the students personally involved and give them opportunity to see how well they can communicate in English. The researcher F. Klippel points out that questioning

and interview activities “train the students to use their knowledge of the foreign language flexibly. Fostering this flexibility in the foreign language seems to me just as vital as trying to prepare for all communicative situations that may arise” [1, p.7]. Questioning activities are active and dynamic. They give learners the reasons for speaking and maximize the ways of making every student experience success and joy of learning.

References

1. Klippel F. Keep Talking. Cambridge University Press, 1984. 202 p.
2. Watcyn-Jons P. Pair Work. Pearson Education Limited, 2002. 196 p.

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ПРОЦЕСІВ У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ

Олександр ЮР'ЄВ

*Військовий інститут Київського національного університету
імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

Сьогоденне життя не можливо собі уявити без технологій. Вони пронизують практично усі сфери людської діяльності, і переклад не є виключенням. Інформаційні технології призвели до заміщення друкованої інформації електронною, доступ до якої можна отримати безпосередньо через комп'ютери легко та швидко. Беручи до уваги глобалізаційні та інтеграційні процеси, які охопили майже весь світ, постійно зростають й обсяги міжкультурної комунікації (діяльність численних міжнародних організацій, місій, міжнародних конференцій тощо), що у свою чергу спричиняє підвищення попиту на переклад, який дуже складно задовольнити. Однією з причин цього є обмежена продуктивність перекладача, адже за статистикою кваліфікований перекладач здатен за день якісно перекласти лише 4 – 6 сторінок (або 2000 слів) доволі складного тексту [1].

Безпосередньо у військовій сфері нормативи виконання робіт із перекладацького супроводження визначені у Військовому стандарті 01.003.001 “Лінгвістичне забезпечення військ (сил). Основні положення”. В якості основної одиниці вимірювання письмових перекладів застосовують поняття “стандартна перекладацька сторінка”, під якою розуміють одну умовну сторінку перекладеного тексту обсягом 1800 друкованих знаків (разом із пробілами між словами та розділовими

знаками). Розрахункова норма праці для письмового перекладача становить 6 стандартних перекладацьких сторінок за робочий день при перекладі з (на) основні європейські мови. У залежності від складності та типу тексту мовою оригіналу ця норма може змінюватися з урахуванням коригуючих коефіцієнтів: військово-політичний – 0,9; загальновійськовий – 0,8; військово-технічний – 0,7; військово-спеціальний – 0,6.

Розрахунок обсягу виконання перекладу одним перекладачем здійснюється шляхом помноження стандартної норми виконання перекладу (6 сторінок за 7-годинний робочий день) на відповідний коригуючий коефіцієнт [2]. Саме тому, з метою якісного виконання поставлених завдань, прискорення процесу виконання перекладів виникла необхідність використання як традиційних засобів забезпечення перекладацької діяльності так і сучасних засобів автоматизації перекладацьких процесів.

Звичайно, починаючи з ідеї автоматизованого перекладу у 1933 році і до нашого часу, розроблено безліч інструментів, що спрощують процес перекладу. Сьогодні маємо великий вибір таких сервісів, які можна використовувати для ефективної роботи.

DeerL. Сервіс славиться високою якістю перекладу, особливо в європейських мовах. Він широко використовується професіоналами, оскільки забезпечує точні та зрозумілі переклади.

Microsoft Translator. Інструмент, розроблений Microsoft, також є популярним серед користувачів. Він пропонує можливості перекладу текстів, веб-сторінок, а також мовлення.

MateCat. Веб-сервіс пропонує інтуїтивно зрозумілий інтерфейс для спільної роботи над перекладом між перекладачами та замовниками.

Crowdin. Веборієнтована платна платформа для управління перекладами та локалізацією для програмних продуктів та документації для них.

Wordfast. Програма надає додаткові можливості пам'яті перекладів для Office Word або автономний інструмент для роботи перекладачів на будь-якій платформі. Її перевага полягає у інтуїтивному інтерфейсі, можливості самостійно налаштувати набір функцій, а також роботі з зовнішніми словниками у будь-якому форматі.

OmegaT. Програма автоматизованого перекладу з інтуїтивним інтерфейсом підійде для фрілансерів та спеціалізованих студій локалізації. Сервіс працює з 30 форматами файлів, є вбудований інструмент перевірки орфографії, а також інтерфейс для Google Translate.

DéjàVu. Програма з простим інтерфейсом підходить для роботи фрілансерам-перекладачам та агентствам. Сервіс працює з 32 найпопулярнішими форматами, є додаткові функції для зручної роботи з глосаріями та словниками.

Transit NXT Professional. Спеціальна програма для локалізації продуктів, сайтів та застосунків. Її особливість у тому, що вона зберігає переклад не окремого виразу, а всього контексту [3].

Впровадження сучасних засобів автоматизації перекладацьких процесів у військовій сфері є невід'ємною необхідністю в сучасних умовах. Враховуючи потребу у швидкості, точності та конфіденційності обробки великих об'ємів інформації, використання таких інструментів стає ключовим для забезпечення ефективності та безпеки військових операцій. Такі засоби не лише забезпечують швидке та точне перетворення текстів для аналізу та дій, але й гарантують захист конфіденційної інформації, економлять ресурси та знижують ризик виникнення помилок, що є критичними факторами в контексті військової діяльності.

Література

1. Craciunescu O. Machine Translation and Computer-Assisted Translation: a New Way of Translating? / O. Craciunescu, C. Gerding-Salas, S. Stringer-O'Keeffe. *Translation Journal*. 2004. Vol. 8. № 3. URL: <http://translationjournal.net/journal/29computers.html>.
2. Лінгвістичне забезпечення військ (сил). Основні положення (ВСТ 01.003.001). Військовий інституті Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2018. 28 с.
3. 7 CAT-програм, які полегшать життя перекладачу. URL: <https://mk-translations.ua/ua/blog/7-cat-program-yaki-polegshat-zhittya-perekladachu/>

ЗМІСТ

Anna AGEICHEVA	
Ict in Translation: Main Aspects and Challenges	5
Галина БЕЗБАВНА	
Tiktok як інноваційна методика вивчення іноземної мови	6
Максим БІЛАН, Леся ГРЕБЕНЮК	
Створення власного ШІ асистента для оптимізації процесу організації письмового перекладу	9
Оксана БОГДАНОВА	
Використання віртуальних навчальних середовищ	11
Інна ВАНОВСЬКА	
Побудування моделі формування комунікативної культури курсантів ВВНЗ – педагогічний аспект	13
Tanja GEISS	
Enhancing Communicative Educatioun and Training for Translators Through Elearning	15
Maryna HLUKHOVSKA	
Aviation English Language: Phonetic Requirements for Pilots	17
Олександра ГЛУЩЕНКО	
Необхідність впровадження інноваційних методик навчання у підготовку військових перекладачів	19
Aura CODREANU	
The Effectiveness of Using Experiential Learning for Professional Development in a Second Language	22
Інна ГОЛОПИЧ	
Особливості комунікативного аспекту в професійній діяльності дільничного офіцера поліції	24
Інна ДАВИДЧЕНКО	
Актуальні проблеми лінгвокультурологічного перекладознавства	26
Nataliia DENYSOVA	
Interaction in the Academic Discourse of Online Learning	28
Лілія ДОРОШИНА	
Комунікативні норми поведінки військовослужбовців Національної гвардії України в аспекті професійної комунікативної діяльності	31
Ірина ІЖУТОВА	
Роль публічної дипломатії в розвитку міжнародних відносин	33

Олена ІЛЬЧЕНКО	
Метафорична модель війни в українському медіадискурсі 2014–2023 рр.: матеріали словника	34
Alla ISHCHUK	
Challenges and Security Concerns in Digital Communication	37
Biljana KAROVSKA-ANDONOVSKA	
From Intent to Impact: Motivational Design in an Online Learning Environment	38
Вероніка КАРПЕНКО	
Огляд та класифікація існуючих баз даних військової термінології	41
Anastasiia KOVAL, Iryna ZHUK	
The Importance of Emotional Intelligence in Teaching Aviation English	43
Валентина КОЗАК	
Емоційна лексика як ознака маніпулятивних повідомлень	45
Andrija KOZINA	
Domains of Professional Military Education	47
Вікторія КОНАРЖЕВСЬКА, Тетяна СПІЛЬНИК	
Розвиток критичного погляду на комунікативну освіту майбутніх професійних військових	49
Frederic LABARRE	
Military Education Exchanges and Power Augmentation – A Model for Canada and Ukraine	51
Anzhelika LESHCHENKO	
The Impact of Internet Communication on Language Development: Aspects of Modern Philology	53
Наталя ЛИСЕНКО, Алла БЕРЕСТОВА	
Специфіка перекладу анатомічних і патоанатомічних метафор	55
Ірина ЛИСИЧКІНА	
Когнітивна війна та штучний інтелект	57
Ольга ЛИСИЧКІНА	
Проблеми англо-українського перекладу військової термінології	59
Вікторія ЛЮДВІК	
Безпека та дизайн як основні компоненти оновлення веб-сайтів	61
Володимир МАЗУРОК	
Innovative Methods of Training Military Linguists in the Conditions of Hybrid Warfare	63
Liliia MONASTYROVA, Inna YEROMENKO	
Technological Discourse in Modern Linguistics	65
Валентина НАГНИБІДА	67

Особливості відтворення англомовної військової лексики засобами української мови Олена ОВЕРЧУК	
Військовий сленг як соціокультурне явище Дмитро ОДЕРІЙ	69
Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій Оксана ПАВЛОВА	71
Зв'язок між інноваційними технологіями та ефективністю викладання іноземної мови Олена ПАНТЕЛЄЄВА	72
Місце військового дискурсу в структурі сучасних досліджень Вікторія ПЕРЦЕВА	74
Запозичення в сучасній українській мові та доцільність вживання окремих іншомовних лексем Ірина ПІДЛУЖНА	76
Дипломатичний дискурс: лінгвопрагматичний аспект Вікторія ПОСМІТНА	78
Стратегічний наратив у Доктринах стратегічних комунікацій силових структур Юрій ПУНДА	79
Процес спільного розроблення типової програми курсу як нова форма міжнародного співробітництва Світлана РЕВУЦЬКА	81
Важливість розвитку критичного мислення у майбутніх перекладачів під час вдосконалення навичок у продуктивних видах мовленнєвої діяльності Ігор РОЛІН, Олександр САКУН	83
Використання таксономії Блума для розвитку критичного та креативного мислення військовослужбовців Ірина РОМАНОВА	85
Буття в умовах війни (на матеріалі оповідання Володимира Арєнєва «Туди, де буде сад») Людмила СІННА	88
Застосування інтерактивної платформи Canvas у навчанні мови та перекладу: інноваційні підходи та результативність Viktoriia STARUKH	90
Feminization of Lexical Units	91

Поліна ТКАЧ	
Розвиток когнітивних процесів сприйняття інформації як фактор протидії інформаційним війнам	94
Ксенія ТОДОРОВА	
Identifying Needs of ESL Students while Teaching English for Military Purposes	97
Роман ТРИФОНОВ	
До проблеми перекладу сильних позицій мемуарного тексту	98
Natalia TURSHUKOVA	
The Russian-Ukrainian War Discourse: Mass-Media Realities	101
Tetiana FEDYK	
Use of Mobile Apps for Speaking Interaction	103
Ігор ЧОРНИЙ	
Тема війни в творчості Г.Л. Олді останніх років	105
Victoria SHCHERBINA	
Integrating Questioning Activities into a Foreign Language Classroom	107
Олександр ЮР'ЄВ	
Необхідність впровадження сучасних засобів автоматизації перекладацьких процесів у військовій сфері	109

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

МАТЕРІАЛИ
ХІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПРОБЛЕМИ ГАЛУЗЕВОЇ КОМУНІКАЦІЇ, ПЕРЕКЛАДУ ТА
ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СУСПІЛЬСТВІ»

Відповідальний за випуск: Поліна ТКАЧ

Комп'ютерна верстка: Юлія ЄРОХІНА